

СВІТ дитини

Число: 10.

ЖОВТЕНЬ.

ЛИСТ „СВІТИКА“ до всіх ЧИТАЧОК і ЧИТАЧІВ.

«СВІТИКОВА» співробітниця, Вп. Іванка Трешневська, що пише для Вас на сторінках газетки прегарні віршики — звертається отсею дорогою до всіх Вас, любі Читачки й Читачі, з проханням: що бажає безпосередньо з усіма Вами навязати лучбу при допомозі листування, а то в тій цілі, щоб могла пізнати Ваші побажання — бо хоче Вона писати про те, що найбільше Вас цікавить.

Пані Іванка Трешневська дуже Вас любить і тому бажає прислухатись та примінитись до Ваших побажань. Маю отже надію, що цю пропозицію п. Трешневської приймете всі з радістю і наважете з Нею постійну перепику, на яку Вона жде від усіх вас.

Листи посылайте на таку адресу: Вп. Іванна Трешневська — Перемишль, Ринок, 23. (Косметичне заведення »LADY«.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Повідомляю всіх П. Т. Громадян, які знали мене як редактора »Лзвіночка«, що я перестав редагувати ту газетку на ч. 57-58 (за липень - серпень 1936) і вже від ч. 59 (за вересень) до редакції »Дзвіночка« я зовсім непричасний. *Юра Шкрумеляк.*

Від Редакції: Помішуючи це повідомлення на сторінках нашої газетки, подаємо до відома всіх наших Читачок і Читачів, що п. Юра Шкрумеляк буде співпрацювати відтепер знов у »СВІТИКУ«. де писатиме для вас прегарні віршики, веселі оповідання, всякі сценки та пісеньки і забави.

СПРАВЛЕННЯ ОШИБОК.

В 9-ім числі »Світика« на окладинці були подані твори школяриків з Красної. У віршику п. з. »Чого ми вчимося?« — змінено текст, який так первісно виглядав:

Я щодня встаю раненько,
До книжки беруся,
Умиюся, помолюся,
До школи спішуся.

А у школі учителька
Дуже добра пані,
Все учить нас з історії
Всілякі питання...

Гарно вчить нас,
Оповідает новинки зі світа,
Щоб ми любо згадували
Ті дитячі літа.

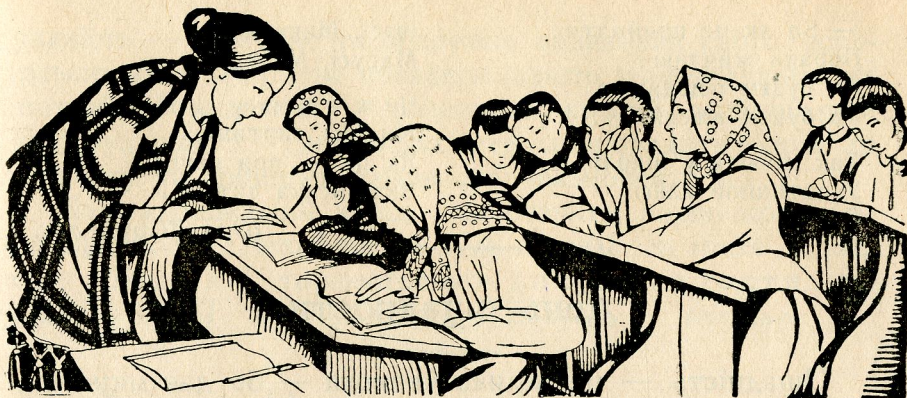
Газетка, яку школярики з Красної власноручно редагують і видають, зоветься »ДИТЯЧИЙ ЛЕТ«, а не »Наш Стяг« — як це ми через ошибку подали.

Редакція.

Програма шкільного »Дня Ощадности«.

- 1) Вступне слово — виголосить або п. учитель, або приготований відповідно школярик.
- 2) Пісня »Працюймо і щадім« — зі »Світа Дитини« ч. 10. 1936.
- 3) Деклямація: »Працюй і щадь« — Б. Лепкого — з »Малого Декляматора« на стр. 34-37 (або підходящі вірші з »Світа Дитини« з рр. 1935-36).
- 4) Реферат про ощадність — з »Світа Дитини« ч. 10 за рік 1936 і ч. 14 за жовтень 1935.
- 5) Відчитання 2-3 оповідань про кооперацію та ощадність зі »Світа Дитини« з рр. 1931-1936.
- 6) Закінчення — виголосить п. учитель(ка).

Тій шкільній імпрезі можна посвятити в дні 31 жовтня 2 послідні години шкільної науки, або можна евентуально окремо пополудні устроїти цю імпрезу для цілої школи в гарно прибраній салі. На стінах требаб примістити на білих картонах відповідно написані кличі про Ощадність.

Лекція про ощадність.

Бачу гарний образ,
Чарівну картину:
При пильній науці
Вкраїнську дитину.

В скромній сільській школі,
У затишній клясі,
Там сидять дівчатка —
Марусі, Малясі.

А за ними хлопці —
Юрки і Петрусі,
Івасі, Миколки,
Павлусі, Дмитрусі.

Сидять спокійненько
Діточки кохані,
Слухають, що каже
Їхня любя пані.

— Нині про ощадність
Будем говорити,
Що все шанувати
Треба — і щадити.

Чи то свитку й хустку,
Щоб довго їх мати, —
Чи олівці й пера,
Щоб не марнувати.

Чи книжку відчиниш,
Карток не ломити,
Бо треба уміти
І книжку щадити.

Чи гріш який маєш,
Не дай на дурничку, —
Потішся ним трохи
І кинь у скарбничку.

Коробочку, цвяшок,
Всяку одробинку
Сховай, бо придасться
Потому, мій синку.

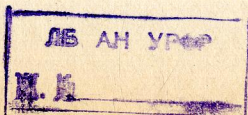
Здоровля мамусі
Також шанувати:
Не гнівати мами,
Чемно поступати.

Й розуму та серця
Не смій марнувати,
Зла вмій уникати,
В доброму зростати!

А тепер Маруся
Ще читати буде,
Що то про ощадність
Пишуть мудрі люди.

Маруся читає
Звучно, голосненько,
А діти вважають —
І беться серденько,

Школяррики мріють:
— Ні, ми не забудем
Порад тих жичливих, —
Ощадні ми будем!

— Бо як не приймати
Поради жичливі?
Як будем ошадні,
То будем щасливі...

Так мріють у школі
У затишній клясі,

Івасі, Миколки,
Марусі, Меласі.

Чи ж є десть у світі
Миліша картина,
Як ця — при науці
Вкраїнська дитина!

Юра Шкрумеляк.

День ошадности.

Ошадність — це велика чеснота — бо дає міцні підстави нашому життю, а притім виробляє сильний характер. З ошадністю входять в народ великі культурні й моральні вартости. Грошева сила народу залежить, як відомо, головню від дрібних вкладок великої кількості людей. Ошадністю і працею багатіють всі народи. З працею повинна ошадність все йти в парі. Правдивого щастя можна зазнати тільки через замилювання до праці, полученної з ошадністю. Один заробляє 1 зол. денно і ще з того заощадить хоч кілька сотиків; другий заробляє 10 зол. денно — і не заощадить ні сотика.

Марнотратність — це нещастя для народа, це недовстача ошадности. Народи, які не вміють працювати і щадити, мусять зникнути, пропасти, бо не дорівнюють ошадним народам.

Господарські та громадянські завдання творять цю підставу, на якій стрічаються та згідно працюють не тільки одиниці, але й цілі народи. Приміром того є Міжнародній Ошадностевий Інститут у Медіоляні в Італії. Він заложений 1924 року з ініціативи (спонуки) Льомбардської Каси Ошадности. Розвинувся і згуртував представників усіх культурних народів н Европі. Має він на цілі з'осередити всі стремління в ошадностевій праці та поширювати між народами ідею ошадности.

Постійний комітет того Інституту відбуває щороку засідання в столиці одної з держав, які належать до нього. Ухвалив Ошадностевий Інститут, що кожного року дня 31. жовтня треба обходити день ошадности. Цей день призначений на поширення ошадностевих кличів. У цей день серед усього громадянства йдуть розмови та виклади про ошадність, її зрозуміння та заохоту. Бо тільки

ощадність — розумне та обережне видавання своїх господарських дібр, а притім повздержливість у легкодушних та непотрібних видатках — запевнить кожній одиниці спокійну будучність. Така ощадність допровадить нарід до добробуту та грошової самовистарчальности.

Наш український нарід вже ставить перші кроки на полі ощадности. Нехай-же не буде ні села, ні міста в нас, де не обходили б торжественно дня ощадности, що припадає на 31. жовтня кожного року. *Богданко.*

Надходить осінь...

Червенею осінь сходить...	- Тут вже стерня сохне-вяне —
По долинах, полях бродить...	- А там листя кзртофляне
Снує канви срібну пряжу —	Помарніло, почорніло...
Там, де ступить, смутки ляжуть.	На межах від пряжі біло. .

Осінь в барви пребагата,
З жемчугів її вся шата,
Снує канви срібну пряжу,
Там де ступить, смутки ляжуть...

Іванка Трешневська.

Михасева остання ватра.

— Вуйку Михасю! Вуйку Михасю! — кликала мала Марійка молодого господаря, що на сусідній ниві завязував мішки з картоплею і висаджував їх на віз — ходіть до нашої ватри та скажіть нам щось про війну і про стрільців! Ви так гарно оповідаєте!

— Ходіть, вуйку, ходіть, просимо! — кликав і собі старшенький Василько. — Ми тут напекли кукурудзи й картоплі! Дамо й вам, бо це буде і ваша ватра...

Господар Михайло глянув на діти, на їхню ватру, що завершувалася ген-ген угорі синеньким димом, і всміхнувся та якось сумовито сказав:

— Дякую вам, діти! Біля вашої ватри сяду, коли просите, але це вже не буде моя ватра. Це ваша ватра, діти... Моя вже давно-давно вигоріла.

Діти не дуже зрозуміли, що таке говорить вуйко Михась, та він це завважив і сідючи біля ватри сказав живішим голосом:

— А хочете, щоб я вам оповів про мою останню ватру? Про ту ватру, що я собі колись розложив отак, як ви сьогодні — і то в останнє?

— Розкажіть, розкажіть, вуйцю! — стали просити діти, підкладаючи на огонь сухого бараболиння. І коли вгору бухнув клуб синьо-білого диму, а низом запалало полум'я, вуйко пригадав собі свою останню ватру й свої дитячі та молодечі роки й почав оповідати:

— Було це тому двадцять і два роки, якраз осінню, в такий час, як оце сьогодні. В нашій країні тоді вже дру-

гий місяць велася війна. Австрійське військо, в якому тоді служили наші батьки й старші брати і в якому був також окремий полк Українських Січових Стрільців, мусіли спершу уступити перед перевагою москалів, що рушили зі сходу на Галичину. В нашому селі вже були москалі, а недалеко, кілька кілометрів за селом був фронт, бойова лінія. Там, у окопах,

стояли якраз Українські Січові Стрільці, що мали стримувати ворога. По селі свистали крісові й гарматні кулі; люди поховалися по хатах і мало хто показувався, хоча в полі стояла ще невикопана картопля й інші незібрані плоди.

Та якось, одного дня, втишилося. Люди думали, що москалі вже пішли далеко вперед і ще більше засумували. Але скористали з тишини й повиходили в поле, кінчати роботу. Майже самі жінки й дівчата та старі люди, бо всі молоді господарі й парубки були на війні.

Вийшли в поле на оцю ниву: моя мати, а ваша бабуня, моя старша сестра, а тепер ваша мати, і я, що був тоді малим хлопцем, мав не більше, як десять літ. Мама й сестра вибирали картоплю, а я помагав. А потім з товаришами такими, як я, розложили ми осьтут велику ватру й пекли картоплю. Коло полудня прибіг у поле ще один

сусідський хлопець Юрко і сказав, що в село прийшло дуже багато московської кінноти. Та всюди було тихо й ми спокійно сиділи біля ватри. Коли це нагло дивимося, а полями до нас чвалає з гостинця москаль на коні. Підїхав просто до ватри й кличе:

— Ей, ребята! Не бачили ви тут австрійців?

— Ні, не бачили! — відповідаємо.

— Ейже? Кажете правду?

А далі зіскочив з коня і каже виразно до мене:

— Ти, маладець! Дістанеш нагороду, коли підеш сюди направо, в цей ліс, ніби за грибами та подивишся: чи є там хто, які вояки, чи нема. Приглянься добре всьому...

— Я боюся, не піду!

— кажу йому.

— То бити буду, ось! — і він грізно махнув надо мною нагайкою.

— Ходім, Михасю, не бійся, підемо обидва! — шепнув мені Юрко.

— Ну, йдіть обидва, веселіше буде! — сказав москаль. — Я жду на вас отам на гостинці!

Пішли ми з Юрком у ліс. А цей ліс, що нині бачите, не такий рідкий був тоді, а густий густезний. Зайшли ми в ліс, а Юрко каже:

— Куди будемо ходити? Сховаймося отут і ждім, аж москалеві навкучиться ждати й він відіде геть.

— Відіде? — кажу. — А наші мами, наші сестри, не може покарати? А наші хати не може попалити?

— Твоя правда! — сказав Юрко й перелякався. — Щож нам робити?

— Ходім далі, в глиб ліса, на Божу волю. Як Бог не схоче, то нічого нам не станеться — кажу я.

І ми пішли. Ми знали стежки аж у зруб, бо туди нераз ходили на малини. Прийшли ми в зруб, надслушуємо:

не чути нічого. Стали ми й думаємо. Коли раптом із-за пнів повискакували вояки — а ми в крик.

— Не кричіть і не бійтеся, ми не мадяри, ми стрільці! Кажіть, що тут робите?

Ми в плач і широко оповіли, як було.

— Ага! То кажете, що в селі повно кінноти, а москалі післали вас у ліс, подивитися, чи тут є наше військо. Ідїть-же тепер назад і скажіть, що в лісі повно нашого війська. Розумієте? Кажіть, що ми наступаємо з ліса на село!

Побігли ми, не розуміючи стрілецького до-тепу. Москаль утішився нашим донесенням і зараз став кричати, щоб люди втікали з поля, бо тут буде битва. Ми повтікали в село, так що й картоплю на возах лишили! І справді зараз почалося. В лісі счинилася така стрілянина, якої ми ще не чули.

— Ну, розібють москалі стрільців! — стали

журитися люди. І ми обидва з Юрком дуже зажурилися, бо ми москалям дорогу показали. Але одно нас потішало, що стрільці самі казали нам так говорити.

Аж вечором усе вияснилося. Ми своїм очам не вірили! Спершу почали втікати ті москалі, що були в селі, а згодом стали втікати поодинокі кіннотчики. Аж дивимося, а в село вмащеровують стрільці і ведуть полонених москалів, а окремо ведуть коні. І стали пояснювати людям, як то сталося.

— Ми — казали стрільці — переказали двом хлопцям, щоб говорили, що ми в лісі. Тоді москалі стали наступати на ліс, одні з села, а другі обійшли від толоки й наступали з другого боку. Ми з ліса відступили зовсім і пустили москалів одних на других. Зійшлися вони в гущавині й почали пражити по собі, думаючи, що бють ворога. А коли побачили свою помилку, тоді раптом ми на-

пали на них з двох сторін і кого в лісі не вбили, або не ранили, того взяли в полон.

— Це ми ті хлопці! — кажу я несміло, показуючи на Юрка і на себе.

— От, добрі з вас юнаки! — каже стрілець. — Та вважайте тепер на себе, бо якби ми відступили і сюди знов прийшли москалі, тоді було б з вами круто.

І так нажаль сталося. За який тиждень москалі привели велику силу й знов виперли наших з села. Мусіли тоді й ми спасатися втечею. Юркові й мої родичі похапали з хат, що могли й відступили разом зі стрільцями. Нас повезли ген, далеко, в табори, де ми перебули цілу війну. Мої родичі й сестри вернулися аж за чотири роки потім і застали тільки згарища на місці хат. Москалі спалили хати за те, що ми з Юрком тоді їх зрадили. А я вернувся аж за сім літ потім, бо мене прийняли до стрільців і я перебув з ними всю війну в Галичині і на Україні, аж до 1921 року.

І так, як чуєте, не сподівався я тоді, що це моя остання ватра, та вона була остання. І нині, коли побачу ватру, завжди пригадую собі той день і робиться мені жалісно й сумно на душі. Тільки потішаю себе тим, що я тоді послужив своїм, а це важніше навіть від найкращої ватри...

Вуйко Михась задумався й навіть не бачив, коли Марійка положила перед ним найкраще спечені картоплі й кукурудзи в нагороду за те цікаве оповідання.

— Прошу вуйку, споживайте! Над чим іще думаєте?

— Думаю про товариша свого, про Юрка... Він не вернувся додому. Помер у тих таборах, де вмерло багато наших дітей. Коби Бог беріг вас, діти, від такої недолі...

— Що буде, те й буде! — сказав рішучо Василько. — Якби на мене прийшло, то і я не пожалів би цієї ватри, ні нічого, щоб своїм рідним принести поміч!

Від цих рішучих слів малого хлопця повеселів вуйко Михась і всім стало легше й відрадно. Тож узялися охочо до смачних печених барабоць.

Юра Шкрумеляк.

Де ощадні й робітні люди, там і нарід багатий буде!

Степан Король.**ЗГОДА БУДУЄ.**

Сценічна картина з життя сільських дітей в 3 діях.

ДРУГА ДІЯ.

Сцена представляє вільний вид на поля. Далеко мріють ліси та села. На овиді видно вітровий млин.

Хлопці кінчають засипати яму й весело гуторять.

Гриць: От, таки засипали яму!

Ммруся: Та й ми вам помогли!

Остап: От, що значить, як багато разом і згідно працює!

Степан: Авжеж тому то люди й кажуть, що згода буде! Одному, хто зна, чи за день вдалося б це зробити. А так разом і в згоді ми зробили добре діло! Неодин скаже: »Дай Боже здоровля тому, що цю дорогу направив!«

Петро: Все то так в життю буває, що спільно й згідно доконується гарних діл і малим зусиллям. Річи, що були призначені на знищення та розбій, можна вжити на хосен для людей.

Маруся: А справді, що робити комусь добре, це дуже приємно! А ще своїм братам, які від нас цього не сподівались!

Остап: Кінчим, рівняймо!

Іван: І чорт уже не буде мати, де ночувати! (Сміх).

Гриць: Ми певно неодного в тій ямі придусили так, що роги йому відлетіли. — А от бачите, є і ріг! (Усі дивляться).

Іван: Ха, ха, ха! Та це коровячий (сміх, гомін).

Петро (рівняє): От так рівненько, як на міській дорозі! (Рівняють, викінчують).

Степан: Ми зробили кусок такої дороги, як у місті. Тепер тут ні болота, ні яруги не буде!

Гриць: Ні гнізда чортячого! (Сміх),

Семен (показує): А он волиняки женуть вже худобу пасти! (Всі дивляться).

Іван: Це тільки щось двох.. Стали пасти але там, далеко...

Гриць: Певно бояться ближче приганяти!

Остап: Не знають, що ми нашою »муніцією« вже яму засипали.

Іван: Онде ще один приганяє.

Гриць (дивиться в протилежну сторону): Дивіться, глядіть! якийсь чоловік іде!

Петро: Це волиняк! (Деякі діти хочуть утікати).

Петро: Стійте! Не тікайте!

Степан: Чогож тікаєте? Він не буде нікого бити! (Втікачі вертаються).

Маруся: І чого тікати? От, шкода, що хлопці — а такі боягузи! Хіба ми що злого зробили?

Іван: То старий.

Остап: Не дуже старий... і косу несе.

(Діти дивляться і перешіптуються. На сцену входить Охрим).

Петро (скидає капелюха): Доброго здоровля вам, дядьку!

(Рівнож і другі скидають капелюхи і кланяються).

Охрим: Дай Господи і вам, діти! А що це ви хлопці — дорогу направили? Ну добрі ж ви діти — гарні молодці! Направили дорогу, хоч із їхнього села ніхто снопів туди не буде возити! Їй Богу, хороші ви, австріяки! *(Хлопці видко раді, крім Петра).*

Петро, Степан і Маруся (разом): Ми не австріяки, ми українці такі самі, як ви!

Охрим: Ми-ж рускі, а ви австріяки...

Петро: Ні, дядьку, ми українці і ви також, бо ми всі одною мовою говоримо, однакові свята святкуємо. Колись Волинь і Галичина — це було одно князівство. Та воно якось дійшло до того, що ви дісталися під москаля, а нас забрала Австрія.

Охрим: Розумний ти парень! Відкіля ти це все знаєш?

Петро: Трохи мені брат Василь про те оповідав, а трохи з книжок. Василь, як був у зимі на відпустці, то дуже мені багато оповідав. Та й в листах нераз пише до нас про те.

Охрим: Доброго й розумного брата маєш!

Степан: Його брат є офіциром при війську.

Маруся: Він служить при Січових Стрільцях *(деклямує):*

Січові Стрільці,
За свій край борці;
За всю рідню і свободу...

Охрим: Чудо — не діти! Бач і вона знає про все *(показує)* ще й приказувати з пам'яті потрафить, *(До Петра):* Ну, а деж тепер знаходиться твій брат?

Петро: Він тепер на Україні *(показує на схід)*. Був якийсь час у Києві, а тепер стоїть десь аж коло Одеси...

Охрим: На Україні кажеш? Там були наші люди — та ще дехто й тепер повертається. Оповідали, що там уже українська влада є. Ну, але що, коли спокійно не можна жити, хоч і землі багачко... Нема порядку, бо царя нема!

Петро (обурено): Його й не треба! Досить він уже нагнобив людей та на Сибір повисилав...

Охрим: Та й то правда! *(До себе)* Розумний-же хлопець з біса. — Тепер — кажуть — що і його вислали з цілою родиною на Сибір.

Остас: Бачите: «носив вовк — але понесли й вовка!»

Петро: А що на Україні нема спокою — це правда, бо брат Василь і писав та оповідав про це! Діється це тому, бо люди поділися на якісь партії тай гризуться між собою: одні хочуть царя, другі гетьмана, а ще інші якогось Леніна... А деякі знов хочуть, щоб нікого не було...

Охрим: Ну, але з тебе лепський хлопець — справжній козак! Ти до школи ходив?

Петро: Ходив — та в школі про це учитель мене не вчив. Ніколи не згадав навіть, хто ми є! Це брат Василь, книжки та дитяча газетка «Дзвінок» зі Львова цього мене навчили.

Степан (показуючи): Петро піде до міста вчитися, як скінчиться війна...

Маруся: А кілька то в нього всяких книжок — Господи!

Охрим: Ну, гарні ви діти! Багато ви знаєте, що в світі діється... Тільки вчора якісь хлопчиська розбивалися тут цеглами. *(Деякі хлопці подаються взад)*.

Степан: Це ми, дядьку, з вашими хлопцями так кидалися. Нерозумні були — от що!

Всі: Але від нині вже не будемо більше кидатися!

Остап: Вже небудемо ніколи!

Степан: Нам битися зі своїми братами не годиться...

Остап: Ми вчора, ще гейби сліпі були...

Петро: А нині прозріли!

Остап: Вчора ще... та де... от ще недавно у ваших хлопцях із тамтого боку ми бачили ворогів.

Степан: Нині очі нам отворилися і ми пізнали, що ми собі рідні.

Охрим: А очі, то певно цей вам отворив? *(показує на Петра)*. Це дуже розумний хлопець!

Всі: А хтож — як не він! Він, він!

Охрим: Значить, вже не будете битися?

Всі: Не будемо!

Охрим: Добрі ви діти! А все це заслуга Петра. Він славний хлопець! *(Подає йому руку)* Слава Петрови!

Всі: Слава! Слава!

Остап: Дядьку, скажіть хлопцям з вашого села, що ми не хочемо битися з ними, бо вони наші рідні брати!

Всі: Не хочемо! Не будемо!

Маруся: І до нас хай приходять тепер уже без страху! Скажіть їм про це!

Всі: Скажіть! Скажіть!

Охрим: Скажу, скажу про все, що тут бачив і чув. Я нарозумлю їх. А вам обіцяю, що й вони ні битися, ні зачіпати вас не будуть. Тепер — бувайте здорові!

Всі *(махаять руками)*: І ви! І ви, дядьку! Ідіть дядьку з Богом!

Петро: Хлопці! Одні нехай уважають на худобу, а ми, себто: Степан, Остап і я підемо з дядьком до волинських хлопців!

Хлопці: Добре, добре!

Охрим: А шож, гаразд, ходіть! Самі хай від вас самих про мир почують.

Маруся: І ми з Оленою теж підемо!

Остап: А ви чого?

Маруся: Ви до хлопців, а ми до дівчат!

Степан: Ну, то ходіть!

(Охрим, Петро, Маруся, Олена, Остап і Степан відходять в одну, а решта дітей наміряють в противну сторону).

Степан *(з-за куліс)*: А добре пильнуйте коров!

Іван: А скоро приходіть! У військо будемо бавитися.

Семен: Алеж, то нас буде багато бавитися у військо, коли волинські хлопці до нас прийдуть!

Іван: Авжеж, що нас багато буде!

Семен: Та щож, як вони нашої команди не знають!

Іван: Петро їх скоро навчить, бо він уміє командувати по нашому, то вони скоро навчатъся: Позір! Спочинь! Ходом руш! (Усі виходять).

Занавіса.

ТРЕТЯ ДІЯ.

Сцена та сама, як у першій дії. На сцені: Іван. Семен, Панас, Анна і Софія. Всі дивляться в сторону, куди пішов Петро з хлопцями.

Іван: Посідали десь і сидять. Певно годяться і Петро щось оповідає. Значить — помирилися.

Софія: Богу дякувати, що вже хлопці не будуть битися.

Семен: О, вже встають!

Іван: Вже у військо починають бавитися. То добре! (Затирає руки з радости).

Панас: Здається, Петро ставляє їх у ряд.

Семен: А хтож?

Іван: Так, так, Петро, певно сюди прийдуть всі разом під його команду. От побавимся разом гарно.

Всі Побавимся! (Дехто струже. З-за сцени чути голос: Іване, а йди-но сюди, бо корова пішла в шкоду).

Іван: А бодай тебе з коровою... (вибігає, а за сценою чути його голос: Куди лиса! Пожди!)

Семен (гляди́ть туди, куди вийшов Іван): От, як розбрикалася Іванова лиса!

Дівчатка: Ох, ще наші порозбігаються!

Біжім! (Вибігають).

Семен (до Панаса): Бачиш, яю машерують і

Панас: Бачу! Та ще й чую, як щось співають. (Надслухують).

Семен: Співають пісню: »Гей, у полі черемшина«. (Здалека доходить хлопячий спів).

Панас: Семку! Біжім до них!

Семен: А корови?

Панас: Та ми й так не коло коров, а по друге вони ніде не дінуються. Біжім! (Вибігає, Семен за ним).

Семен (з-за куліс): Дівчата, пильнуйте наших плахт і хліба в хустинах, щоб корови не поїли! (голос з-за куліс з протилежного боку: Добре! Добре!).

(Анна і Софія входять).

Софія: От, тим хлопцям добре раз, що можуть у військо бавитися.

Анна: Ой, таки добре!

Софія: А у військо бавитися, то дуже приємно й весело.

Анна: А з нас за таку забаву сміються.

Софія: А тож бо й є! Хиба дівчат нема на війні? А от Маруся казала, що Петрів брат Василь оповідав, як у горах Карпатах дівчата були при війську і билися з Москалями. (Пісню чути щораз ближче).

Анна (гляди́ть): Вже йдуть і то як багато. Петро попереду!

Софія: Бачу! Маруся й Олена йдуть позаду. Певно, не мають відваги бавитися з хлопцями у військо.

Анна: А ти мала б відвагу?

Софія: А ти?

Анна: Щоб тільки хлопці дозволили — я б зараз!

Софія: Я рівнож!

Анна: Як хлопці нас не схочуть — ми підемо за лісок і там з Марусею побавимосся у військо.

Софія (радо): Добре! Добре кажеш!

(Входять хлопці двійками — на плечах патики). Співають: „Гей, у полі черемшина“ — або якусь іншу маршову пісню.

Петро: Чета станути — стій! Спочинь!

(Входять Маруся й Олена).

Софія (до Марусі): Марусе, скажи Петрови, що й ми також хочемо з ними машерувати!

Гриць: О, дівчата щось перешіптуються!

Маруся: Це про нас і про вас! Петре, чи там пане отамане, ми хочемо з вами бавитися у військо. Хочемо машерувати і співати!

Гриць: Але мусите за хлопців перебратися *(Сміх)*.

Петро: Думаю, що хлопці і без перебрання дозволять дівчатам разом машерувати.

Степан: Хай машерують! Буде нас більше — а здалека то невидно, чи то хлопці, чи дівчата. Хто побачить і скаже: от, багато війська йде.

Хлопці: Та нехай машерують!

Гриць: Але позаду!

Маруся (деклямує):

»Хто ж там іде.

Перед веде?

Диво — це наші дівчата!

Личко — як мак,

Кругом козак

І душа завзята!»

Маруся: Нехай і в нас так буде, як у цій пісні!

Дехто: Нехай буде! Нехай буде!

Остап: Але таки Петро, як старший, буде іти перед дівчатами!

Дівчата (стають по дві): Нехай буде і так! Петро попереду!

Петро: Позір! Слухайте, що скажу. Ще трохи помашеруємо — потім іншу забаву заведемо!

Степан: А прочитаєш нам дещо?

Петро: Прочитаю!

Демко: Тільки наші корови треба ближче пригнати.

Гриць: Е, корови спокійно пасуться! Їх не конче пильнувати. Зрештою, хто буде зле машерувати — той буде мусів, як оферма, доглядати корів! *(Всі сміються).*

(Машерують. Петро командує. Спів).

Кінець.

Пісня школяриків.

Раз, два, раз, два школярики — у похід,
 За горбочок, ген до школи веде слід,
 Ми тим шляхом мем ходити,
 Щоби скарбів приспорити...
 Щоби знать, як в світі жити,
 Гей! в похід...

Раз-два, раз-два школярики — час мина,
 Жде нас нині прецікава новина:
 Якто колись сурми грали,
 Як князі в нас панували,
 Як хоробро воювали —
 Новина...

Гей-же, гей-же школярики, раз, два, три,
 Щодень пильно у школоньку мем іти...
 Ноженьками рівно, жваво,
 Раз на ліво, раз на право,
 Бо у школі все цікаво —
 Раз, два, три...

Іванка Трешневська.

„Бабське літо“.

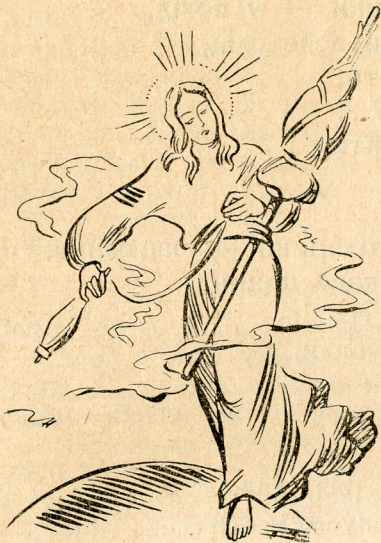
Як лиш втомлена Осінь застукає до воріт раю і скаже,
 що віддала правління над землею Зимі, збирає Мати Божа
 лен і коноплі, обмотує ними кужіль, тай пряде. Журчить
 золоте веретенце і дзвенить ніжно-тихенько пісонька:

„Ой, пряду, пряду,
 Тай сиріточці,
 Буде їй, буде
 По сорочечці.

По сорочечці,
 Тай по дві — по дві...
 Не буде біди
 Сирітці в зимі...“

Матінка Божа звинно перебирає пальчиками, а веретено вється швидко, швидко, і навиває тонесеньку нитку. Ангелятка клячаты і навивають нитки на клубки — інші тчуть полотно, а ще інші прикроюють сорочечки маленькі, більші тай великі і шиють...

Часами здійметься вітрець, що на своїх швидких крилах від нас — аж там, до раю — залетить. Тоді остатки прядива, що з кужелі повимикалися, несе він на землю і розкидає по полях, межах, долинах; несе понад хати і господарства. І власне в тому часі, як полем несеться павутиння, всі тоді кажуть, що „бабське літо“ настало, Мати Божа пряде і на золоте веретенце ниточки звиває... А ангелята тчуть і влітають місцями золоті ниточки — своє волосся, бо сирітці нема кому сорочечки вшити...

Як уже робота покинчена, Ангели Хоронителі несуть ті біленькі сорочки на землю і де лиш є бідна, опущенна сирітка, дають той скромний дарунок від Матери Небесної, щоб діточкам зимою не було зимно... *Іванка Трешневська.*

Ощадний і неряха.

Який то ощадний
Приятель Івась,
А дуже розтратний
Мій братчик Михась.

До сотика сотик
Складає Івась —
Книжки вже попродав
Збиточник Михась.

Вже на своїм ґрунті
Газдує Івась —
Де дівся, вгадайте,
Нещасний Михась?

Богданко.

На годині рахунків.

Учитель переводить з дітьми комбіновані вправи з обсягу додавання і віднімання і дає таке питання:

— Я мав у кишені 5 зл. З тої квоти видав: на ковбасу 50 сот., на чай 30 сот., на хліб 5 сот. Скільки ще грошей мені залишилося в кишені?

Ученик: Остало 4 зл. 15 сотиків!

Учитель: Добре! А як називається таке ділання?

Ученик: Друге снідання!

Марійка Кузьмович-Головінська.

ГОРБАТЕНЬКА МАРИНЯ.

(Продовження).

4. Як вони господарили тай садили цвітки.

— Мамуся садить сьогодні з твоєю тіткою цвітки в городі — сказала Даруся до Марині, як вона лиш прийшла до дітей.

— А якби ми так попросили мамусі маленької грядочки, кілька цвіточок, тай зробили собі маленький городчик! — сказала Мариня.

— Добре, добре! — загомоніли радісно діти, а Талюся аж підскочила з утіхи.

Але я також маю бавитися сьогодні разом з вами! — сказав Богданчик.

— Я не хочу! — закликала Даруся — ти тільки будеш наш перешкаджати.

— Маєс свої крілики і песика і голуби — йди бався з ними — докинула й Талюся.

— Тихо діти, тихо, так негарно! — успокоювала їх Мариня. — Богданчика також нам буде потрібно.

Але тут зчерги Богданчик хотів сестрам відплатитися. Він хотів, щоб вони його просили.

— Е-е — я не маю часу! Ще кріликам маю дати їсти — тай голуби і песик теж голодні...

Даруся трохи засоромилася, бо вона пригадала собі, що кіці голодні, але не казала нічого.

Талюся виручила її.

— Дарусю, ми ще нині кіцям не давали молока.

— То йдіть собі до кіців — а я йду до своєї роботи! — сказав Богданчик.

— Богданчику... пожди! — просила Мариня — ми підемо тобі помагати, а ти потім нам допоможеш — добре?

Богданчик поглянув на дівчатка. Він уже згодився, але не хотів так скоро примирюватися.

Побачила Даруся і Таля, що конечно треба його перепросити і вони гарненько його обіймили та хотіли поцілувати.

— Ну, вже досить... а то зараз хочуть цілуватися... Я не дівчина... йдемо разом, Мариню.

— Може перше підемо до кіців? — питала несміло Мариня.

— Добре! — згідливо сказав Богданчик.

І пішли до кухні. Мама дала молочка й хліба. Вони поналивали його в мисочки, погодували кіці; потім песикови накришили до молочка хліба і занесли під шопу. І кіцям і песикови аж хостик дрожав так скоро їли, бо були голодні. Опісля взяли зерна для голубів, кожне у жменьку.

— Дузь... дузь... дузінки! — кликали діти.

— До ґрунту! — відзивалися голуби тай визбирували зерно, що його сипали діти.

А потім ще маленьким кріликам налили у мисочку молока тай всіх нагодували.

Тимчасом зі спіжарки Богданчик приніс рискалики. Витягнув свої тачки і дві путеньки Дарусині, бо Даруся пішла до мами за цвітками.

Мамуся дуже радо дала з кожних цвіточків по кілька корчиків.

І робота пішла в рух.

Даруся й Таля копали. Богданчик узяв тачки й рискалик і поїхав за муравою, щоби обложити нею грядочки.

Марині було жаль, що не може тут дітям нічого помочи, бо горбок і коротка ніжка не дозволяли їй на те. Діти згодилися, що вона, як найстарша, буде садити цвітки.

І тепер обдумувала вона у своїй головці, як поділити цвітки, щоби найбільші вийшли на середину грядочки, а менші краями.

За хвилю привіз Богданчик повні тачки мурави. Він аж зарум'янівся, бо на подвір'ю треба було їхати під гору. Дівчатка також були рожевенькі, бо скоро копали. Вони хотіли сьогодні всю роботу скінчити.

Скопану грядочку обложили муравою. Тут уже їм Мариня помагала, а Богданчик іще раз поїхав по мураву. Коли обложили все муравою, Мариня садила, а Даруся пішла

з путеньками по воду. Таля бігла за Дарусею зі збаночком. Але що не могли самі потягнути води — то мусіли покликати Богданчика. Він був дуже з того гордий і сказав:

— Видите, без мене нічого не зробите!

Коли Мариня садила цвітки, надбіг знад ріки її брат. Він був дуже пустий. Побачив рискалик і візочок. Дуже йому це подобалося і нічого не говорячи взяв тай почав утікати.

— Михаську, лиши це, лиши, чуєш! — кликала Мариня — потім скажуть, що це я сховала тай не дозволять мені тут бавитися.

— А ти не мусіла видіти, хто взяв! — розлостився і рискалем вдарив її по чолі.

На щастя той рискалик не був дуже острий і тільки синяк набив Марині.

Їй стали сльози в очах.

— Тебе хто так вдарив? Може Богданчик? — питала мамуся дітей, що саме надійшла.

— Ні, прошу пані — і розповіла усю правду.

— Приложу собі шматку зі зимною водою.

— Ні, дякую — то нічо (їй вже було легше від того, що нею пожурилися) — нема часу тримати, бо мусимо ще нині скінчити.

І як діти прийшли з водою — то вже мали що підливати. Мариня обсадила цілу грядочку.

Як сонечко заходило — то діти з радістю гляділи на свою роботу.

— Діточки, ходіть на вечерю! — кликала мамуся.

— Ох — буде нам тепер смакувати! — зрадив Богданчик. Він збирав це все та заносив до спіжарки. Не хотів навіть, щоб дівчатка йому помагали. — Ви помучені — говорив.

— О, глядіть, який сильний! — сказала Мариня.

— А щож ні! — Й забрав усе нараз та подався у спіжарню.

(Далі буде).

Добра рада.

Чом навиворіт панчішку,
Галю, обертаєш?

Бо на правім боці дірка,
Ти, мамцю, не знаєш??

Іванка Трешневська.

З сотиків золоті, а з золотих тисячі!

Зависть.

(Японська казка).

Жили собі давним давно двоє старих людей — чоловік з жінкою. Вони мали малого песика. Раз якось почав песик гребати лабами на городі коло хати. Як чоловік став копати яму на тому місці, то найшов там скринку повну золота. Сусідами тих добрих людей було одно дуже лихе подружжя, яке позавидувало їм їхнього щастя. Тому просили, щоб їм позичили того песика. Вони вийшли з ним теж на город, але песик не хотів гребти. Та вони присилювали його, а потім копали там, де він порпав. Одначе замість золота — найшли тільки трохи гною.

Розсердилися дуже й забили песика. Поховали його під деревом при дорозі. А це дерево нараз виросло дуже велике. Добрий чоловік стяв те дерево і зробив з нього ступу. Як опихав у ступі просо, то почало його раз-у-раз прибувати. Аж висипалося через край і було його повно.

Сусід знову йому позавидавав. Позичив собі ступи, щоб також у ній наопихати собі проса. Тільки почав роботу, стало його просо чорніти і стухло. Через те зависний сусід ще більше розлютився. Порубав ступу на дрібні кусні і вкинув ув огонь, а попіл висипав на гній. Тоді той добрий чоловік взяв трохи того попелу й посипав ним зісхе дерево в своїм городі. Дерево нараз віджило, зазеленілося й зацвіло. За те дістав він нагороду від князя того краю — золотом, сріблом та шовками. А всі люди говорили:

— Добрий старий чоловік, що йому навіть і сухе дерево цвите!

Сусід позавидавав йому знову і пробував теж тим попелом привести в своїм саді дерево до розцвіту. Та коли взяв повну пригорщу і посипав галузку сухого дерева, то воно не зацвіло, тільки попелом вітер засипав князеві очі. За це князеві слуги зловили зависного сусіда, закували його в кайдани і кинули за кару до в'язниці.

Переклав: Богданко.

Бажаємо Вам:

щоб у Вас був менший розхід, а більший прихід!

20. Славко їде з родиною до Зелем'янки.

Славко ще й не мав часу наоповідатися дома про свої мандрівки з табору в Старяві, як одного дня батько прийшов із бюро та заявив, що має відпустку на місяць і що вся родина їде на літнице в верховину до Зелем'янки. Всі тішилися, а таки найбільше Славко.

— Побачу ті місця — радів він, — де в світову війну стояли наші Усусуси й буду на Маківці. Мусимо бути там на святі, тату!

— Будемо! — сказав батько.

Вийшли ранішнім поїздом.

Коли доїхали до Пустомит, сказав батько:

— Тут є невеличке сірчане купелеве заведення.

Околиця спершу була горбковата, аж пониже Дровижа перейшла в рівнину.

— Це вже наддністрянська рівнина — пояснив батько.

Коли доїздили до Черкас перед Миколаєвом сказав Славко:

— Правда, тату, що тут мусіла бути оселя черкесів.

— А вжеж! — відповів батько. — Наші князі, а найбільше князь Володимирко й Ярослав Осьмомисл поселявали в галицькому князівстві багато степовиків, взятих у полон і про те свідчать такі назви сіл: Черкаси, Печенія й і.

В Миколаєві замітив Славко:

— Тату, то тато тут стояв у часі світової війни з Українськими Січовими Стрільцями.

— Так! — відповів батько — коротко стояли ми в Миколаєві та в Роздолі, а потім Кіш УСС перенісся до Пісочної й Черниці й тут стояв уже аж до виїзду в Україну.

— То ця Черниця, де тепер є хліборобський ліцей? — питався далше Славко.

— Так! — відповів батько — тепер у тім будинку, де була колись кошова команда УСС — є хліборобський ліцей.

А Славко допитувався дальше:

— То там у Черниці стоїть пам'ятник, що його УСС поставили в 1917 р. на пам'ятку відродження української держави?

— Не в Черниці, тільки в Пісочній, на майдані за селом, невподалік Черниці. Його посвятив в 1917 р. Митрополит Андрій Шептицький, що саме тоді повернувся був з заслання в Росії.

Доїхали до Стрия.

Батько говорив про Стрий:

— Стрий старинне місто. Назву має від ріки Стрий. Лежить на лівому березі ріки. Місто Стрий часто нищили війни й пожари. Найбільший пожеж був у 1886 р. Тоді згоріло все місто й тому по відбудові дістав вигляд новітнього міста. В 1914 р. сюди переїхали були зо Львова УСС і тут складали військову присягу. В околицях Стрия є багато німецьких колоній.

За Стриєм показалися вже Карпати. Коли минули стацію Любинці, говорив батько:

— Три кілометри відсіля є гора Хромогорб зо слідами замку, а чотири кілометри на схід за рікою Стриєм Семигинів, що, як кажуть, його назва походить від цього, що тут згинуло сім синів князя Святослава.

— Я читав оповідання про це! — завважив Славко. Вони згинули в боротьбі з мадярами.

А батько говорив:

— П'ят кілометрів на південь, на другому березі Стрия, є село Розгірче. В лісі край села в скелях на узбіччі згіря є викуті комори з вікнами, сходи та ганки. Давніше був тут василіянський монастир. Літописи згадують про нього ще в XVIII ст.

Коли віхали на стацію Синевідсько нижнє, сказав батько:

— Одинадцять км. відсіля є славні скелі в Бубнищу.

— О, тату, там мусимо бути! — закликав Славко.

— А вжеж, що будемо! — запевнив його батько.

— З Синевідська вижнього походять ті бойки, що продають у Львові овочі — говорив батько, коли віхали

на стацію цієї назви. — Село лежить на озеріщі. Колись тут було озеро Сині Води.

На стації Дубина казав батько:

— Тут, у цих віллях, стояли українські Січові Стрільці в 1915 р., коли по проломі під Горлицями москалі були в відвороті.

— Я читав у „Самохотнику“, що є в татовій бібліотеці, поему, як стрільці тут голодували й заспокоювали голод у лісі малинами та ожинами*).

Коли минули Сколе, говорив батько:

— Використаємо нагоду й цього року будемо на пахиді по УСС, що лежать на Маківці.

З вікна вагону показував батько дітям могилу князя Святослава, що його вбили тут розбишаки, наслані князем Святополком Окаянним. Минули ще літнице Гребенів і на 11 годину перед полуднем були в Зелемянці, де заїхали до одної вілли.

Антін Лотоцький.

Прийдуть гості.

В ринці масло замішаю
І мігдаликів накраю,
Молока дам зо три ложки
І муки досиплю трошки.

Мушу щось смачне зробити.
Щоб тіточку погостити,
Що до мене прийде в гості, —
Ось, вже близько! Вже на мості!

*) „Самохотник“ — гектографований, а потім і друкований гумористичний часопис Укр. Січ. Стрільців у Коші в рр.: 1915, 16, 17 і 18.

Марійчин дідо.

Марійчин дідо є господарем на селі. Він має хату, господарські будинки, поле і сіножать. Щож то за добряга з того діда! Золоте в нього серце. Любить він не лиш свою внучку Марійку, але любить бузька, що на стодолі гніздиться; а як з бджолами знає обходитись! Марійчин дідо то навіть мушці кривди не зробить. Тому не диво, що Марійка дуже любить свого діда Семена. Ба, не тільки сама Марійка його любить, але і навіть бузько і бджоли... Марійка — це дідова пестійка, а бузько і бджоли теж дідові любимці.

— Бджоли — говорить раз Марійка до сусідської дівчини Дарки — то нашого діда цілком не кусають — а бузько від діда не тікає, а до рук йому приходить і дається дідові погласкати — більше нікому.

— Бо твій дідо чарівник, він чари знає! — каже на це Дарка.

— Дідо наш не чарівник, дідо не знає чарів і в них не вірить! Це людські вигадки! — боронить Марійка свого діда. — Це за його добре серце і за вміле поведення бджоли не кусають і бузько тому не тікає від діда. Бузько знає, що дідо його любить, бо-ж він бузькови під гніздо старе колесо підложив.

— А всі говорять, що твій дідо чарівник — каже Дарка. —

Я й сама чула вчора, як дідо до бузька клекотав — а то лиш чарівники говорять по пташиному і пташина їх розуміє.

А Марійка дальше:

— Дідо тільки деколи так до бузька пробує клекотати — однак тоді бузько буває нерадий. Колиж знова дідо скаже:

— Ходи довгодзубий на сіножать, ходи, хай погласкаю тебе! — тоді бузько зближається.

— Чому до тебе, Марійко, ні до кого іншого, ні до дітей, ні до старших бузько не приходить до рук? — питається Дарка.

— Діти на бузька кидали грудьми і прозивали його: „Бузько Ісав на капусту орав, щоби капусняк мав!“ А капуста для бузька — це образа, бо він її не їсть! — пояснювала Марійка.

А Дарка дальше питається:

— А чому твоїй мамі бузько до рук не приходить?

— Бо мама зганяли грудьми ворону зі стодоли і то в той день, коли бузько з вірею прилетів. То він подумав, що мама йому нераді, тому образився і досі певно гнівається на маму.

— Деби бузько так довго памятав! — перечить Дарка.

— Дідо говорять — пояснює Марійка — що всі сотворіння мають свій розум і память, бо якби не мали, то вони не жилиб. Сама подумай, чи бузько нерозумний, або нетямущий? Він дорогу знає до теплого краю; знає, коли відлітати і коли до нас прилітати тай ще потрапить у село на ту стодолу, де гніздиться.

— Або у вас той самий бузько, що торік?

— Той самий уже третій рік!

— А звідки це знаєш?

— Дідо пізнає його — а бузько діда!

— Ну, ну, уважайте з тим бузьком! — страшить Дарка Марійку — він то вам іще наробить лиха!..

— Що, підпалить?! Дідо каже, що це неправда! Бузько не підпалює!

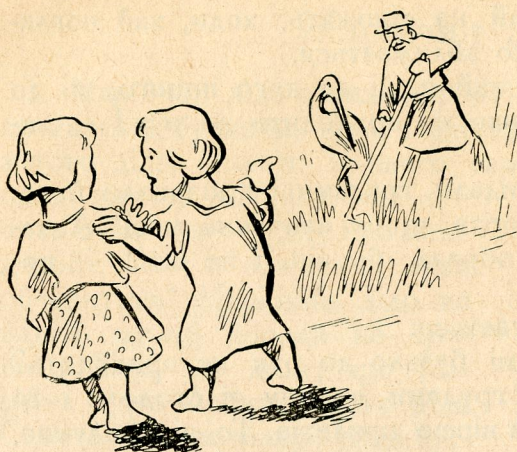
— Люди оповідають, що в якімось селі бузько підпалив стодолу за це, що хлопці бузькови зруйнували гніздо і молодих повикидали. Бузько приніс жевріючий патик з огнища і стодола згоріла! — каже Дарка.

На це пояснює Марійка:

— Бузькови жаль молодих — це правда, але він з мести не палить. Дідо каже — що може бузько найшов під лісом жевріючий коло вогню патик і його приніс, щоби гніздо відбудувати — але й це неймовірно.

— Значить, бузько не підпалює?

— Ні!

— Ні, твій дідо не є чарівником?

— Якаж ти смішна, Дарко! Колиб наш дідо був чарівником, то не ходив би що неділі і що свята до церкви; а подруге, як би ним був, то не працював би так тяжко. Я сама вчора бачила — як дідо косив, то піт з чола йому капав — доказує Марійка.

— А що нині дідо робить? — питає Дарка.

— Сіножать косять!

— А бузько?

— Полетів за дідом.

Дідо косить, а бузько ходить коло нього і жаби ловить.

— Ходім, Марійко, на сіножать до діда! — каже Дарка.

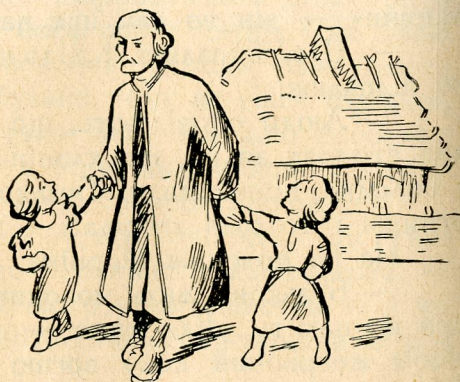
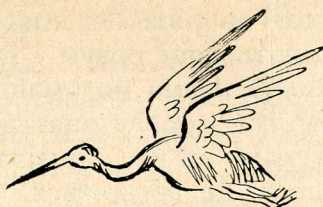
— А не будеш більше казати на діда „чарівник“?

— Ні, не буду! — приобіцює Дарка.

— То ходім!

Не пішли вони — а побігли. Дід Семен косив квітисту сіножатку, а бузько обережно ходив коло діда, щоби під косу не попав і ловив жаби. Дідо час від часу приставав — острив косу, обтирав піт з чола — деколи то й бузька гласкав.

Дівчатка пристанули на горбочку і гляділи на сіножать, залиту ясным сяйвом сонця, на діда й бузька —

а коли дідо гласкав бузька, то нашим дівчаткам здавалося, що в цю хвилю сонце ще ясніше сіяло.

А як прийшла неділя — то Марійка і Дарка йшли з дідом до церкви, а над ними слідом летів бузько. Скільки то було радості ізза цього — то любі читачі самі собі доповіджете!

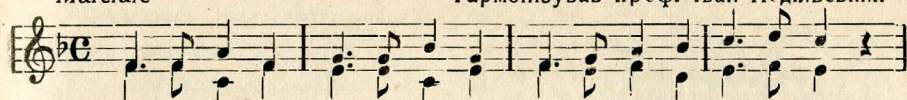
Степан Король.

Працуймо і щадім.

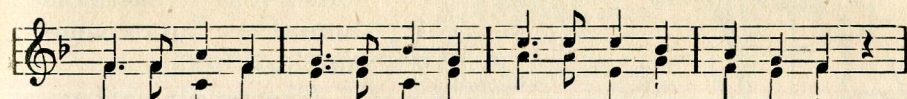
(Пісня школярів на «День Ощадности»).

Marciale

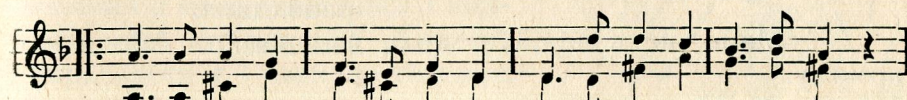
Слова і музика Теодора Пеліха
Гармонізував прсф. Іван Недільський

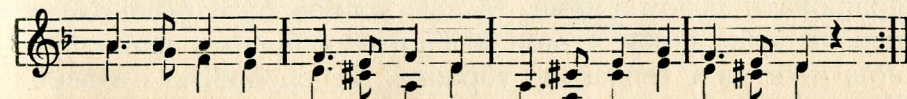
Гей, у сві-ті клич лу-на-є, щоб ста-ва-ти у ря-ди;

Хто щадить, той щас-тя ма-є, Не за-зна-є він бі-ди.

Тож до пра-ці по-ста-вай-мо І ща-дім від ни-ні всі,

Сво-ім дру-зям по-ма-гай-мо, По-ки ми ще мо-ло-ді!

Гей, берімся всі до діла,
Все працюймо і щадім,
Щоб тут праця все горіла,
Гей, до праці всі ходім.

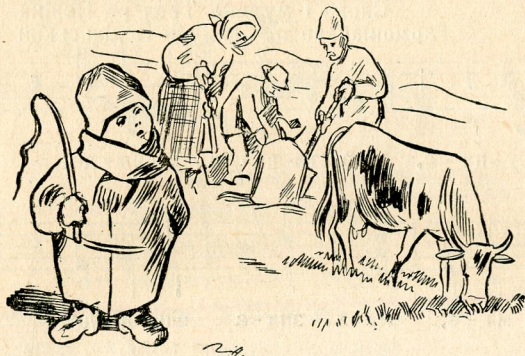
Хоч ми юні молодята,
Ми до праці станем всі,
В нас є віра, труд, посвята...
Гей, до праці, гей усі!

Праця.

Славко ще маленький, бо щойно на Спаса скінчив п'ять літ. Одначе пасе вже корову на межі. Славкова Зазуля — це дуже поважна, спокійна і послухна корова. А хай би тільки не послухала Славка... Недалеко тато й мама копають бараболі. Славко не боїться!

Нині дуже мрачно на дворі, навіть краю неба не видно. Мама так позавивала Славка, що схожий він на кругленьку галочку. Якжеж інакше вбиратися, коли і небо натягнуло на себе свій старенький сірачок. Колись небо мало гвріне блакитне убрання зі срібним гудзиком, Гудзик певне відорвався. Поки його пришиють, небо ходитиме в старенькім сірачку. Тому воно й поплакує.

Славко прийшов до родичів, схилився і почав виривати сухе бараболиння.

— Мамо, чи в вас ніщо не болить? — спитав випростувавши зболілу спину.

— Мій маленький робітничок! — засміялася мама. — Іди краще і побігай собі.

Славко сів собі коло мами на купі сухого бараболиння.

— Мамо, не працюйте, коли вам важко. Або я вам поможу.

— Але ти, синку, і так мені помагаєш. Аджеж ти пасеш корову. Як виростеш, наберешся сили, тоді будеш працювати разом з нами. Маєш родичів, що праюють тепер на тебе, щоби в зимі хлібця не забракло, щоби були нові чобітки і тепленьке убрання. Тепер побіжи і заверни Зазулю, бо злижається, до сусідської капусти.

Пополудни прийшов старший брат Левко, що вже вернувся зі школи. Левко наніс купу бараболиння і розложив огонь. Славко дуже тішився, бігав, скакав, ловив синенькі клубочки диму.

Славко тепер бавиться, бо він ще маленький, а хайно тільки підросте, то певне буде працювати разом з родичами.

Мирослав Петрів.

Ощадність.

— Скільки я тобі казала —
Пані одізувалась, —
Щоби ти тепер ощадно
З усім поступала.

А ти оце аж дві свічки
Нараз засвітила!

— Прошу пані — я з одної
Дві менші зробила.

Т. Дмитренко.

Чому я записався до „Сокола“.

Я був учеником IV кл. української гімназії в Празі. Раз посварився із товаришем. В часі сварки товариш вдарив мене і сказав:

— Якщо маєш силу, то віддай мені!

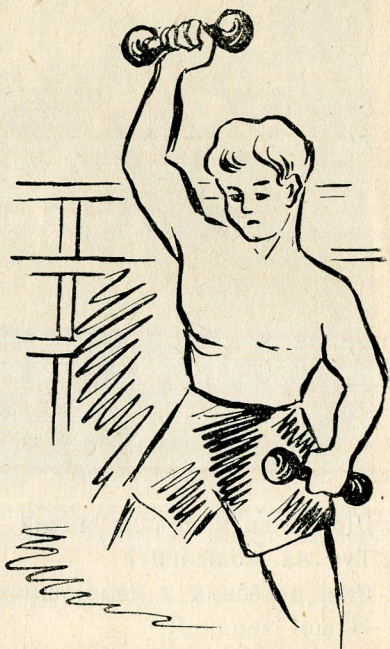
Вносити скаргу до „ліги націй“ (так ми звали учительський збір) не було мені по нутру, бо всі справи полагоджували ми самі між собою. Тому я відповів своєму сильному товаришеви:

— Завтра записуюся до „Сокола“! За 4 роки напевно буду сильніший від тебе.

За тих 4 роки мого побуту в „Соколі“ набрався багато сили, відваги і здоров'я. Колись був я в клясі послідний оферма; кожний з мене насміхався і кожний мене штуркав. У „Соколі“ вправлявся я 3 рази на тиждень під доглядом провідника; любив я дуже вправи на приладах. Вправи вільноруч мене не цікавили, хоч вони виробляли гармонійність рухів.

Дуже скоро я вибився на чільне місце між товаришами. Скріпив не тільки своє тіло, але й духа. Відтепер завжди числю на власні сили, не жду, аж мене хтось оборонить при нападі, бо сам можу дати собі раду. Недавно я боровся зі своїм товаришем і відніс над ним побіду. Тому кожному раджу записатися до „Сокола“!

Святослав З.

Влучна відповідь.

Вчитель каже: — Ти, Романе. Все чогось не маєш, — Як не одно, то щось друге В хаті забуваєш.

— Як зоветься такий жовнір, Що йде воювати

Без наплечника і кріса...? Ну, прошу сказати!

На те Ромко: — Мої тато Раз мені казали, Що на війну йдуть без крісів Лишень генерали... М. Кумка.

Картини зі «Світикового Альбому».

Малий Лемко.

То наш друг Мирон Тарнович,
Що нас добре знає,
Із Синева над Вислоком
Привіт посилає.

Він поважний і статочний,
Лиш сміються очі,
До забави і науки
Всі лемки охочі.

І хоч дехто наших лемків
На інше звертає,
Та свідоме покоління
Жваво підростає, —

І словами тай ділами
Вкаже перед світом:
Що лемки є, були й будуть
Українським цвітом.

Що то за хлопчина милий
Тут на колісниці?
Ваш ровесник з Лемківщини,
Нашої землиці!

До них буде належати
Й жвавий цей хлопчина —
Нехай живе й процвітає
Юна Лемківщина!

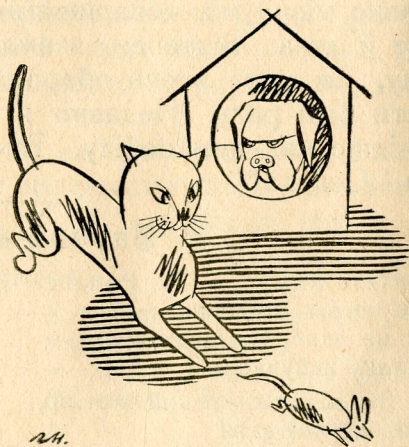
(ю)

Своє доконав...

Бігла мишка попід плотик,
А за нею жвавий котик —
Мишка швидко на вигін,
Мурцьо у слід на здогін.

Котик собі міркував:
»От буду печеню мав —
Дарма, мишко, не втечеш
Моя певно ти будеш!»

Та на лихо, як на сміх
Злющий Бурко тут надбіг
Тай за котиком біжить,
Злісно гавкає, гарчить:

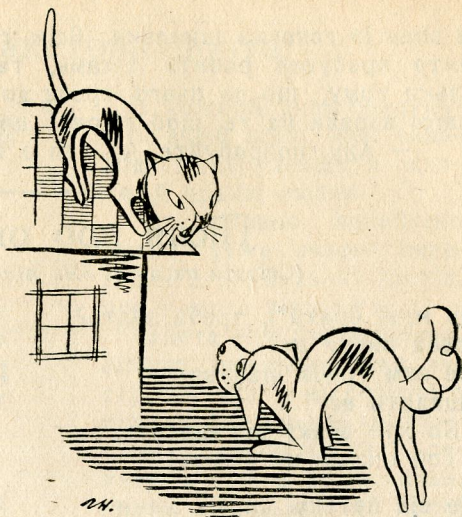
— Памятаю — край дороги
Сторожив я раз безроги,
А ти дряпнув мене так,
Що ще досі ношу знак.

От, не зловиш за те мишки,
Не понюхаєш ні кришки
Доброї печені тої —
Отсе тверді слова мої!

Бурко собі так сказав
І чвалом у слід пігнав;
Ось вже кота здоганяє
Тай за хвіст його хватає.

Як лиш Мурцьо оглянувся,
Наїжився та надувся —
Такий напав його страх,
Що аж вискочив на дах.

Мишка з того скористала,
До нори мерщій пігнала,

А Бурко собі: — Гав, гав!
Таки Мурця я прогнав!

О. Цукорник.

Ромко чарівник.

Штука з вилками.

Почався шкільний рік. Позїздилися Ромкові товариші з сіл та як досі знову стали загощувати до Ромка, щоб із ним разом учитися та побачити його нові »штуки«. Те друге відай, чи не більше тягнуло їх до Ромка, як перше.

І зараз, як тільки покінчили спільну науку, стали просити Ромка:

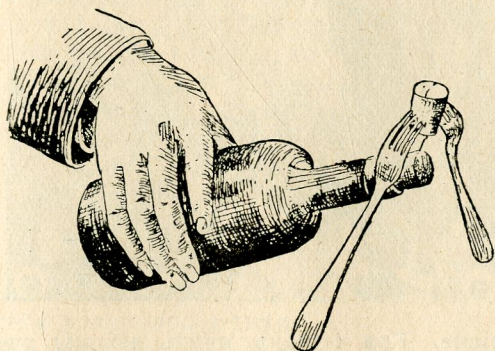
— Покажи щось нового! Зроби якесь нове »галльо-пасе«!

А Ромко подумав тай каже:

— Покажу вам штуку зо шпилькою, корком та двома вилками. Побачите, як я колихатиму корок на шпильці.

І взяв Ромко закорковану пляшку та з боку корка встромив шпильку. Потім в інший корок устромив дві вилки й держучи пляшку похило, поклав корок із вилками на

шпильку й корок не впав зо шпильки, тільки стояв спокійно. Що більше: навіть тоді, як Ромко крутив пляшкою, корок із вилками

не впав із головки шпильки. Всім така штука дуже подобалася й дехто пробував робити тесаме, та не вдалося нікому. Очевидно тільки тому, що до цього треба довшої вправи. Треба передусім довгої вправи на те, щоб відразу привести все до рівноваги.

— Ану, попробуйте, чи хто з вас зможе дорівняти Ромкови!

Пісня про ощадність.

(Співати на арію: «Як підемо всі з косами»).

Що нам, братя*), треба знати?
Треба знати це:
Все нам треба шанувати
І щадити все!

Бо хто всяку річ щадить,
Той ніколи не бідить!

Що від батька, чи від мами
В дарі маєш ти,
Не трать легкими руками,
Все ховай, щади!

Бо хто всяку річ щадить,
Той ніколи не бідить!

Чи одежу, чи то книжку,
Чи то гріш дрібний,
Шануй, дівчинко маленька,
Хлопчику малий!

Бо хто всяку річ щадить,
Той ніколи не бідить.

«Сніп до снопа, буде копа» —
Кажуть люди так, —
Хто щадити не навчиться,
Той буде бідак.

А хто всяку річ щадить,
Той ніколи не бідить!

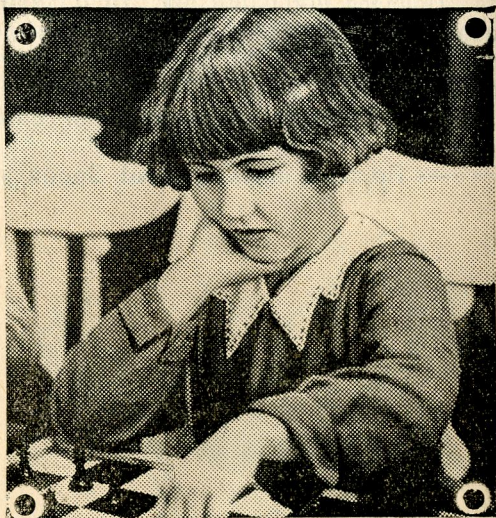
(ю)

Мала шахістка.

Шахи — це дуже мила й пожиточна розвага для ума. Винайшов її дуже давно один перський мудрець для одного з володарів, що заєдно нудгував. І від тоді шахи стали грою царів і великих панів. Нині ця приємна гра так дуже розповсюдилась, що навіть по наших селах грають діти в шахи. Теж багато «Світикових» читачів уміє добре грати в шахи.

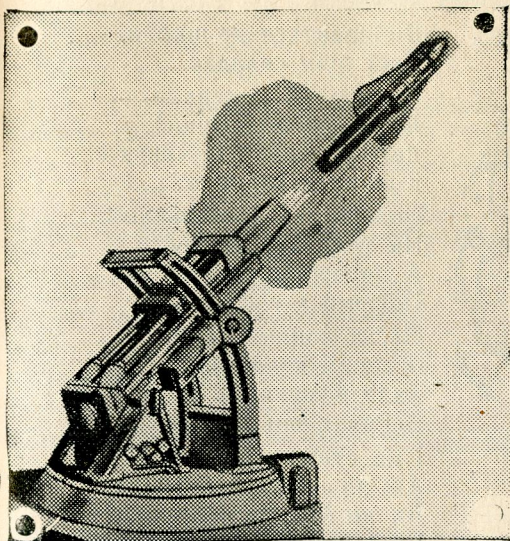
На образку побіч маєте представлену одну десятилітню дівчинку-англійку Еллен Сондерс, яка на міжнародніх шахових змаганнях дівчат, що відбулися недавно

в Лондоні, зайняла перше місце. Гра в шахи вчить людину думати та передбачувати і комбінувати.

*) Як співають дівчата, то кажуть: «сестри».

Воздушна ракетова почта.

З кожним днем придумують вчені всякі нові винаходи, щоб улекшити життя й працю людям.

От недавно винайдено спосіб дуже скорої пересилки дуже пильних листів, при допомозі ракети.

Ракета — це сталева рура, щільно замкнена, яку вистрілюється з відповідного приладу (маленької артилерії).

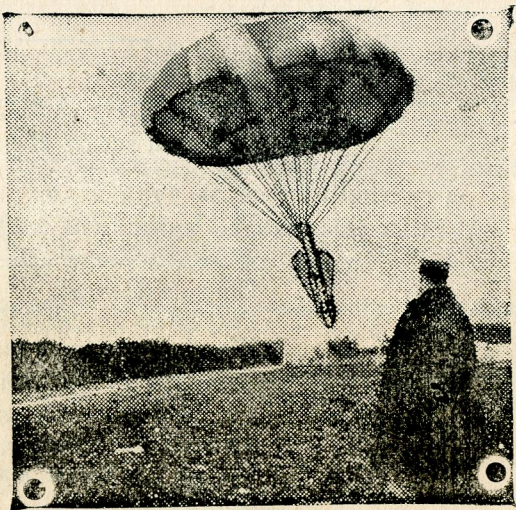
Як вистрілять таку ракету, в якій є дуже пильні листи і письма, то вона летить у повітря до тої місцевости, до якої призначена.

На відповідній висоті у

повітря, де має вже ракета спадати на землю — відкривається зверху ракети парашут і ракета спадає на землю в точно означеній місці.

Там уже жде на неї листар, що вибирає з неї пошту, а її з поворотом відсилає (відстрілює) туди, звідки вона наспіла.

На двох образках побачите предствлене: як функтує така воздушна почта. З того бачите, як людський розум старається прискорити й улекшити працю людей при допомозі всяких нових винаходів.

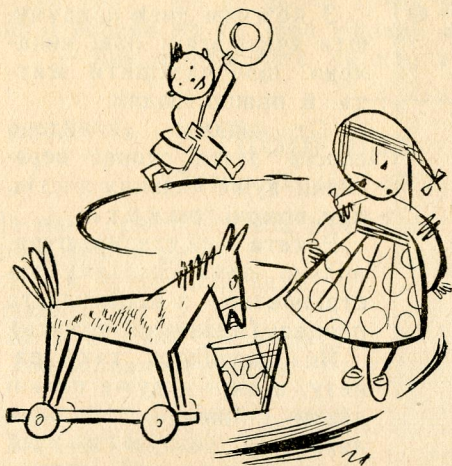
Учися і працюй!

Щоби в світі краще жити —
Треба розум просвітити,
Тож учися, не дармуй,
Кріпко розум свій гартуй!

А як будеш знання мати —
То здобудеш скарб багатий,
Тоді зможеш вже дійти
В своїм життю до мети!

О. Цукорник.

Івась і Гануся — малі господарі.

Іванко з першої кляси
Дуже часу не має,

Вибирається до школи,
Свої річи складає.
І говорить Івасенько
До малої сестрички:
Дай за мене Ганусенько
Коникови водички.

Пожени ти його пасти
На травичю зелену,
А як вернуся зі школи,
Поїдемо в гостину.

Пасла коника Гануся,
(Коника з лозини),
Дала йому води пити
З Гривкової мищини.

І на стежку вибігає
Аж до верби при мості:
Чи не йде Івась зі школи,
Щоб їхати в гості.

Марійка Підгірянка.

Жовкне листя...

(Рухова забава зі співом).

Діти тримаються за руки в колі, коло обертається:
(Всі співають на арію: „Ой, вишеньки, черешеньки«»).
А вже літечко минає,
Осінь наступає,
Городами та полями
Жовтий лист літає.

Звільнюють руки й долонями наслідують лет листка догори:

Ой, літає він, літає,
Крильцями тріпоче,
Він за літечком жаліє,
Завернути хоче.

Наслідують злет листка вниз:

Але літа не заверне,
Бо воно пропало,
Жовте листя, золотее,
На земляньку впало.

ХТО ще не вирівнав передплати за рік 1936 — то нехай
це зараз виконає!

Загадки.

Складова загадка (2 точки).

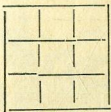
Слав, ла, разд, рам, муф, клі, При, екс, мат, ті, Ко, га, борщ, ко, шко, петь, пенс.

З порозкиданих 17 складів зложіть 9 слів, яких кінцеві букви дадуть назву одної з найцінніших прикмет кожної людини.

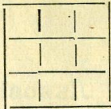
Значіння висказів:

1) Ім'я хлопця.	4) Інакше: добро.	7) Інакше: видаток.
2) Українська страва.	5) Свята книга арабів.	8) Інакше: підсоня.
3) Дім науки.	6) Турецький суддя.	9) Ріка на Поліссі.

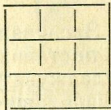
Магічні квадрати (1 точка). (Уложив Любомир Рихтицький).

Міра годинника.
Рід папуги.
Прилад до ловлі риб.

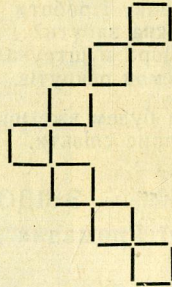

Дають бджоли.
Дівоче ім'я.
Покриття хати.

Хижий звір.
Перша жінка.
Інакше: насип.

Ломиголовка з сірників (2 точки) (Подала Ярус Лакустівна).

Переложити у цій фігурі 11 сірників у той спосіб, щоб дістати 10 квадратів однакової величини, що творять разом симетричну фігуру.

Як VI-а класа дівочої школи ім. Т. Шевченка у Львові пращалася зі школою.

Шеста класа дівочої школи ім. Т. Шевченка у Львові, при ул. Мохнацького ч. 12 — дуже сердечно прашалася в дні 20 червня ц. р. зі своєю школою і з Тими, що їх через 6 літ учили. Крім вокально-музичної частини того шкільного свята — зложили учениці прашальну мову у віршованій формі незвичайно дотепно, яку всі відспівали хором на арію пісні: »Верховино світку ти наш« переплітаючи теж арією коломийки.

Тут подаємо це віршоване прашання :

Прощайте нам, любі Пані,
Прощайте й ви, шкільні мури,
Згадуйте вас будемо всі
У дні веселі, безжурні.

Шість років ми тут ходили
І пильно учились,
Часом трохи воювали,
Добре докучали.

Воювали між собою
І з товаришами,
А тепер, коли відходим,
Згода поміж нами.

Як учились ми рахунків,
Душа в пятах була,
А сьогодні тая жура
Зовсім призабулась.

Українська наша лекція
В пам'яті нам буде,
Віра Лебедова вчила,
Хто ж з нас це забуде?

А що польського навчились,
Чия в тім заслуга?
Така Пані добра була.
Наче мати друга.

Що ми знаєм про Карпати,
Про Дніпро і кручі,
Про всі народи на світі
Ще тепер живучі...

Люба наша Пані Стефа
Цього всього вчила,
Щоб природу ми пізнали,
В »Сагару« водила.

Катехит Отець Горчинський,
Хоч тримав нас строго,
Довгі роки пам'ятати
Будемо всі Його.

А руханку і роботи
Чи можна забути?
Пані Дора муштрувала,
Нас немов рекрутів.

Ой, не будем вже ніколи
Так гарно співати,

З нашим паном Гринецьким,
Хоч колядувати.

Перспектива, добір красок,
Це заслуга Пані,
Що красу цю ми пізнали
Вже в самім заранні.

Хто ж то буде по німецьки
З нами говорити?
»Унд дайч шрайбен« научати,
»Фатерлянд« любити.

А хто був для нас у школі
Як рідная мати?
Пані Марія Заячківська,
Її мем кохати.

Та не лиш її одну.
Всіх ми не забудем.
До кінця життя свого.
Пам'ятати будем.

ЗВІДОМЛЕННЯ З ДІЯЛЬНОСТІ

»Клясової Громади« дівочої школи ім. Т. Шевченка у Львові за рік 1935/36.

»Клясову Громаду« почали ми вести ще як учениці III. кляси. Заснували ми її по нараді з кількома товаришками, а кличем своєї праці поставили »Спільними силами«. Спільними силами вести працю в Громаді, улаштовувати різні народні свята, імпрези — по думці: »Громада — великий чоловік«. І були ми вірні нашому кличеві. Спільно видавали газетку, провадили кооперативну шкільну крамницю, збирали ощадности.

Діяльність громади VI кляси за рік 1935/6 представляється ось так:

Зараз по вакаціях скликали ми Загальні Збори, і по виборі Виділу порішили утворити Секції: редакційну, відчитову, санітарну, взаємної помочі, естетики кляси, імпрез,

На жаль, не всі намічені нами секції вивязалися зі свого завдання. Не знаю, чим це пояснити: чи незрозумінням значіння Кружка, чи байдужністю, чи амбіціями поодиноких членів.

Редакційна колегія видавала газетку »Шкільний Шлях«. Вийшли всього три числа. Участь в редагуванні брали: Лідія Квасниця, Юрій Тисовський, Ірина Ширба, Ірина Давидович, Іванна Ференцевич. Числа газетки присвячували ми важнішим подіям і особам. Так було число присвячене Листопадним дням, Шевченкові, Франкові.

Санітарний гурток мав у своїм заряді аптичку. Завданням його було нести поміч на терені школи.

Відчитова секція улаштовувала час-до-часу відчити для товаришок. І так: Квасниця читала »Історію повстання землі« — Юрко Тисовський мав дуже актуальний виклад »про Абисинію«, а шкільна лікарка, на прохання секції, виголосила реферат »Про алкоголь і його шкідливість«.

Секція »Взаємної Помочі« допомагала матеріально біднішим товаришкам, роздаючи між них шкільні книжки і прилади.

Секція естетики кляси дбала, щоб був порядок у клясі, не було сміття під лавками, а на катедрі учительки стояли все свіжі цвіти. Прибирала теж секція клясу на всі торжества і цілий місяць травень в честь Пречистої.

(Докінчення буде в 11 числі).

СВІТ дитини

УВАГА!

УВАГА!

З МІНА АДРЕСИ

З днем 1 листопада ц. р. бюро видавництва «СВІТ ДИТИНИ» перенесено на ул. Зіморовича, ч. 2, партер.

Прохаємо отже всі посилки листів, замовлень на книжки та гроші прямувати вже на нову адресу:

Видавництво «СВІТ ДИТИНИ», Львів, Зіморовича 2.

Під числом 3 існувало наше видавництво від 1 листопада 1919 до 31 жовтня 1936 року — це є рівно 17 літ.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ЗВІДОМЛЕННЯ З ДІЯЛЬНОСТІ

**«Клясової Громади» дівочої школи ім. Т. Шевченка у Львові
за рік 1935/36.**

(Докінчення).

Секція імпрез приготувляла усі свята й застави.

Надійшли Листопадові дні. Всі свідомі українці влаштували академії й концерти. Влаштували і ми. На програму склалися: вступне слово, співи, деклямації, а на закінчення дуже гарний сценічний образок.

З подібною програмою влаштували ми свято в пам'ять бою під Крутами, Шевченківське й Франківське. В Задушну Суботу ходила наша громада на цвинтар і зложила цвіти на могилах наших заслужених людей.

Останнього дня мясниць уладили ми шкільну маскарладу. Запросили пань учительок і родичів, приготували самі складковий смачний підвечірок. Зі костюмів замітніші були: немовлятко, кріза, чортики, циганки, жінки з Печиховств. Я була перебрана за шкільну крамницю, щоби зареклямувати українські вироби. На конкурсі найкращих костюмів нагороджено стрій: боярині, маркізи, циганки й крізи.

Наближався кінець шкільного року і ми порішили уладити пращальний вечір, бо майже всі ми розходилися до різних шкіл. Пополудні в означений день приготували ми буфет і прибрали клясу. Батько одної товаришки відфотографував нас разом з учительським збором. По фотографії зійшлися всі в нашій клясі на підвечірок. Голова Громади виголосила пращальну мову, а відтак усі товаришки заспівали підходячу пісню, нами самими уложену. Весело серед гутірок (трохи й сліз капнуло) провели ми цей останній спільний вечір.

Цілий рік вела теж наша кляса «Шкільну Кооперативну Крамницю», якої оборот виносив поверх 600 зл. З тижневих збірних ощадностей нашої кляси (льокованих на книжечці в «Дністрі») вплинуло на протязі року 100 зл. Ухвалою Загальних Зборів розділено їх так: 50 зл. на висилку одної товаришки на оселю в Остодорі; за 25 зл. закуплено в «Світі Дитини» бібліотечку і вислано через «Просвіту» дітям в Полянах на Лемківщині, а 25 зл. призначено на научні прибори для нашої школи.

Ми працювали в нашій Громаді, як могли, але мусимо ствердити, що розвій її є у великій мірі теж заслугою пань учительок, які при науці кооперації і при кожній нагоді впоювали нам засаду, що: «В громаді сила».

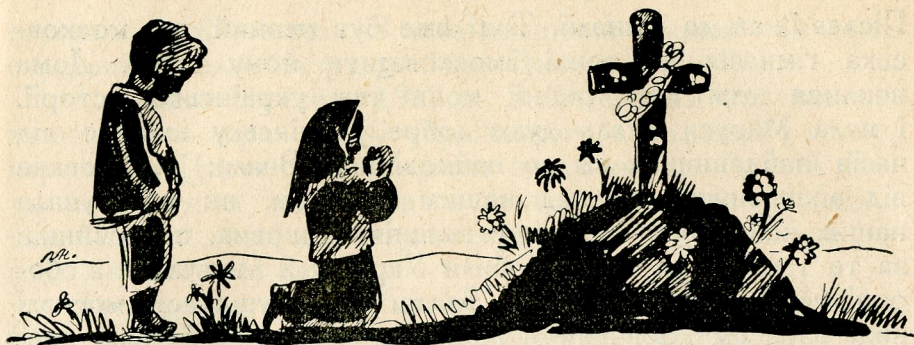
Лідія Квасниця

голова «Клясової Громади».

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Прохаємо вирівнювати біжу передплату за рік 1936. за «СВІТ ДИТИНИ» і «ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ». Ми вислали до всіх передплатників перекази розрахункові в попередних числах.

Рівнож прохаємо остаточно поладнати справу з вирівнювання належитости за книжку Жіль Верна «ПЛЕСОМ АМАЗОНКИ». В цвітні ц. р. ми вислали до всіх довжників за цю книжку — виповнені перекази розрахункові. якими просили заподані на них квоти нам надіслати.

В листопаді не сумуй!

Листопад... холодна хвиля
З гір іде від вітру свист, —
В лісі, в гаю опадає
Золотистожовтий лист.

Так чогось у серці сумно...
За чарівним літом жаль, —
Про весну тужливі мрії
Линуть роями у даль.

Але годі сумувати!
Що нам осінь забере
Й що зима завіє снігом,
Те весна знов принесе.

В хмарну днину листопада
Ти весну лиш спогадай,
Ті завітчані левади,
Той буйний, зелений гай.

І повір: минеться осінь
І зима мине, як сон, —
Знов прилине яр чудесна
Наче пташка до вікон.

Оживуть надії давні
І здійсняться красні сні,
Ще повторяться дні славні,
Дні минулої весни...

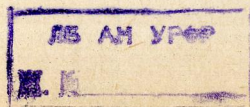
Юра Шкрумеляк.

Отаман Маруся.

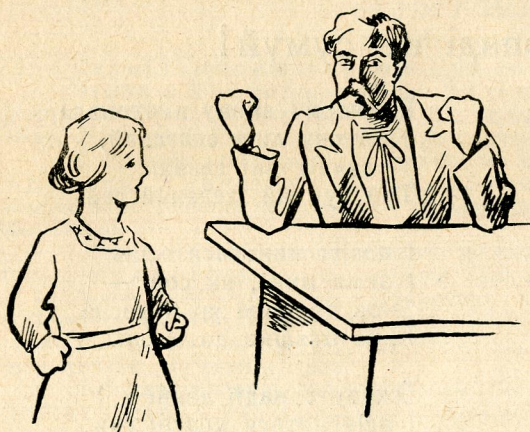
(Історичне оповідання з останніх визвольних змагань України).

Батько Марусі був потомком давнього старшинського роду. Ще його прадід був козацьким полковником. Багато старшинських родів, хоча зберігало пам'ять про це, що вони походять із козацької старшини й гордилися тим, а всеж таки щораз більше піддавалося російським впливам, приймало розговірну московську мову навіть дома.

Не так Марусин батько! У них дома інакше не говорилося тільки по українськи. Щоб уже зразу не вчити дітей у російській мові, батько не посилав їх у народню школу, тільки держав для них домашніх учителів-українців.

Післав їх аж до гімназії. Тоді вже був певний, що московська гімназія не всилі змосковщити йому дітей. Дома вчилися діти крім рідної мови теж української історії. І мала Маруся знала дуже добре українську історію від часів найдавніших аж до найновіших. Знала: як Москва від віків знущалася над нашим народом, як замучувала наших найкращих людей: гетьманів, кошових, полковників за те тільки, що вони любили Україну й виступали в обороні українського народу. Знала: як знущалися москалі над Тарасом Шевченком і добрим знайомим батька, поетом Павлом Грабовським, що його заслали на Сибір.

Батько сам не раз говорив про кривди, що їх зазнала Україна від дикої Москви й закінчував свої оповідання звичайно так:

— Російська держава мусить упасти! Держава, побудована на крвді інших народів, мусить розлетітися...

А в малої Марусі горіли тоді оченята таким сильним вогнем. Вона палко говорила батькові:

— Як прийде час боротьби з Москвою, то я, хоч дівчина, схоплю за зброю й піду боротися за волю України! Всім нам треба боротися — чоловікам і жінкам, бо Москва — лютий ворог!

Батько гладив її тоді по чорних кучерях і говорив:

— Дай тільки, Боже, дожити тієї великої хвилини!

Вибухла світова війна. Пішов Марусин батько битися не за Україну й погіб у Карпатах за чужу, московську справу ще в першому році війни. Марусин брат Петрусь попався в полон.

Маруся лишилася сама з ненькою. Саме, як вибухла світова війна, вона скінчила гімназію й записалася на київський університет. Тут належала до тайного студентського українського товариства, що працювало над поширенням національної свідомости серед української уні-

верситетської молоді. З нею працював разом теж дуже свідомий і палкий студент Іван Трейко.

Прийшов березень 1917 р. В Петербурзі вибухла революція, яка, при допомозі українського волинського полку, перемогла. Царат упав. Україна стала вільна. Брат її Петрусь вернувся на Україну з синьожупанниками*). Раділа тим Маруся дуже; одно лиш смутило її: що батько не дожив тієї радісної хвилини.

Та недовго раділа Україна волею. Упав царат, та на його місце прийшов ще лютіший ворог України. — В Московщині захопив владу жидівсько-московський більшовицький уряд. І цей уряд пішов війною на молоду, незакріплену ще українську державу.

Заскочений український уряд не міг довго опиратися більшовикам, бо вони не тільки йшли війною, але й насилали на Україну своїх агітаторів. Ті агітатори бунтували темні українські маси робітників і селян проти українського уряду.

І по довгих та завзятих змаганнях український уряд мусів кинути Україну й переїхати на чужину.

Зараз з вибухом більшовицької війни зголосилася Маруся добровільно до української армії та служила в полку, що ним командував полковник Іван Трейко, тепер уже її чоловік.

Коли отаман Петлюра з останками армії перейшов до Польщі, Трейко з Марусею зорганізували у 1922 р. відділ повстанців і так вели завзяту боротьбу з московськими наїздниками.

Та більшовики вкінці розбили їх загін. Трейко за намовою Марусі виїхав до Польщі. Та не на довго. Небаром знову з'явився на Україні та з початком 1924 р. зорганізував з Марусею великий загін повстанців і оточив ним Київ та проголосив відродження незалежної української республіки. Однак більшовики вислали проти них величезні сили й по завзятих боях розбили повстанців. Маруся знову допомогла чоловікові втікати за границю, а сама зорганізувала власний відділ і з цим відділом доказувала чудес хоробрости. Її вояки шанували за велику відвагу та йшли були б за нею у найлютішу боротьбу. Також і на-

*) Синьожупанники — це був полк зорганізований з українських полонених у Німеччині.

селення сприяло Марусі. Селяни завжди доносили їй докладно про рух більшовицьких військ. Тому могла вона нападати на більшовицькі відділи нагло й несподівано. Кілька літ воювала вона так із наїздниками, аж вкінці вдалося більшовикам підступом зловити отамана Марусю з 25 козаками.

Привели її перед більшовицький суд; допитують, намовляють, щоб заявила прилюдно, що признає більшовицький уряд, то дарують їй життя, а вона сміливо:

— Даремне, кати України, намовляєте мене, щоб я виреклася своїх на-

родніх ідеалів! Я цього ніколи не зроблю! За волю рідної країни й народу готова я прийняти й найтяжчі муки. Найжорстокіша смерть мені не страшна. І не питайте більше, бо нічого вам не скажу!

І засудили отамана Марусю й вісім її головних помічників на розстріл. Присуд виконали тогосамого дня. Сміливо й гордо піднесеним чолом станула Маруся проти більшовицьких цівок й грімко з усіх сил закликала:

— Ганьба московським катам! Хай живе українська національна держава!...

І повалилася додолу поцілена кількома кулями в серце.

Червоні кати затаїли, де похоронили Марусю та її товаришів. Боялися, щоб її могила не стала місцем поклону українського народу. Однак пам'ять її в народі ніколи не загине.

А. Лотоцький.

Листопад.

Холодний вітер полем грає,
Співучий ключ під небом мчить,
У хмарах сонечко дрімає
І лист пожовклий в діл летить.
І гай сумує, луг і доли,
Стоїть смутний в задумі сад

І по стернях німого поля
Дрімучий ходить листопад.
Листочки падають жемчужні
На шлях, на стежечку сумну,
Неначе мами сльози тужні
На донечки німу труну.

Т. Курпіта.

Загублений набій.

Малий Семенко вибрався з батьком у ліс згрібати листя, бо треба його господареві на зиму багато. І худобі стелити і загату зробити — на все це придається опале листя.

Приїхали возом, що замість драбин мав великий плетений кіш, гейби віз був загороджений довкруги високим плотом.

Стали недалеко потока. Зіскочили з воза, похапали граблі і далі до роботи! А листя було повно-повнісько! І з ліщини, і з бучини, і з берези, і з дуба. То жовте, то чорне, то червоне, то біле. Понападувало його так, що аж м'яко по ньому ступати. А все сухе.

— От, добре, що трохи погоди! — каже батько. — Листя висохло, то добре його тепер звозити. — Бо мокре нідочого.

Стали згребати листя на великі купи. Батько собі, а Семенко собі.

Раптом Семенко почув, що загіб граблями щось тверде. Воно покотилося йому до ніг і навіть легко вдарило до чобітка. Камінчик не камінчик, патичок не патичок? Семенко зігнувся, підняв щось і закликав до тата:

— Тату, тату! Ось, що я найшов! Набій!

І він подав батькові малий рушничний набій.

— Так, це крісовий набій! Цілий, ще не вистрілений... — сказав батько.

— Цікаво, звідки він тут узявся? — запитав Семенко не то батька, не то себе самого.

— Так, так, цікаво! — шепнув батько і глибоко замислився. А по довгій хвилині, оглянувши добре заржавілий набій, промовив наче сам до себе та якось жалісно: — Шкода, шкода...

— Чого шкода, тату? — запитав Семенко поважно, відчувши, що в тому слові криється якась таємниця.

— Шкода, що цей набій аж тепер знайшовся! — сказав батько. — Бо ось, що я тобі розповім, сину!

Слухай:

— Діялося це тому кільканадцять літ, коли тут кипіла війна, й наша рідна армія оборонялася перед ворожою навалою. Противникові нічого не бракувало; він мав під-

могу зо світа, — та ми були здані на власні сили. І держалися наші війська по геройськи, але цей спротив не міг бути вічний, бо нам забракло аmunіції. Забрало нам отаких маленьких крісових набоїв. А без набоїв військо безсильне, хочби складалося з самих героїв.

Тож почали ми поволі відступати, але здержували ще противника якнайдовше, надіючись, що може за той час наша влада добуде десь аmunіції для рідної армії. Крок за кроком, кожен пядь землі, мусів здобувати противник завзятою боротьбою й великими жертвами. Бо ми держалися останками сил і останками набоїв.

І я був тоді молодим стрільцем. І я, як і всі мої товариші, мав тільки ще кілька набоїв у набійниці. І в тому часі, а було це літом, опинилася наша частина саме отут, в цьому нашому лісі. Тут ми спинилися трохи відпочати й мали здержати противника, якби намагався перейти отой потік. Як бачиш — то потік має тамтой бік берега рівний, а цей гористий. Тож тут, по цьому боці, добре оборонятися.

Сотня стала на спочинок аж у тій дуброві, що з кілометр звідси. Довкруги розіслали стежі, а мене поставили ось тут, щоб зорити за ворогом. Ми втратили звязок з сусідніми частинами й тому могли сподіватися напасти з кожного боку.

Я став отут під деревом. Нагло почув стрілянину десь з правого боку. Зацікавився, що це, й не думаючи довго, виліз на отого старого бука, що ще й тепер стоїть над потоком. Розглянувся довкруги й бачу, що направо перестрілюється одна наша стежа з ворожим відділом. Туди, бачу, прямує й більша частина нашої сотні. Коли дивлюсь, а на проти мене, за потоком, заясніли однострої ворожої стежі! Розщіпаю набійницю, а там тільки шість набоїв. Пять в одному магазинку, а один окремо. Вкладаю тії з магазинком у кріс і готовлюся добре влучати, щоб мої стріли не пішли на марне. Думаю собі так: своїми стрілами трохи здержу ворога за потоком і дам знати своїм, що й тут небезпека.

Ворог уже над потоком. Один уже в воді. Я націлювався й стрілив. Той у воді впав, інші полягали за кущами. Почали стріляти в мій бік, але не доглянули мене на дереві й думали, що тут більше людей поховалося на чатах за деревами. Тому їх кулі свистали попід мною.

Бачучи, що ніхто не відповідає, знов осмілились. І знов два пустилися в брід. Тоді я стрілив удруге. І знов один упав, а другий завернув.

Так повторювалось це п'ять разів, аж я вистрілив усіх п'ять набоїв. Оглядаюся назад, чи наші йдуть сюди на відсіч. Не чувати, не видати. Бються всі направо, бо там більша сила ворога.

А мої противники знов пускаються в брід. Рішився я ще раз вистрілити останній свій набій. Дивлюся, а в набійниці нема вже його! Я забув у поспіху зещепити набійницю і набій упав на землю. Скачу з дерева, шукаю в траві, пропало — годі знайти. А вороги вже переходять потік!

Що було робити? Я почав утікати, й коли збіг з того горба, стрінув своїх. Вони спішили мені на поміч, але вже було запізно. Противник вихопився на горбок і засипав нас стрілами. Ми мусіли залишити цей лісок.

Не міг я довго потім віджалувати того загубленого набою. Мені завжди здавалось, що якби я був іще раз вистрілив, то противник був би здержався настільки, що мені наспіла б поміч і ми з цього горба були б його держали ще цілий день за потоком. А один день у війні багато значить. Ось що варт один набій!...

— Шкода, шкода!... — сказав тепер Семенко.

— Сховаю собі цей дорогий набій на пам'ятку! — зітхнув батько й сховав набій у кишеню.

І почали далі гребсти листя, завзято й люто, ніби бажали здушити тією працею свій смуток і жаль. І нічого вже не говорили. Тільки знали, що в них обидвох, у батька і в сина, однакові думки й однаковий біль...

— А може це добрий знак, сину, що ти знайшов ту дорогу для мене річ, яку я колись загубив? — сказав батько уже згодом, коли скидали листя в кіш. — Може так знайдеться загублена наша доля...

— Дай Боже, тату! — сказав поважно Семенко — й тоді обидвом їм стало легше на душі.

Насипали повніський кіш з чубком і рушили додому.

Юра Шкрумеляк.

Л И С Т О П А Д — К Н И З І Р А Д !

Кожда книжечка — це один набій для ума і сорця !

Що орлик бачив.

Посоловіло Сонце, посумніло,
Ліниве стало — довго спить,
(А в літку так раненько встати вміло!)
Не довго світить — знов лягти спішить.

Приблідло личко, меркнуть ясні очі,
На щічки повні тінь лягла —
І вже сміятись Сонечко не хоче,
Не миє кіс у річці край села.

Якась погана цьому є причина,
Повірте, діти — це не сміх!
Таж Сонце була добра все дитина,
Не вередлива, чемна над усіх.

Ти, орлику, над хмарами літаєш.
Сягаєш Сонця і Зорі!
Скажи нам, орлику, чи ти не знаєш,
Що з Сонечком скоїлось там вгорі?

— Одного, діти, це скоїлось ранку,
Як Сонечко, щоби загріти вас
По сходах бігло з золотого ґанку,
Думало, бачте, що вже пізний час —

— Тай замоталось у нитки із шовку,
Що павучки-ткачі прядуть
І спотикнулось... вдарилось в головку...
Планетники примочки з хмар кладуть. —

Засумувала враз уся природа
Вітрило плаче край топіль...

— Сердешне Сонце! Шкода — кажуть — шкода —
Прив'ялі квіти серед піль.

Бо на полях, де колосилось досі
Вусате збіжжа — даль німа,
Іде бліда й задумчива Осінь,
А зпоза гір дме холодом Зима.

Та Сонечко недугу переможе,
Лиш терпеливо, діти, ждіть,
А прийде час, що радісне й гоже
Зза хмарки кине вам палкий привіт.

Роман Завадович.

Українські діти з-за Океану.

Це Орися Ситниківна,
Що живе в Канаді,
Шле нам вістку із-за моря,
Ми тій вістці раді.

Та і є нам чим радіти,
Бо мала Орися
Гарна дівчинка й свідома,
Лиш стань і дивися!

В Вінніпегу українці
Гарний концерт дали,
Полковника Вітовського
Пам'ять вшанували.

Тай Орися в тім концерті
Живу участь брала,
Про любов до України
Вірш деклямувала.

Тішмось, що і там, за морем,
Є свідомі діти,
Бо такими, як Орися,
Можемо радіти!

(1)

На образочку маєте утревалену подію, як «Світикова» пильна читачка і приятелька, маленька Орися Ситниківна (донечка Степана й Євгенії Ситників) складає вінок на Академії в роковини смерті бл. п. полковника У.Г.А. Дмитра Вітовського у Вінніпегу. Притім виголосила вона такий вірш:

Люблю я Бога, люблю і тата,
Мамусю люблю, сестру і брата,
Люблю я гори, ліси й могили,
У котрих наші Стрільці спочили.

Тому могили ті я кохаю,
Що там далеко в Рідному Краю,
І тут Борцєві за нашу Волю
Поклін низенький ширю складаю.

Хоч в Канаді я родилась,
Хоч в Канаді рости буду,
То про Тебе, Україно,
Я ніколи не забуду!

Як я виросту велика,
Не злякаюсь труда, лиха,
Піду братам помагати,
Україну визволяти!

ХТО ХОЧЕ нести поміч Українським Інвалідам — то мусить стати членом Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові, вул. Потоцького 48. Членська вкладка 6 зол. річно, або 50 сот. місячно. Для робітників, селян і студіюючої молоді членська вкладка знижена на половину.

Читачі й Читачки „СВІТИКА“ — прочитайте цю оповістку своїм родичам і просіть їх, щоби вписалися в члени Українського Т-ва Допомоги Інвалідам.

Діждався слухного часу...

(Спомин з недавно минулих днів).

В часі світової війни ввійшли до Галича в червні 1915 року Українські Січові Стрільці й вивісили на вежі магістрату великий жовто-блакитний прапор.

Богдан*) з сестричкою Олею аж руками сплеснули з утіхи, що українська хоругов замаяла над старинним княжим городом. Здавалося, що й Замкова гора звеселіла, а срібно-лентий Дністер радісно покотив свої хвилі ген аж до Чорного моря, несучи цю радісну вістку. Та не довго сонце гріло, не довго світило...

УСС подалися за уступаючими на схід москалями. До Галича прийшли мадярські полки. На приказ мадярської команди злетів український прапор з магістрацької вежі в Галичі. Зробив місце жовто-чорному — австрійському.

Богдан затискав п'ястучки дивлячись на це. Крадьком забрав український прапор, звинув його та сховав як святість з вірою, що колись прийде хвиля і цей прапор опять запанує над городом українських князів. Довго шукав хлопчина за скриткою для безпечного переховання скиненого з галицької вежі прапора. Врешті придумав: сховав його в ящик з проти-газової маски і закопав під старою липою в саді.

Сховок був щасливий. Численні ревізії, що їх робили опісля на дідуневім обійстю і мадяри і німці і москалі не попали на слід Богданкового сховку.

В 1917 р. поїхав Богдан до Львова до школи, а скільки разів приїздив до дідуна на свята, чи на вакації — завжди впевнявся втішно, що прапор захований добре. — Жде слухного часу! — казав нераз до сестри Олі. — Сам не знав: коли і як прийде цей слухний час — але вірив, що прийде — що мусить прийти.

Властиво не було вже потреби ховати прапор в укриття, бож ніяка небезпека йому не грозила. Але Богдан любувався своєю таємницею, що ждала слухного часу.

З кінцем жовтня 1918 р. приїхали діти по звичаю на „Задушки“ до дідуна в Галич. Діти знали вже, що Австрія дрозжить в основах, а Богдан з повагою впевняв Олю, що „слухний час“ вже близько. Ледви трохи відпочали з по-

*) Його світлицю найдете в нинішнім числі на стор. 338.

дорожі, побігли зараз під липу, відкопали ящик з прапором із таємничими мінами внесли його в хату.

— Це що таке? — питає їх здивований дідो.

— Святість! — каже Богдан. — Це той прапор, що його УСС-и завісили в 1915 р. на магістрацькій вежі в Галичі, а мадари відтак скинули.

А Оля додала:

— Ми сховали його, щоб у слушний час завісити його опять на галицькій магістраті, та привернути українському стягові належну честь.

— Хтож його завісить? — питає дідо внуків.

— Я! — каже Богдан самопевно

— А колиж це зробиш?

— У слушний час! — відповів Богданко. Незнали, ні дідо, ні внуки, що слушний час уже за плечима.

Дня 2 листопада 1918 р. досвіта хтось нервово застукав до дверей веранди.

Богдан вискочив отворити. Входить місцева учителька і одним духом сповіщає, що в ночі вернула зі Львова першим українським потягом випущеним за української влади.

Української влади?... недовірливо допитується дідо. — Як це, коли, що?

Але читає перепустку на виїзд зі Львова підписану Вітовським.

Повірів старий і сльози радості заблиски в його очах.

А Богдан, як стій у біллу кидається на шию вістунці великих, радісних подій.

Півсвідомо слухає, що сусіднє село Залуква утворило відділ 100 людей, щоб негайно розброїти австрійське військо в Галичі й обняти владу в місті іменем Української Народньої Республіки.

Ось і прийшов очиданий Богданом „слушний час“.

Миттю одягнувся і вийшов з хати з великим жовто-блакитним прапором у руках. Самочинно станув на чолі сірого відділу зібраних залуквян, що під проводом місцевої учительки прийшли до Галича виконати приказ Української Національної Ради.

Розброїли австрійську жандармерію, етапну і стаційну команду, переняли іменем Народньої Республіки всі державні магізини, поставили стійки і пішли до магістрату. Попереду їхав з прапором Богдан на добутім від австрій-

ського вояка кони. З гордістю станув під магістратом на чолі озброєного вже жандармськими крісами відділу.

— Позір! — понеслася команда молоденького провідника, який мигом скочив з коня і стрілою побіг сходами, щоб на магістраті в Галичі завісити жовто-блакитний прапор. Той самий, що більше трьох літ лежав захований в ожиданню „слушного часу“. Залопотів український стяг. Опять заграли над Галичем жовто-сині барви, а Богдан зголосився до четаря К. щоб приділив йому службу.

У виконанню приказу станув з крісом на стійці при дверях податкового уряду.

В голоді і холоді, без якої будь страви, простояв хлопча на стійці до опівночі. Не чув утоми, бо його серце радісно билосся, що надійшов цей „слушний час“. Події розвивалися.

Зі Станіславава прийшов новий полк для скріплення фронту. В його рядах був теж і Богдан, що не вернувся вже в школу, але станув у рядах борців за кращу долю українського народу.

Іванна Блажкевичева.

Сонце і місяць.

Скажи мені мамо —
Ой! скажи кохана,
Хто каже світити
Сонічку від рана...?

То Бозя, Бозя —
Так робить дитино:
Каже сонцю гріти
Цілісіньку днину.

А хто знов місяць
Запалює в небі,
Щоби світив нам
У кожній потребі?...

А ночею місяць
Запалює ясно,
І правда, дитинко,
Як він світить красно?...

Бог зсилає людям
Ріжні дари з неба,
За те Його широ
Полюбити треба...

Іванка Трешневська.

ЧИТАЧІ! Старайтеся придбати в тім місяці бодай одного
НОВОГО передплатника для »СВІТИКА«.

Як два муринчики хотіли вправляти руханку на жирафі і що з того вийшло.

Два муринчики маленькі
Дуже заскучали
Й про нові забави й псоти
Разом міркували.

Боб і Джім — так називались,
Мов та саджа, чорні,
Але — як і наші хлопці,
Жваві та моторні.

Досить мені — каже Боб —
Коржики ліпити!
— Досить мені — каже Джім —
В піску ямку рити!

— Щож робити? — каже Боб —
А може б так, брате,
Як це білі роблять все, —
Скакати, вправляти?

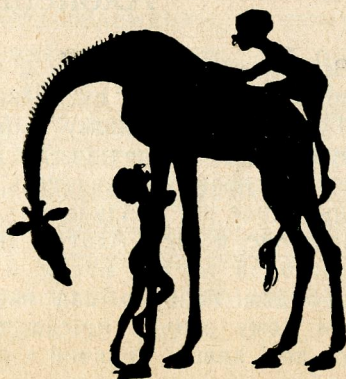

— Ба! — задумався наш Джім —
Вправлять, то не штука, —
Та драбинки в нас нема
Ні «река»! Розпука!

— Ах, чи бачиш, хто біжить? —
Раптом крикнув Джім —
Глянь! Жирафа! Це якраз
У пору! Ходім!

Тай обидва стали гнати,
Звіря наздігнали,
Боб за хвіст, за ногу Джім,
І стали вправляти.

Боб вилазить по хвості,
Мов по жердці, вгору, —
А Джім пнеться по нозі
На звіря в ту пору.

Боб уже сів на хребті
І чується добре...
Та не добре погостив
Джім, хлопець хоробрий.

Як за шийку він хотів
Жирафу зловити,
Раптом сталось щось страшне
І несамовите:

В Джіма чорна голова
Й дуже кучерява,
Але звір подумав так :
Це трава-отава!

Тай ухопив з усіх сил
Волося зубами,
Джим страшенно закричав
Згадав ім'я мати...

Та не скоріше його
Жирафа пустила,
Аж його густенький чуб
Смачненько спожила.

На другий раз вже буде Джим
Добре пам'ятати,
Що в забаві з жирафою
Треба міру знати.

Хлопець-велетень.

Всі ви, молоді читачки й читачі, певно читали вже цікаві оповідання англійського письменника Джонатана Свіфта про подорожі Гулівера*). В одному з цих оповідань описує Свіфт пригоди Гулівера в країні велетнів. Та це тільки оповідання, а тепер живе в Америці справжній велетень, молодий ще, бо всього 18-літній хлопець. Живе він у Злучених Державах Північної Америки, в державі Іллінойс, в місті Альтон. Називається Роберт Вадлов. Він уже тепер високий на два метри й 53 см і важить 193 кг., а все ще росте. В домі не було для нього відповідної обстанови й мусіли зробити йому велике крісло та окремий височенний стіл. Голос у нього досі зовсім дитячий і перед чужими людьми він дуже несливовий та не любить, коли в нього вдивляються. Зо спортів найбільше любить плавання та плаває вже знаменито. Кілька літ студював він право в Шартлеф Коледж в Альтон, а тепер вписався на вашигтонський університет. Хоче стати адвокатом.

Його батько, мати та брати й сестри — всі звичайного росту.

Цікаве, що досі історія не затимила людини такого високого росту. Досі найвища людина жила в рр. 1761—1883. Це ірландець Чарлз О'Бріян. Він, уже як дорослий чоловік, був високий на 2 метри та 50 см. Але Роберт Вадлов уже тепер вищий, а він ще ростиме до 25 р. життя й росте сильно, бо від 22 лютого ц. р. до кінця серпня виріс він на 26 см і прибуло йому 15 кг 89 гр. Лікарі кажуть, що він виросте більше як на 2 м 70 см.

*) Оповідання про ті прецікаві мандрівки Гулівера надрукував «Світик» у 4 книжечках, які конче собі купіть і прочитайте.

21. Прогулька до Бубнища.

Зелемянка сподобалась Славкови. Незвичайно гарне положення серед лісів додавало їй чару. Було там доволі гамірно, бо зіхалось тут кілька соток гостей. Однак довго Славко не міг всидіти на місці. „Мандрівницька жилка“ не давала йому спокою. Вже першого тижня виміг у батька, що вибралися до Бубнищ і до Розгірча. Славко найрадше був би вибрався пішки таки вже з Зелемянки, та тому, що й мама й маленька сестричка вибралися теж, то поїхали залізницею аж до Любинець. Були на Хромогорбі. Тут бачив Славко сліди замку. Були й в Семигинові. Відсіля фірою вибралися до Розгірча. Оглядав тут Славко комори з вікнами й ганки, ходив по сходах викутих у скелях. І в уяві представляв собі черців Василян, що тут колись жили й молилися, ведучи тихе, богомільне життя.

В селі Розгірчі переночували й на другий день зновуж підводою вибралися до Бубнища.

Батько говорив:

— Таких скель між Бубнищем і Трухановом є кілька. Та найцікавіша є ця скеля тим, що тут, як у Розгірчі, викуті в скелях комори.

— А тут певно теж був якийсь монастир? — спитався Славко.

— Одні кажуть, що тут був замок — відповів батько; інші, що монастир Василян, а ще інші, що тут було гніздо опришків. Про ці скелі оповідають різні легенди. В них скривався якийсь час і славний опришок Довбуш.

Оглянули кути в скелі комори й ганки; були ще й сліди мурів. Подвіря забезпечували вали й рови. Мати, батько й сестричка сіли на одній із лавок, що стояли на подвірі,

а Славко деревляними сходами, а потім викутими в скелі, вийшов на шпиль скелі. Як уже вийшов на шпиль, закликав:

— Мамцю, татку, я вже на горі!

А мама напоминала:

— Уважай, щоб там тобі що не сталося!

А Славко вже переходив каменем, що звисав над двома пропастями. Переходив обережно, а потім, як зішов на долину, оповідав:

— Як я переходив по цьому камені над пропастями, то було мені трохи лячно...

— А бачиш! — перебила йому мама.

— Але зате який гарний вид звідтам! — сказав Славко з захопленням.

Потім пішли до Дубини. Славко зривав тут ожини їв сам і давав сестричці та захвалював:

— Їдж, Олюсю, їдж, це з цих самих кущів, що з них колись їли ожини голодні Усусуси.

Що були вже помучені, то батько найняв в одній із віль кімнатку й там переночували.

Рано пішли на прохід долиною річки Камінки. Тут оглядали озерце „Морське Око“. Батько показував звідси гору Ключ, що на ній Усусуси побили москалів.

Пополудні вернулися вже залізницею в Зелемянку.

22. Панахида на Маківці.

Ще кілька днів ждав Славко в Зелемянці на хвилину, коли мали вибратися на Маківку. Виїхали туди підводою. По дорозі стрічали багато людей, що їхали сюди автобусами, автами й підводами, а найбільше йшло пішки. Їхало й ішло багато селян, навіть із далеких околиць. Були старші й молоді. Ішли навіть старенькі бабусі й дідусі. Старші вели за руки, а то й несли на руках маленькі діти. Якась пані говорила:

— Навіщо то брати в таку дорогу й на тілький здвиг маленькі діти?

На це відповіла їй одна селянка, що мала одну дитину, може трилітню дівчинку на руках, а біля неї підбігав може п'ятилітній хлопчик:

— Беремо дітей, пані, щоб уже змалечку вчилися шанувати пам'ять цих, що згинули в боротьбі за Україну!

Славкові дуже сподобалася відповідь тої селянки.

Пані, засоромилася не відповіла вже ніщо. Небаром вкрилися стежки, що вилися вужиковатими лініями на верх Маківки, народом мов різнобарвним цвіттям. Були такі, що не привикли ходити по горах—ті мучилися скоро, але йшли.

Прийшли на те святе місце, де поховані наші герої. Високий стрункий хрест із написом розпростер рамена над могилками з малими цементовими хрестиками й немов говорив:

„Спіть, хлопці, спіть,
Про долю - волю тихо сніть,
Про долю - волю Відчини —
Чи ж можуть бути кращі сні“.

Почалася панахида, до якої стануло кількох священиків на чолі з єпископом. По панахиді один священик мав палку проповідь. Навязав свою бесіду до слів Святого Письма, що: „нема більшої жертви, як віддати життя за друзів своїх!“ Говорив, що ті молоді хлопці, які тут на Маківці хоробро боролись з відвічним ворогом нашого народу, — москалями — жертвували все найдорожче, що мали: молоде життя, повне надій, а жертвували його добровільно в тій вірі, що своєю жертвою промостять шлях до волі рідному народові. Палким зазивом, щоб усі старалися любити рідний нарід і рідний край так, як любили його ті, що тут спочивають — закінчив священик свою проповідь.

Багато людей у часі проповіді, навіть старших, не могло спинити сліз.

В часі панахиди й по панахиді та по відспіванні стрілецьких пісень робили світливці знімки. Славко постановив просити батька, щоб замовив ті знімки для нього до його альбому.

Свято випало дуже величаво й поважно*).

Піднесені на душі сходили люди з Маківки на долину. Славко в душі присяг собі, що все своє життя, весь свій труд, як виросте й вивчиться, посвятить для добра України.

Підвода ждала на них на долині за річкою.

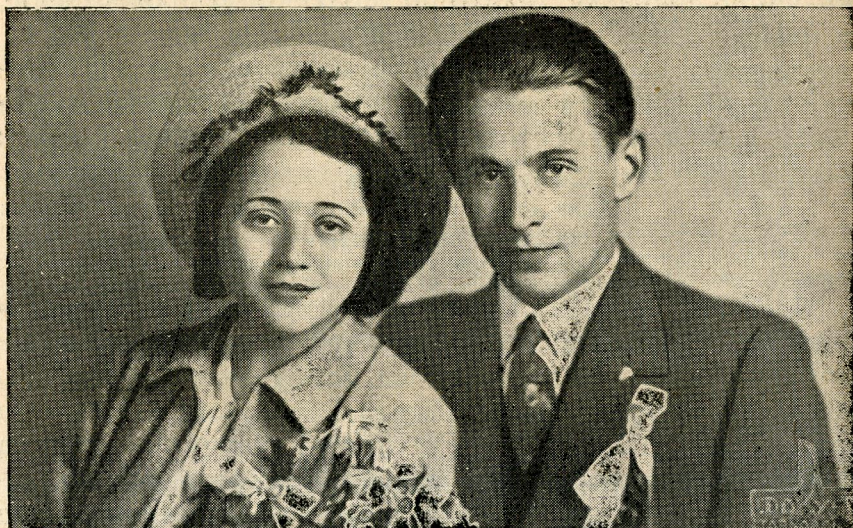
Небаром рушили в дорогу назад до Зелемянки.

Антін Лотоцький.

*) Цього року комуністичні наймити старалися закаламутити панахиду образливими окликами. Обурена молодь не витримала й побила двох комунарських посівак за зневагу свята так важко, що вони незабаром померли з побиття в стрийським шпиталі.

Картини зі «Світикового Альбому».

Привіт «Світиковим» Дружам на новій дорозі життя.

Хто ця пара молода?
Хто ця пані і той пан?
Пані Зоня на імя,
А пан: Блажкевич Богдан.

Ще як хлопчиком він був,
То наш «Світик» він читав,
Один з перших він собі
«Світик» пренумерував.

І дитячії літа
Й юний, молодечий вік
З «Світиком» Богдан прожив,
Так минав за роком рік.

Як доріс наш друг Богдан
І дружину собі взяв,
Про цю подію важну
Вістку «Світикови» дав.

Тож бажаємо Йому
І Дружині молодій,
Щоб щасливо їм ішлося
По дорозі життєвій.

Щоб ті ради, що Богдан
В «Світику» читав колись,
Тепер парі на добро
І на щастя придалися! (ю)

ВІД РЕДАКЦІЇ: Милою несподіванкою було для Редакції повідомлення ВП. Пані Іванни Блажкевичевої, нашої Співробітниці, про подружжя її сина Богдана, який був одним з перших передплатників і читачів «Світа Дитини» ще в 1919 р. Щоб утревалити цю радісну подію в новому житті нашого бувшого Читача і Передплатника, містимо надіслану нам світліну в «Світиковому Альбомі» на тревалу пам'ятку.

В листопаді...

Ростуть сумні —
Такі бліді
Осінні айстри... —
Все минуло, лиш одні
Вони цвітуть,
Мов на весні...

Хоч падолист,
Тремтячий лист
Ще не зомлів...
На нім роса,
То сліз краса,
Мова без слів...

І море тих
Блідих — сумних
На гріб кладить...
Невинний дар
За серця жар...
Спіть, хлопці — спіть...

Іванка Трешневська.

Марійка Кузьмович-Головінська.

ГОРБАТЕНЬКА МАРИНЯ.

(Продовження).

5. Як вони ходили на прохід понад ріку.

Одного дня не могла Мариня всидіти в школі, бо зараз по обіді мала йти з дітьми на прохід над ріку. Це не було далеко, бо ріка плала за городом. Далеко Мариня не була б могла йти. Але вони мали взяти з собою й ляльки зодягнені в ті сукопочки і фартушечки, що вона шила. З ними мав іти й Богданчик. Він свято прирік, що буде чемний. Цей прохід був іще тим приємніший, що мамуся дала дітям у кошичок повно ласощів, а були вони близьенько дому так, що й видко було хату та ціле подвір'я.

Вона вже так привикла там бавитися, що не могла навіть подумати, щоб по школі оставати дома. Вона також дуже любила мамусю тих дітей, бо трактувала її не рівно зі своїми дітьми. Вона навіть часом гладила її ясну головку й тоді Марині так добре було, що й забувала про своє каліцтво та сирітську долю. І все старалася видумати якусь нову забаву для дітей, щоб вони мамусі у роботі не перешкаждали і самі тішилися.

Тільки вийшла зі школи, бігла тамтуди — то було заледве кілька хат дальше й вона вже здалека побачила на брамі дітей.

— Мариню! — Мариню! — кликали діти і бігли до неї. Вони навіть вже позодягали всі ляльки, а Богданчик зладив свого коника.

— Я вже його нагодував, а напою над рікою — говорив Богданчик.

Ще вступили до хати, щоб Мариня пообідала і попросили мамусі ниток на віночки.

І так з ляльками на руках, з кошичками на ласощі, Богданчик на дерев'янім конику, Мариня зі своєю невідступною паличкою сходили стежечкою з городу над ріку.

Вони іще оглядалися до мамусі й махали хусточками.

— Па, па, мамусю — до побачення!

Мамуся усміхалася до них, а Мариня пригадувала дітям:

— Щоб ми не забули назбирати мамусі цвіточок.

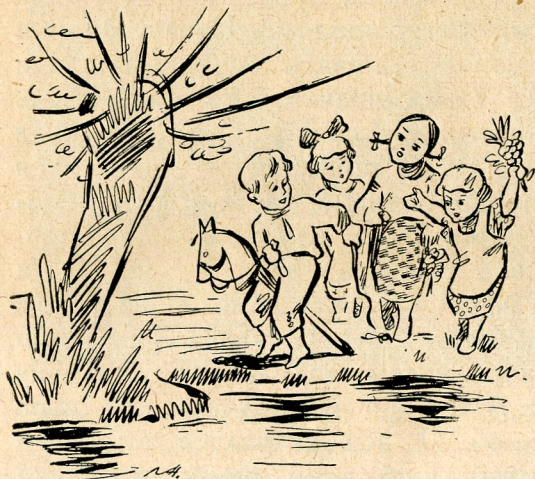
Богданчик скакав на конику на самім переді і все підганяв його прутиком.

— Ну — вйю — гальоп, вже напився води, то в шувар не крути! А може ти карий ще голодний? Пахне зелена травичка, то пасися трохи... — Та й приставав, щоби коник попасся.

Стежечка за городом тягнулася здовж ріки аж до мосту, що лучив городи другого села. Зараз над рікою,

з другого боку, була левада. Там бавилися діти з другого села й були близьенько хат.

Недалеко мосту посідали діти на зрубану вербу. Богданчик оглядав коника, чи не змучився, а дівчатка збирали квітки, щоб Мариня плела віночки. Вона прибрала віночками ляльки, потім сплела дівчаткам коси та закосичила їх го-

лівки. Навіть Богданчик заквітчав свого коника.

І коли вони так бавилися та заїдали ласощі, побачили гурму хлопців по другім боці ріки, які над чимось дерлися між собою. Як пізніше побачили діти, було це щось завинене, що тримав один хлопець у руках.

Вони кричали:

— Чекай! Я перший!

— Ні, я!

— Ти не вмієш!

Але остаточно похилилися тихо над руками одного. Він тримав сліпенькі котятка. Виліз на похилу вербу над рікою і кидав одно по однім у воду.

Тамті приглядалися похилені та реготом наповнювали леваду, бо котятка не тонули, але бідненькі пили та кермували хвостиками мов веслами.

Дітям поставали сльози в очах. Не хотілося вже й ласощів — не дивилися на ляльки, ані на коника. Вони всі кликали:

— Мариню! Рятуймо котятка!

У Мариненій головці почала битися думка, як би їх уратувати: ріка глибока, можна й застрягнути в шувар...

З села від хат бігла краса кіця — мама тих котятток. Вона почала дуже мявкати — немов плакала і кликала дітей.

Хлопці розступилися і перестали сміятися — може боялися, щоб вона їх не подряпала.

Але бідна кіця в своєму болю нікого не бачила. Інстинктивно

вискочила на дерево — видрапалася на сам крайчик, у розпуці мявкала — то злазила в шувар і там шукала.

Діти вже нічого не говорили, але пустилися до ріки, бо одно котятко доплило до їх берега і здається ще було живе.

Мариня ще тільки кликнула:

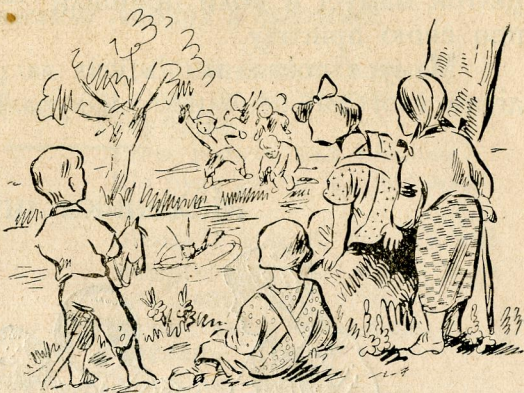
— Сійте тут! — і сама, пробуваючи паличкою терен, влізла у ріку по коліна в воду. Вона навіть не скидала своїх мештиків, бо не було коли і зловила котятко. Тамтих двоє утонуло.

Якаж була радість дітей.

— Кіцуню... кіцуню — бідна кіцю маєш своє котятко! — кликали діти через ріку.

Хлопців вже не було, а кіця, яка слідила за тим котятком, почала бігти до моста.

Діти принесли їй те котятко. Вона тільки подивилася на дітей, зловила котятко в зуби і втікла городами до села, але вже не до тих хат звідки прибігла але зовсім у противнім напрямі. Вона навіть не хотіла вже вертатися

на те обістя. Хоча діти були дуже цікаві, чи це котятко виховалося — не могли ніяк довідатися. Вони тільки тішилися, що хоч трохи потішили бідну кіцю. Назбирали ще цвіток мамусі й коли прийшли — не могли наоповідатися про свою пригоду.

Мамуся погладила їх усіх за це і дала цукорочків, які дітям сьогодні особливо смакували.

(Продовження буде)

Маленька школа.

Зоня каже: — Годі діти,
Годі пустувати,
По вакаціях годиться
До книжки сідати!

Славця й Оля посідали
Й слухають науки,
Зоня, два роки старшенька,
Учить їх азбуки.

Навіть Бобка одягнули,
Ніби йде до школи,
А може й він навчиться
Азбуки поволи.

Сів він збоку, та з головки
Шапки не скидає,
Навіть табличку «приніс» він,
На ший тримає.

Чи навчиться щось, чи ні,
Але є охота —
І забава краща це,
Ніж якась пустота.

Ю. І.

Читайте в листопаді книжечку:

„ІСТОРІЯ УКРАЇНИ для ДІТЕЙ“

що її видав „Світик“ в 4 окремих книжечках.

Ціна всіх 4 томиків: 2.40 зл. (з пересилкою 2.70 зл.)

Теодор Курпіта.

ОСІННІ КВІТИ.

Сценічний образок.

Сцена представляє частину городця з цвітником.

Осінь:

Вже настав мій владний час,
Зимном світ я весь напою
І вас, квіти, всіх нараз
Пощо будете цвісти,
Як весна на полі згасла,
Дош сповив усі світи
І блакитну синь прекрасну!

Листопад:

Ім про це вже пару днів
Безуспішно товчу в мізки!

Осінь:

Го! Не любий їм твій спів
Краще ти візьмись до різки!

Листопад:

Так! Мені це не чуже.
А тоді, мої панянки,
Згинете! Бо сонце вже
Вас теплом не вгріє з ранку!
Я прикрию вас снігом,
Закую в хрусталь морозу!

Георгінія:

Все пройде з часу бігом.
Не страшні нам ці погрози!

Осінь:

Не пройде це! Ні, о, ні!
Моя влада нескінчима —
Світ покриє білий сніг
Із морозними очима.
Тільки квітка гляне в них —
Гине з подихів їх зимних ...
Я, кохані, не із тих,
Щоб сходилася з такими!

Козелець:

Ми й не просимо тебе!
З тебе справжня Язя злюка.

Зелемозень:

Сонце ще до нас прийде —
Не злякає нас і мука!

Листопад:

Ну, побачим! Прийде час
Вихор поле все замете,

Що й не лишиться по вас
І сліду, де ви ростете!

Георгінія:

Щож робити нам ледачим?
Що буде — то ще побачим!

Осінь:

Шкода й думать про життя!
Жде вас смерть і забуття —
Вже тепер моє горою
Знищу вас я і без бою.

Козелець:

А я вірю, що таки
Гляне сонце нам ярке
І надій мені про те
Ніхто з серця не вкраде!

Листопад:

Ось ще вам іде в пору
Музикант — весняний друг!
Але стать його похила
(до Осені)
Видно — ти йому не мила!

(Входить Сверщик).

Осінь: Розуміється! Здоров
Будь зелених піль кобзарю!
Може б нам ти щось заграв?

Сверщик:

В свої струни я не вдарю!
Ось твій синок Морозун
Має досить різних струн —
Хай заграє, як уміє,
Коли так морозом сіє!

Козелець:

Чом сумний ти, любий друже?

Сверщик:

Бо зовсім мені не служить
Знай оті осінні дні!
Все зісохло. Навіть агрест
Засльозивсь в самотині.
Ані неба, ні травиці,
Ні стебла вже на стерні.
А так хочеться пісні
Вигравать сумній землиці!

Зелемозень:

Треба мати серце з криці
Щоб воно з журби
Не розбилося в частиці.

Листопад:

Тепер вам не час на спів!
Краще — шукайте гробів!

Сверщик:

Ось який його є спів!
Ох, кохані, в зимну ніч
Я пішов в село тихенько
І в діру я скривсь за піч,
Але все моє серденько
Лине ген, між віття трав,
Де колись я вигравав,
Але шож? Хоч як тяженько —
Не пораджу я собі,
Бо в нерівній боротьбі
Похилився б я низенько!

Зелемозень:

Не журися, Сверщику,
Скажу тобі річ таку,
Що хто в серці віру має —
Всяке зло перемагає!
Нам ще сонце гляне, друже,
(показуючи на Осінь і Листопада).

Цих прожене осоружних!

Сверщик:

За це, що ти не тратиш віри,
Хоч всюди глухо, всюди сіро,
Щоб смутку з серця зняти
[хрипку —

У свою я вдарю скрипку.

Георгінія:

Ой заграй, заграй нам пісню
Про весну ту благовісну —
Хай нам серце не смутиться —
Хай радіє веселиться!

Сверщик:

Тобі, моя мала кумашко,
З смутку в радість не так
[важко!

Отож під струн моїх звук
Хай рознесесь підків стук,
А ці обоє хай глядять
І слинку ковтають, мовчать,
Бо, як вони почнуть гуляти —
То ми будемо теж мовчати!

(грає і приспівує)

Зажурилась в хаті муха
Нічого робити —
Назбирала конопель
І пішла мочити.
Намочила, висушила,
Сіла на прислицю
Тай журиться, чи будуть
В зимі вечерниці.
Як будуть, то підуть
Комарики-хлопці
У червоних жупанах,
В сапjanових чобцях!

Осінь:

Тепер мені ти щось заграй!

Сверщик:

Тепер музиці є вже край!

Підпенька I (вбігає):

О, тут музика! Тут так
[грають,

А там біда! На ліса краю
Мертва лежить з руки гриба
Второпна мушка молода,
Що то до жартів була сміла
І на шолом йому там сіла...
Щож це за шкода! Боже мій!

Сверщик:

Той гриб недобрий, наче змії!
Його я добре собі тямлю.
Бувало сяду я на землю
Край нього, а він вносить крик:
Вступися — каже, щоб твій
[смик

Не ткнув могого капелюха,
Бо зараз набереш по вухах!

Підпенька II:

От злюка! Так ми всі якстій
Ходімо там на місце вчинку
І тую злющую личинку
Ми провчимо. Ах, Боже мій!

Осінь:

Я, як княгиня всього руху
Піду подивлюсь на ту муху!

Листопад:

А я у річах тих знавець —
Піду подивлюсь, чи мертвець!

(Обоє відходять,
а з противної сторони показується Сонце з Мухомором).

Сонце:

Здорові були, квіточки,
Чому на личках в вас туга?
Либонь уже княгиня Осінь
Дає вам пить полин гіркий?
Не бійтеся! Я вічно з вами!
Мій дух завжди є при вас!
Чи знаєте, що сталося в нас?

Сверщик:

Мабуть зайшло щось між
[грибами!]

Квіти (разом):

Ми чули ось-що! Чули все!

Сонце:

Вину свою цей гриб несе,
Щоб ви на неї дали кару.

Зелемозень:

Скарать його, оту нездару!

Сонце:

Чи чуєш грибе? Проти тебе
Земля сьогодні є і небо,
Що муху ти замордував!
Чи не жалієш свого чину?

Мухомор: Так?

Сонце:

Отож за цю страшну провину
Великій карі ти підпав.
Твій капелюх тепер роками
Обсиплю білими цятками,
Щоб комашок і людський зір
Не важився тебе діткнути.
Ти сам ростимеш, сам і схнути
Будеш на ганьбу і на докір!
(до Підпеньок)

А щоб між вами щез роздор,
Він зватись буде Мухомор!
Тебе не візьмуть люди втішно,
Як цих маленьких опенят!

(Заслона).

Не плачте, квіти!

Не плачте, квіти, що лист вяне
І вянуть ваші головки —
І не обійме в сріблі раннім
Вас сонце промінням ярким.

Не плачте, що вітри холодні
Вас вкриють багрянню листків—

Від них ростимеш окремішно,
Далеко від гамірних хат.

Мухомор:

На все оте я заслужив тут!

Сонце:

Всім мухам житимеш на
[кривду!]

Георгінія:

Ах, батьку, наш! Тут скрізь
[вже Осінь]
І зимном всюди нам заносить,
Порадь, що маємо робить!

Сонце:

Як Осінь скрізь вже зацарить,
То кожна з вас тоді заспить,
І не лякаючись морозу
З вас кожна перейде цю грозу!
І збудиться на весну знов
І знову буде процвітати
І світ оновлений квітчати
Під неба синю хоругов.
Тому моїм всевладним словом
Засніть оце на тій діброві,
А як вітатимем весну,
Усіх вас збуджу я зі сну!

(Квітки засипляють, Сонце від-
ходить, а на сцену влітає Ли-
стопад і Осінь).

Осінь (на голос: »Взяв би я
бандуру« — співає):

Вже скрізь наша влада —
В полі і в саді,
Щезла вся принада,
Всьо засне в леді.
Квіти вже не встануть,
Щоб з сонцем вести тан.
Сьогодні я є тут пані
І мій синочок пан.

Ще з хмар безмежної безодні
Вам кине сонце ярий спів.

А нам весна вже не вернеться,
Не буде юність нам цвісти —
Як вже із тих не зійде стернів
Загін ячменів золотих!

Т. Курпіта.

У жабячому цирку.

Гляньте, чи є десь на світі
Їй штукарка рівна?

Бо то таки не абищо,
На мячику стати,
З бджолами обруч крутити
Тай балянсувати!

Ви не знали, що свій цирк
І жабки теж мають?
А які вам різні штуки
Карколомні знають!

Ось, угорі пан Кваченко
Вчепився стопами
І так висить у повітрі
Догори ногами!

А за руки його ловить
Пані Кваченкова,
Гойда вліво, гойда вправо —
І штука готова!

Ну, а що вже вам потрапить
Панна Кваченківна!

Але годі! Не зчислив би
Всі штуки хороші!
Раджу йти і подивитись —
Вспуп лише два гроші...

(ю)

ОКАЗОВИЙ РІЧНИК-АЛЬМАНАХ „СВІТА ДИТИНИ“

в мистецькій трибарвній обгортці, оправлений в півполотно — це підходящий дарунок для дітвори від 7-12 літ на св. Миколая або Ялинку!

Ціна 3 золотих (з пересилкою 3-30 зол.).

Лекція природи.

На городі огірочки,
На городі...
А вгадайте, чи на верха,
Чи у споді..?
А на грядці морковця
Аж горить...
Ви вгадайте, чи у землі,
Чи сторчить?
Попід плотом фасоля
І чісник,
Хто на верха,
Хто під сподом
Жити звик..?

При долині бараболю
Найдете...
А хто знає як росте,
І як цвितе?
А хто, діточки,
З Вас бачив мак і хрін??
Чи у землі, чи на верха
Росте він!...
Все те знають ті,
Що живуть на селі,
Але чи всі діти міста???
Певно ні!!!

Іванна Трешневська.

Батьківщина.

Лію-Чанг, китайський кулі*) 20 літ змагався, 20 літ працював аж до знесилля на вулицях та робітнях міста Сан Франціска в Америці, від ранку до ночі. Живився притім рижом, хлібом та чаєм. Мав тільки одну-одинокую мрію, щоби чимскорше вернутися до великої Держави Неба**), купити собі там хатину і жити у вірі батьків доки не відійшовби до них у труні, що її дарує йому син.

Але тут якийсь варвар чорний, чи білий, чи іншої краски, вкрав йому цілу його надію — пригорщу золотих грошей, що для них він отікав кривавим потом та працював цілих 20 літ! Остався йому тільки брудний гаманець та ще сильніша туга за батьківщиною.

Лію-Чанг виплакався, опритомнів та почав знову жити своїм одноманітним життям. Вичислив собі, скільки ще мусить жити-нидіти у варварській землі, заки побачить свою батьківщину. Здавався йому той час за довгим. Працював за те двічі більше. З ощадности вже не їв хліба, живився кількома жменями рижу і трьома горнятками чаю.

Одначе час плив дуже помалу. Тепер Лію-Чанг відчув небезпеку, що скорше постаріється, заки брудний гаманець насититься блискучими монетами. І працював в трое більше, живився лиш трьома пригорщами рижу і трьома горнятками чаю.

*) Кулі = робітник, денний зарібник. **) Держава Неба = Китай.

Почав одначе слабнути. Чим більше ослабав, то тим сильніше тужив за рідним краєм. Вкінці захорів. Прогнали його з роботи. Він поманджав вулицями до пристані... Капітан взяв його з милосердя на корабель, що плыв до Шангаю.

Як доплили до Держави Неба, а стадо китайських човнів окружило корабель, Лію-Чанг наче ожив наново. Він радів, що доля судила йому вернутися до вимріяної батьківщини.

Подав: Богданко.

А де стрілець...

(Скриванка).

При дорозі каменярь
Каміння лупає,
Товче його молотком
І думку думає.

Раптом з-заду упав стріл,
Не знати, хто стрілив, —
Досить, що каменяря
З-заду в... ногу вцілив.

Оглянувся каменярь:
— Що за чудасія?
Стріл був, та стрільця нема,
Мов вітер розвіяв...

Та маленькі читачі
Мають бистрі очі
І добачать тут стрільця
Навіть серед ночі!

(10)

Лінивому — дуля...

— Знаєш, Петре, якщо би я
Міліон дістав —
Тоді б уже що вечора
У кіні бував! —

Так Миронко одізвався,
А Петрусь зрадів:
— Тоді б то і я з тобою
До кіна ходив...

Ні! Коли ти за лінивий
Навіть забажати —
Тоді мусиш — каже Мирон —
Хати пильнувати!

Т. Дмитренко.

А вже осінь наступає...

(На арію пісні : «Ми в луг підем усі з косами»).

А вже осінь наступає,
Вже полями йде,
Вже її холодний вітер
За ручку веде!
Вже з дерева лист летить,
Зайчик з холоду тремтить!

Ви тепер у теплій хаті
Сядьте, діточки,
Тай учіться тай читайте
Свої книжечки.
І надій не тратьте ви,
Ще діждетеся весни!

Ходить осінь попід хату,
В вікна загляда:
Що за диво? В полі осінь,
А в хаті весна!
Бо весна там вічно є,
Де дитяче серце бє!

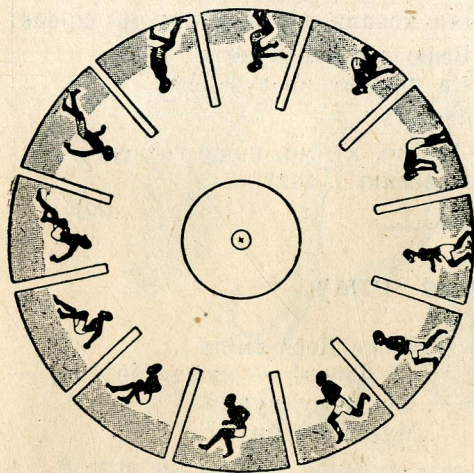
(Ю)

Кіно вдома.

Невтомний скакун.

Всі ви, молоденькі читачки й читачі, любите кіно, правда? Та дарма, не все можна бути в кіні й не всюди воно є та й коштує гроші. А ось можете мати кіно вдома.

Цей образок наклейте на текуру й як висохне, виріжте коло. Та не забудьте про вирізки, що зазначені в колі. Вирізувати за зверхньою чорною лінією. Кріз осередок кола проткнути сірник, або який інший паличок, так, щоб одна половина його виставала по одному боці кола, а друга по другому й цей паличок прикаручте до кола, тільки уважайте, щоб не заваляти образка. І кіно готове. Тепер візьміть руками за обидва кінці паличка та крутіть коло перед зеркалом. Уважайте також, щоб образок був звернений до зеркала, а не до вас.

На образ у зеркалі дивіться крізь вирізки в колі. Наш скакун скакатиме доти, поки крутимемо образок. Цього не втне й найкращий справжній скакун. А ще до того вміє він скакати й назадгузь.

Ремісники.

(Рухова забава для хлопців у хаті або на дворі).

Учасники забави стають рядом чи колом. **Перший хлопець** виходить на середину й співає (на арію пісні: »! шумить і гуде«), наслідуючи рухами, як столяр гнблює:

Я столяр ремісник,	Я майструю і гнблюю
Що до праці привик,	Чи то дошку, чи патик!

Всі співають, наслідуючи рухи гнблювання:

Так працюють усі,	Тож майструймо і гнблюймо
Пильні теслі й столярі,	І великі і малі!

Другий хлопець наслідує роботу шевця, як він витягає дратву (шиє):

А я швець - ремісник,	Крою, шию і кілкую
Що до праці привик,	Чобітки чи черевик!

Всі наслідують рухи шевця і співають):

Так працюють усі,	Краймо, шиймо і кілкуймо
При верстаті шевці —	І великі і малі.

Третій хлопець наслідує рухи пекара, як місить тісто:

Я пекар, що печу	Тільки ще замішу тісто
Хліб і булку смачну,	І до печі всаджу.

Всі наслідують рухи пекара:

Так працюють усі	Місім тісто, місім скоро,
У пекарні пекарі, —	То спечем булки смачні.

Четвертий хлопець наслідує рухи коваля, як бє молотом і співає:

Я завзятий коваль,	Вмію все перекувати
Чи залізо, чи сталь,	На підкову чи гуфналь.

Всі наслідують рухи коваля і співають:

Так працюють усі	Куймо, куймо, поки тепле,
В кузні сильні ковалі, —	І великі і малі!

(ю)

Дося знає чому.

— Уважайте діти! —
 Каже в школі вчитель —
 Бджоли всі шануймо,
 Мухи треба бити!

— Чому, то зараз
 Вияснить нам Дося!
 — Бо бджоли із цвітів
 Мід солодкий зносять! —

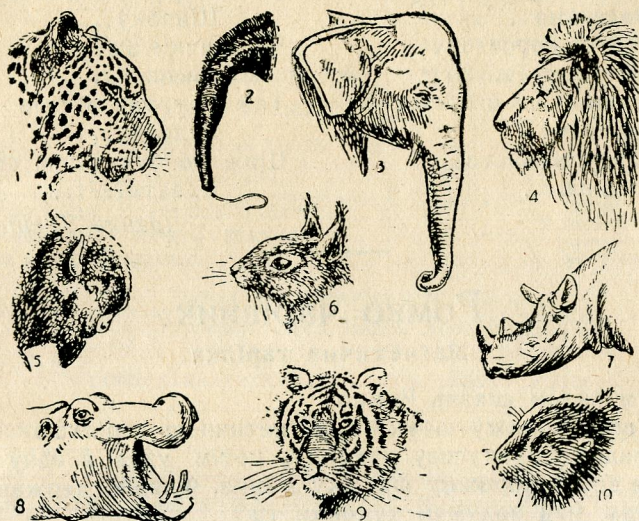
Каже Дося сміло...
 — Добре! — каже вчитель, —
 Але чому мухи
 Мусимо губити?

А Дося знов каже:
 — Вигублювать мухи
 Мусимо, бо мід нам
 Крадуть тоті злюхи!

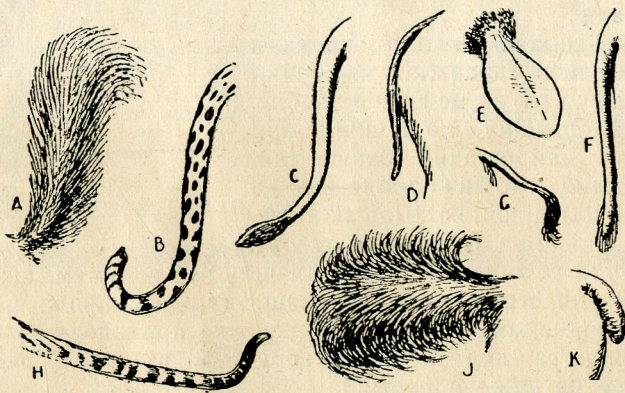
Вуйко Тонцьо.

Голови і хвости.

(Зоологічна задача).

На першій картинці маєте представлені голови 10 звірів, означені числами. Назвіть їх! Хто може — то нехай подасть також і латинську назву цих звірят. (Це зможуть зробити лиш ті, що ходять до гімназії).

Відтак на другій картинці маєте хвости цих звірів — означені буквами. Виясніть: які хвости, до котрих належать звірів, поданих на першому образку.

За влучну розвязку цієї задачі — призначено до вильсування книжку А. Гайльборна п. з. «Дикі Звірі».

У неділю.

(Співаночка)

Розчешу я косу — русу
Гладенько...
Приберуся в сорочечку
Чистеньку...
Вмию ручки, ще й личко
Примию...
Тай завішу намисто
На шию...

Ще й надію спідничку
Широку...
Черевички зшнурую
Високо...
Тай піду так весело
Гуляти...
Щож то будуть на се люди
Казати???...

Іванка Трешневська.

Ромко чарівник.

Магнетична тарілка.

Іншим разом сказав Ромко:

— Тепер покажу штуку з магнетичною тарілкою.

І запалив спиритусову кухонку, потім узяв в одну руку тарілку, а в другу порожню фляшку з вина. Фляшку держав хвилину догори дном над полум'ям кухонки та приговорював:

— Чари-мари, жари-дари!

Потім скоро приклав тарілку на отвір фляшки й на зачудування всіх фляшка не відпала від тарілки: держалася мов приклеєна.

Всі кричали:

— То вже справді диво! Ні, то таки чари! Ромко наш справжній чарівник!

Тепер скажу вам, як це Ромко зробив.

Він вибрав фляшку, що її шийка при отворі мала найрівніший беріг, так, щоб приложена тарілка прилягала до неї можливо найщільніше. Щоб зіткнення було ще щільніше натер край отвору леем. Решту вже знаєте: держав фляшку над полум'ям, щоб повітря у пляшці сильно ogrілося. Приложивши тарілку вийшов далше від полум'я в холодне місце. Коли шляшка вже прохолола, міг він обережно підняти тарілку за край у гору й фляшка не відпала. Однак мусів робити це дуже обережно.

ХТО не бажає далше передплачувати „СВІТИКА“ — то нехай повідомить про це письменно Адміністрацію. Але передтим нехай вирівнає всі залеглости.

Загадки.

Загадка фігуральна (2 точки)

	+	
	+	
	+	
	+	
	+	
	+	
	+	
	+	

- 1) Інакше: булка.
- 2) Жіноче ім'я.
- 3) Має риба.
- 4) Міра.
- 5) Місто на Підкарпаттю.
- 6) Острів к. Неаполю.
- 7) Охорона на вікна.
- 8) Інакше: човен.

Букви на місці хрестиків дадуть назву місяця, який трірко звязаний з життям нашого народу.

Складова ломоголовка (3 точки). (Уложив Любомир Рихтицький).

Візьміть: $\frac{3}{7}$ пропало, $\frac{2}{4}$ пата, $\frac{2}{6}$ гудзика, $\frac{1}{4}$ йони, $\frac{2}{4}$ теки, $\frac{3}{7}$ संबоди, $\frac{1}{4}$ Юрка, $\frac{4}{6}$ газелі, $\frac{1}{4}$ тура, $\frac{2}{5}$ курки ... зложіть це все разом і відчитайте: що з того вийде?

Магічний квадрат (1 точка). (Уложив Богдан Таранько).

- 1) Свята книга Магометан
- 2) Житла козаків і пластунів.
- 3) Хлопаче ім'я.
- 4) Теперішній президент Еспанії.
- 5) Перший відмінок особового прикметника ж. р. навики від «Ганя».

Загадочні візитівки (2 точки).

(Уложили Ірця і Мирон Збудовські).

1) <i>Іван Славтис</i>	2) <i>Варка Урась</i>

Зложіть з імен поданих на обох візитівках назви місцевостей, де ті 2 особи проживають.

На ФОНД ДИТЯЧИХ БІБЛІОТЕК для ЛЕМКІВЩИНИ.

Через редакцію журналу «НАШ ЛЕМКО» надіслала ВП. Пані Анна Оліяр з Тавнтон, Масс. в Злучених Державах — квоту 25 доларів на ЗРАЗКОВІ ДИТЯЧІ БІБЛІОТЕКИ для Лемківщини. Цю квоту зібрала п. Оліяр між Земляками з Лемківщини у своїй місцевості, даючи в той спосіб наглядний примір: як належить приходити з допомогою Рідному Краєви. Ім'я п. Оліяр і всіх Жертводавців запишеться глибоко в серцях тієї дітвори, яка буде користати з фондіваних ними бібліотек.

За ці гроші вислано 5 бібліотек, кожда по 50 книжок — у найбільш потребуючі осередки на Лемківщині.

Також ВП. Пані Теодозія Гривнак з міста Едмонтону в Канаді надіслала через редакцію «Нашого Лемка» квоту 6 доларів на закупно ЗРАЗКОВОЇ ДИТЯЧОЇ БІБЛІОТЕКИ для Висової к. Горлиць. На ту благородну ціль приобіцяла ця Достойна Громадянка, що походить з Лемківщини, зібрати ще значнішу квоту на оснування кільканадяти таких бібліотек, які бодай вчаси заспокоять жажду читання серед бідної лемківської дітвори.

«Клясова Громада» дівочої школи ім. Шевченка у Львові закупила книжечок у нашій видавництві за 25 зл., які вислані зістали для дітей в Полянах на Лемківщині.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 3 вересня ц. р. помер у Плугові коло Зборова Орест Пирожинський, постійний передплатник і ревний читач «Світика» — по тяжкій недугі в 8 році життя. Був покійний Орцьо дуже добрим хлопчиком і найкращим учнем у школі. Запопадно читав книжечки та газетки: «Світ Дитини», «Дзвіночок» і «Наш Приятель» Опечаленим родичам пересилає «Світик» слова глибокого спочування по страті любого синочка, незабутнього Орця, який у всіх, що його знали, позістане у Вічній Памяті.

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в об'ємі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1937: В краю річно 5 зл.
Для Америки й Канади 1 долар; для Чехословаччини 30 кор.;
для Румунії 200 лейв річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: **Львів, ул. Зіморовича 2.**
Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330. Телефон 257-87.

НОВІ КНИЖКИ:

Роман Завадович **»Покарані калатьки«** — комедійка
з бурсацького життя в 3 діях. Призначена вона для хлопячих шкіл
і бурс. Всі ролі в комедійці — хлопчі. Ціна прим. 60 сот.

Евген Головін **»Рідна кров«** — сценічна картина в 4 діях.
Ціна 1:80 зл. Ця друга картина призначена для Апат. Гуртків при Чи-
тальнях і Кружках **»Сільського Господаря«**. Поручаємо її увазі всіх тих
осіб, що займаються устроюванням театральних імпрез по селах, бо ця
песа незвичайно гарна і легка до вистави

Звертаємо увагу на нові книжки Юри Шкрумеляка:

Найновіший Колядник, старі й зовсім нові коляди, між ними
веселі коляди Івана Сорокатога і дитячі коляди.

Ціна колядника 80 гр.

»Три Князі в Вифлеємі«, Вертеп для хати і сцени, з до-
датком дитячого Вертепу **»Божі Пастушки«**. (Три князі —
то Володимир Святий, Гетьман Мазепа і Отаман Петлюра,
а крім них приходять: лицар, козак, стрілець, ангел, госпо-
дар, ремісник, робітник, жид з козою, Ірод і інші особи).

Ціна 60 гр.

Гості з Вифлеєму, Вертеп друге поправлене видання.

Ціна 40 гр.

Веселий Вертеп »Біда в мішку«. Особи: два пастушки, ман-
дрівник з бідою в мішку, Ірод, воїн, ангел, Мошко, чорт.

Ціна 40 гр.

Вірші Івана Сорокатога »До складу й прикладу«, 1 книжка,
32 ст., ціна 50 гр.

Ці книжки можете дістати в автора (Юра Шкрумеляк, Львів, уліця
Гофмана 18, чекове конто ч. 506.944), а також у нашої Адміністрації. Ви-
силається тільки по одержанню належитости.

Всі книжечки має на складі:

Видавництво »Світ Дитини«, Львів, ул. Зіморовича ч. 2.

(Можете їх дістати в усіх українських книгарнях у краю і заграницею).

СВІТ дитини

ИСЛО: 12.

ГРУДЕНЬ.

Тату!

Мамо!

Запренумеруй для своєї дитини „ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ“

яка виходить від 1934 р.

щомісячними книжечками в дорозі передплати.

В році 1937 вийде 12 таких книжечок:

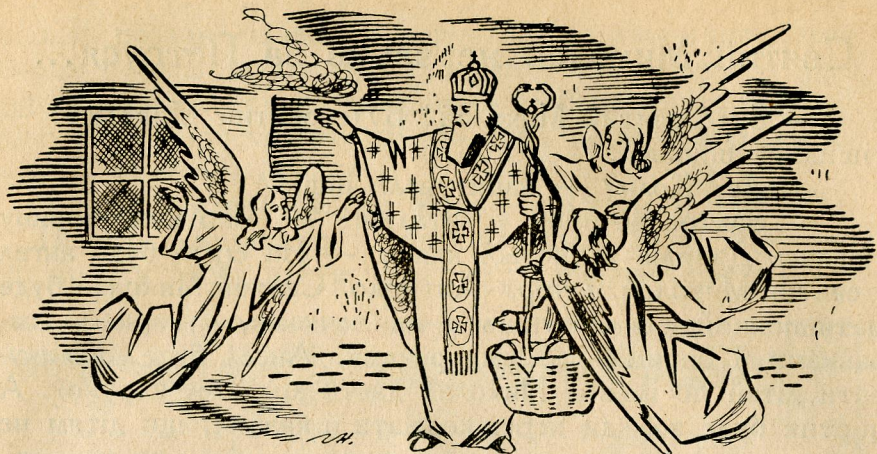
1. О. Білоусенко: **»ПРИГОДИ ВОВКА-НЕСИТОГО«** — збірка українських байок про вовка, з 31 обр. Віктора Цимбала.
2. **»ПРИГОДИ МОРЕПЛАВЦЯ ЗІНДБАДА«** — з «Казок 1001 Ночі» з 36 образками.
3. Франц Коковський: **»СІРІ ГЕРОЇ«** — оповідання про геройські подвиги дітей з недавньої минувшини, з численними образками.
4. Олена Цегельська: **»ОПОВІДАННЯ«** — збірка нарисів з життя дітей, з образками Михайла Фартуха.
5. Микола Погідний: **»ГЕТЬМАНСЬКА БУЛАВА«** — казка з обр. Віктора Цимбала.
6. Вуйко Влодко: **»ЯК ЮРЧИК КУЧЕРЯВИЙ СТАВ ОТАМАНОМ«** — весела дитяча епопея (продовження »Пригод Юрчика Кучерявого) з образками Я. Гніздовського.
7. Іванна Блажкевич: **»ОПОВІДАННЯ«** — збірка нарисів з життя дітей, з образками Михайла Фартуха.
8. Захар Топеліус: **»КАЗКИ«** — в обрібці Богдана Заклинського з численними образками.
9. Вуйко Славко: **»ПРИГОДИ ДЯДЬКА ПРОХОРА«** — сміховинки та небелиці. з образками Михайла Фартуха.
10. Ганс Хр. Андерсен: **»ЦІСАРСЬКИЙ СОЛОВІЙ«** — казка.
11. **»АЛЯДИНОВА ЛІХТАРНЯ«** — з «Казок 1001 Ночі» — з численними образками.
12. Олена Цегельська: **»БАЙКИ І КАЗКИ«** — з образками Михайла Фартуха.

Видавництво застерігає собі евентуальну зміну порядку поданих вище книжечок, які вийдуть на протязі 1937 року.

Кожна книжечка матиме найменше 3-5 аркушів друку (це є: 48-80 сторінок), формату 16° і буде обильно ілюстрована. ПЕРЕДПЛАТА цілорічна на 12 кн. 5 зл., піврічна 6 кн. 3 зл. Квартальних і місячних передплат не приймається! Для Чехословаччини — 30 кор.; для Румунії — 200 леїв; для Америки й Канади — 1½, доляра на цілий рік. Замовлення посилати на адресу:

Видавництво »СВІТ ДИТИНИ«, Львів, Зіморовича 2.

Конто чекове П. К. О., ч. 503.330. Хто посилає гроші розрахунковими переказами — нехай виразно зазначить: на „Діточу Бібліотеку“.

На св. Миколая...

Ніч тиха, спокійна, зірками
[прибрана,
Палає від срібних прислон...
Хатками — ліниво, широко
[простягся,
Химерний, прибуханий сон...

По ясних доріжках, по крутих
[вертепах —
На землю, що тоне у сні...
Святий, чудотворний Микола
[ступає,
При нім янголятка малі...

На санях там безліч всілякого
[дива,
Дарунки за працю і труд...
Ось глянь Миколаю! — ангелик
[так каже,
Марусі віконце є тут...

Дай пару тепленьких, м'яких
[рукавичок
Сирітці все зимно в зимі...
А мамі старенькій хустину
[вовняну
Щоб лекше жилося в біді...

Ось глянь Миколаю! В тім домі
[високім
Нечемне, збиточне хлопя...
Що труду, клопотів, які вже
[гризоти
З тим псотником все маю я...

Зажурений тяжко старенький
[Микола
Без слова цей дім поминув...
Ось в третім віконці Оріся
[слухняна —
За неї Святець не забув...

Малими стежками, містами, селами
У кожний куточок землі —
Старенький Микола віз дари в гринджолах —
Як світ весь потонув у сні...

Іванка Трешневська.

Святий Миколай не забув за Петруся...

— Буде святий Миколай! Буде святий Миколай! — тішилися школярі.

— Де? Коли? — запитували інші.

— Завтра вечором у читальні! — оповідав новину Павлусь Данилів з третьої класи. — На сцені буде ангел і святий Миколай, і чорт-Антипко. Святий Миколай буде мати повний кіш дарунків з книжечками, цукорками, забавками й іншими гарними речами. Ангел буде викликувати дітей по імені і Миколай дасть кожному дарунок. А чортик буде завжди перешкоджати й казати: що дітям не треба давати дарунків, тільки прутики, бо діти нечемні. І як тільки дасть кому Миколай дарунок, то чортик упхає дитині й різгу в руки. Аж нарешті Миколай скаже: „Пропадь, сатано!“ — тоді чортик западеться.

— Цікаво, цікаво! Підемо всі!

— А я не піду... — сказав сумно Петрусь з другої класи.

— Чому не підеш? — запитала Марійка.

— Бо Миколай не дасть мені нічого...

— Чому? Чи ти такий нечемний?

— Ні, я чемний і добре вчуся — тільки я бідний, бо моя мама вдова, навіть не має мене в що одягнути. Ось, яке все подерте на мені. І я вже був минулого року в читальні, то Миколай усіх обділив, а мене ні. Я аж плакав...

— А я думаю, що цього року й ти щось дістанеш, Петрусю! — сказала Оля, дочка вчительки. — Я чула, що тепер святий Миколай обділить усіх. Тому раджу й тобі, прийди.

Петрусь не дуже довіряв тому, але пішов. У читальні зібралося багато дітей і старших. Усе було так, як Павлусь оповідав. Тільки, що дарунки роздавав не Миколай лиш ангел, а Миколай викликав дітей і благословив їх.

І ще одно здивувало Петруся. Звичайно люди його й не завважують, а діти часом і сміються з нього, а нині не те. Всі уважливі, ввічливі. Один вуйко навіть запитав, що мати поробляє, та чи має дрова на зиму... А Оля навіть провела Петруся за руку поміж ряди крісел, аж перед сцену, щоб усе добре бачив.

Та найбільше диво настигло згодом. Уже святий

Миколай роздав майже всі дарунки, ще лишилося кілька забавок і якась велика пачка. І думає собі Петрусь: „Це певно для Олі... Вона все діставала найбільший пакунок...“ І вже хоче попросту втікати, бо йому прикро й соромно, що знов прийшов дурно.

Та нагло кличе святий Миколай: Петрусь Василів!

Петрусь аж затремтів, так налякався, й не знав, що робити. Аж хтось пхнув його по східцях на сцену й він

став перед Миколаєм, який поблагословив його й дав знак ангелові, а цей узяв ту велику пачку й подав Петрусеві...

Петрусь уже не бачив, що далі діялося. Не знав як і дома опинився. Та як розпакував пачку, то втісі його не було границь! Чобітки, шапка, рукавиці, торба на книжки, книжка з образками і велика чоколяда! Все те було в тім пакунку.

— Бачиш, дитино, — каже мати — за всі роки обдарував тебе нині святий Миколай.

— Але як він не забув за мене цього року? Як то

сталосся? Чому він нагадав собі й мене? І чому всі люди були до мене такі добрі сьогодні?..

— То власне тому, що всі люди стали добрі, то святий Миколай мав і для тебе дарунок...

Петрусь не зрозумів добре цих слів, але як глянув на пачку, то побачив там виписане своє ім'я. Було це письмо... Олі, Олі! Вона так пише, з такими хвостиками...

І сльози втіхи стали Петрусеві в очах. Він зрозумів усю правду. І подумав собі:

— Так! Де є добрі люди, там святий Миколай за нікого не забуває.

(Ю. III.)

Скромний українець.

Прийшов святий Миколай
Землю оглядати,
Тай хотів при тій нагоді!
Людям дари дати.

То ж покликав він до себе
Німця і англійця,
Італійця і француза,
Жида й українця.

Прийшли вони до Святого —
Він просить сідати,
Глянув на них святим оком
Тай почав казати:

— В цей день даю всякі дари,
Дарів для всіх стане...
Котрий з вас чого попросить,
Те зараз дістане.

Німець каже: — Миколаю!
Я бажаю мати
Фабрики, усяку зброю,
Літаки й гармати.

А англієць — Мені прошу
Сто кораблів дати,
Буду ними нові землі
В світі здобувати.

Італієць: — І я прошу
Кораблів, канонів,
Та найбільше прошу дати
Мені макаронів.

Француз каже: — Мені грошей
Прошу не скупити,
Щоб я міг без праці й труду
Із процентів жити.

А жид каже: — Ну, я прошу
Мені угодити,
Щоб я собі гешефт добрий.
Міг всюди зробитити.

Лишився ще українець...

Святий підступає:

— Чого-ж ти собі бажаєш? —
Ласкаво питає.

Почухався українець

Й каже до Святого:

— Я для себе, Миколаю,
Не хочу нічого.

Але дуже Тебе прошу, —
Як вже про те мова,
Зроби, щоб в сусіда мого
Згинула корова!

Михайло Кумка.

К. Мадиська.

ВИФЛЕЄМСЬКІ ДІТИ.

Сценічний образок у 2 діях.

Дієві особи:

Хлопці: Йона 12 літ, Петро 12, Тома 11, Лука 12, Симко 12,
Юда 10.

Дівчата: Міріам 12 літ, Сара 11, Рахиль 10.

Римські жовніри й Ангел.

ПЕРША ДІЯ.

Вулична площа. Діти (всі крім Йони, Семка й Луки) бавляться, сплівши колесо, і співають:

Тірли-фірли макагi,
Екі-пекі, хочеш фіг?

Тірли-фірли ручку дай,
Екі-пекі — вибирай!

Йона (*вбігає*): Ви тут тірли-фірли, а в місті велика новина.

Діти: Що такого? Кажі!

Йона: Знаєте? У Вифлеємі, в убогій стайні за містом, народився хлопчик!

Юда (*сміється*): Ну, а то велику новину сказав! Чи це мало хлопців родиться день-у-день у нашій Галилеї?

Йона: Та бо це не є звичайна дитина. Кажуть, що це наш майбутній цар — Месія!

Тома: Цар? І народився в убогій вертепі? Щось ти баламутиш, Йоно.

Йона: Так говорять пастирі між собою у великій тайні, що ніби Він є сином самого Бога.

Міріам: Єгови? Невжеж Єгови син буде жити на землі в таких злиднях?

Йона: В тому і вся тайна! Кажуть, Син Божий зійшов на землю, як чоловік, щоб тут завести новий лад і справедливість, щоб усі були рівні, щоб не було поневолених рабів і гордих панів.

Рахиль: Ах, це було б гарно! У нас дома така велика біда. Вчора ексекUTOR останнього осла вивів нам зі стайні за податки.

Петро: А римський намісник дивиться на наш народ, як на рабів, і за кожний визвольний почин виганяють сотки людей з краю...

Йона: А тепер усьому лихові буде край, Син Божий народився!

Вбігає Симко.

Симко: Я бачив Його!

Діти: Кого? Кого?

Симко: Його, малого Ісуса, Месію.

Діти: Коли? Де? Розкажи нам про це!

Симко: Так послушайте! Пасу я вівці в полі з татом і вуйком. Глибока, темна ніч. Аж нараз стало ясно довкола, немов нагло небеса відчинилися. Я думав, що це сон, тому натягнув міцніше свитину на голову й повернувся на другий бік. Аж чую... співи й розмову. Глипнув одним оком, а це янголів

ясних легіон спускається з неба на землю, а один, ніби найстарший — стає між пастухами і голосить їм: що народився Син Божий у Вифлеємі, щоб пішли Йому поклонитись. Встав тато і вуйко, Рафаїл та Юхим, взяли гарне ягнятко на дарунок, а до мене сказали: »Пильнуй, Симку, стада!« і пішли, куди вів їх янгол. Але й мені захотілося піти до хлопяти. Тому загнав я стадо в кошару, а сам хильцем подався за ними.

Діти: І що? І ти там був? І бачив малого Месію? Як там було?

Симко: Слухайте! Підповз я до стаєнки — а та стаєнка то нужденний вертеп, ледви держиться на стовпах. Але у вертепі було ясно-преясно від якогось чудного світла. А в яслах, на соломі, лежить дитячко, а над ним схиляється прегарна молода жінка і бородатий добрячий старець. А над яслами стоїть віл і осел і гріють дитячко своїм віддыхом. А ягнятко, що його принесли наші в дарунку, такі вам скоки виправляє по стаєнці, що дитячко аж заходиться сміхом і плеще в рученята на радощах.

Міріям: Воістину, це Божа дитина. Чуда-дива!

Симко: А ось вам справжнє чудо! Дитина витягає сінце з ясел і кормить ним звірятка, а сіна не убуває, а немов прибуває, аж свіжими пахощами заносить довкола, гей у сінокоси на наших лугах і полях.

Діти: Ох, коли б і ми могли Його побачити!

Вбірає Лука.

Лука: Я бачив їх!

Діти: Кого? Малого Ісуса?

Лука: Ні, царів зі Сходу.

Міріям: Яких царів?

Лука: Трьох царів-мудрців з далеких країв на Сході, що приїхали поклонитись новорожденому дитяти.

Петро: І як вони про це дізналися?

Лука: Привела їх сюди хвостата зізвезда, що з'явилася на небі і вела їх аж до самого Вифлеєму, аж зупинилася над вертепом.

Йона: Які вони, ті три царі?

Лука: Високі, темнолиці, вбрані в пишні шати, в завоях на голові. Ідуть на верблюдах зо слугами, а привезли дитяти в дарунку: золото, доргоцінні арабські кадила й миро, дуже пахучий олій.

Симко: Так воно і мусить бути правда, що малий Ісус буде нашим царем, коли могутні володарі приїхали Йому поклонитися.

Рахил: А може і ми пішли б до нього з поклоном?

Діти: Ходім! ходім! Йона покаже нам дорогу.

Сара: А що Йому даруємо?

Міріям: В мене є пара білих пшених голубів.

Петро: Я занесу йому кошик солодких помаранч.

Рахиль: А я рожу ерихонську.

Лука: В мене є тоненька шовкова матерія з Дамаску — буде дитяткові на сорочину.

Йона: У нас у городі зародила дактилева пальма — занесу Йому дактилів.

Симко: Я свої мушельки Месії подарую.

Тома: А я забавки й сопілку.

Сара: А я солодкі палянички.

Міріям: А ти, Юдо, що йому даси?

Юда: Я? Я вперед мушу Його побачити, який Він справді Бог і цар.

Діти: Ну, ходім! Спішім!

(На небі показується сяйво).

Йона: Гляньте! На небі звізда ясна сяє! Вона вкаже нам дорогу до Месії.

(Виходять усі крім Юди, який остався сам і задуманий пере-числює гроші. — В часі тої німої сцени музика грає тихенько мельодію коляди: «Нова радість стала»).

ДРУГА ДІЯ.

(Вулиця. Під хатою сидять Міріям і Йона. Через сцену пере-бігають раз-у раз жовніри).

Перший жовнір: Гей, діти! Чи не переходило сюди двоє людей — чоловік і жінка з малою дитиною?

Міріям і Йона: Ніхто сюди не переходив.

Другий жовнір *(вбігає):* Скажіть, куди завершило двоє подорожніх, що йшли цією дорогою?

Діти: Нікого ми досі не бачили.

Третій жовнір *(вбігає і стає зі списом над дітьми):* Говоріть правду, а то оцей спис зробить вам кінець. Туди тікали чоловік і жінка з малою дитиною — перед годиною мали бути на цьому місці.

Діти *(байдужно):* Перед годиною нас тут не було.

(Жовніри відходять).

Міріям: Шукають за Ним — а що буде, як найдуть?

Йона: Король Ірод готує Йому смерть. Три царі зі Сходу не вернулися до нього з вісткою про Ісуса.

Міріям: Ірод дрижить перед дитиною за свій престол, за своє панування. Знать, усе правда, що розказують про це дитятко, що воно наш будучий цар.

(Вбігають: Сара, Рахиль, Лука, Тома, Петро, Симко, Юда).

Діти *(разом уголос):* Чули? Король Ірод видав приказ повбивати всі юдейські немовлята. Думає, що між ними вб'є те немовлятко, що вродилося в Вифлеємі.

Сара: Боже! А в мене дома є малий братчик Мотко.

Рахиль: І в мене є братчик.

Інші діти: І в нас! І в нас!

Лука: Шукають за ним царські послпаки. Малої, немічної дитини боїться могутній король.

Йона: Боїться Його, бо Він завів би правду й рівність для всіх. Та якби нам малого остерегти? Мусимо Його рятувати. Згине Він тепер, то ніколи не всміхнеться нам краща доля.

Міріам: Рятуймо Його! Хай хтось піде на звіди у Вифлеєм поглянути, чи є там ще дитятко.

Петро: Я піду!

Симко: В нас у саді є підземний льох, що веде аж над Йордан. Можна би там Його заховати.

Тома: Я знаю тайну печеру в Ливанських горах — там безпечний був би перед людьми й звірами.

Сара: Цими днями відіжджає мій тато з караваною купців до Африки — чи не можна б малого з матір'ю й стариком перевезти туди на верблюдах?

Юда: А яку нагороду обіцяв Ірод за видання малого Ісуса?

Петро: От, клятий Юда! Він про нагороду думає, зраду готовить, самого Бога продав би ворогові за гроші!

Діти (кидаються на Юду): Пек тобі! Яка погань!

Зрадник! Іродове кодро! Запроданець!

Юда (борониться): Та я нічого! Та я так тільки спитав...

Міріам: Не сваріться! Не пора! Його рятуймо! Час пливе, царські посіпаки вже тут в околиці бушують. Мусимо Його рятувати, хоч би прийшлося самим головою наложити.

(Велике сяйво на небі, на сцені з'являється Ангел проміністий).

Ангел: Мир вам, діти! Вспокоїться! Ісус, якого хочете рятувати, вже у безпечному місці. *(Діти втішені плещуть у долоні).* Повернеться сюди, як Ірода на престолі не буде. Але вам ще нераз прийдеться захищати Ісуса перед ворогами. Чи стане на те у вас сили?

Діти (твердо): Стане!

(Юда ввесь час стоїть осторонь).

Ангел: Чи не відцураєтесь Його та Його науки, чи підете за Ним Його слідами, бо дорога Його терниста і трудна і на ній не ждати вам почести, ні багатства. Він цар не від цього світа.

Діти: Підемо за Ним!

Ангел: Є між вами ті, що стануть колись Його учениками, та не всі видержать при Ньому до кінця.

Міріам: Я не опушу Його і в годині смерті.

Йона: Я заступлю Його матері сина.

Тома: Я розголошу Його науку по світі.

Лука: Я спишу її в великій книзі грядучим поколінням на вічну памятку!

Петро: Я збудую Його Церкву і утривалю святі Його закони.

Ангел: Мир вам! Ростіть у силу, бо жде вас тверда доля творців нової Віри, нових Правд. *(Зникає).*

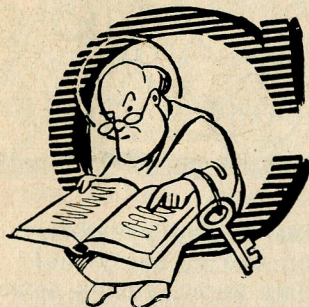
(Діти стоять мовчки — на небі показується знову хвостата зізда. Всі поволі виходять. На сцені лишається лиш Юда).

Юда (по павзі): А я що? Чую, що моя доля тісно звязана з вифлемською дитиною — але, ах? Чогось мені так важко й три-возно на душі. *(Закриває лице руками. На сцені темніє. Над Юдою виринає великий, чорний хрест).*

Заслона поволі опадає.

Миколай на мотоциклі!...

(Пригода на небі тай у Львові).

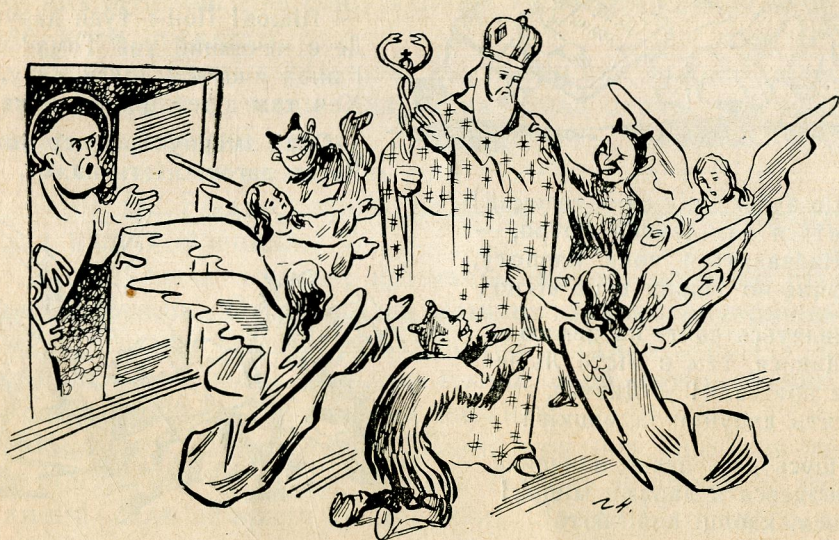

ИДІВ святий Петро на небі
Й велику книгу розгорнув,
Аж враз у передсінку неба
Предивний галас, крик зачув!

Небесні двері відхиляє:
— Що тут скоїлось? Гай-гай-гай!..
Ангели й чортики сміються,
А поміж ними Миколай.

Кричать одні наперед других:
— Святий угоднику, зажди!
Ти хочеш їхати санками?
Тепер уже не ті часи...

— Тепер, поглянь! лише на землю,
Там самоходи, літаки,
Там на колесах, мотоциклях
Вже їздять діти й старики!

Тому й Тобі, Святий, годиться,
Злетіти з неба літаком,
Або хоч автом, мотоциклем,
Проїхати містом, чи селом!

— Як хочете такої штуки,
Вчиніть собі її самі, —
Я мотоциклем не поїду,
Поїдьте ви — бо молоді!

Святий на те їм повідає:
Ой, дивний, дивний з вас народ!
Не знаєте, що не люблю я
Вже здавна тих новітніх мод?

І зараз рух зробився в небі,
Десь мотоцикля враз найшли,
Налили трохи там бензини,
З дарами кошик принесли.

За Миколая перебралось
Одно дотепне анголя,
А на переді, знай, сідає
При кермі чорне чортеня.

І загуділо, зашуміло,
На землю їдуть обидва, —
Всміхнувся нишком свят-Микола
І так говорить до Петра:

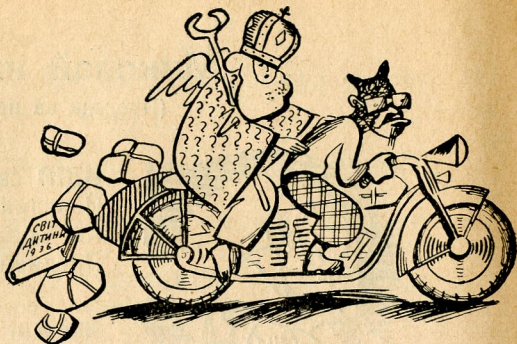
— Дивися, Петре, що то буде,
Бо в світі хто таке чував:
Щоб з дарами святий Микола
На мотоциклі приїжджав?

— Що буде? Сміх один великий!
Сміється так святий Петро, —
— Набавляться вони клопоту,
Поглянь-но тільки в це вікно!

І дивляться святі на землю:
— Дивися, там є місто Львів!
Уже приїхали! — Дивися,
Летять дарунки із мішків!

За щось десь певно зачепили
Й роздерся з дарами мішок!
Дивися, хлопці вибігають
З бічних темненьких вуличок!

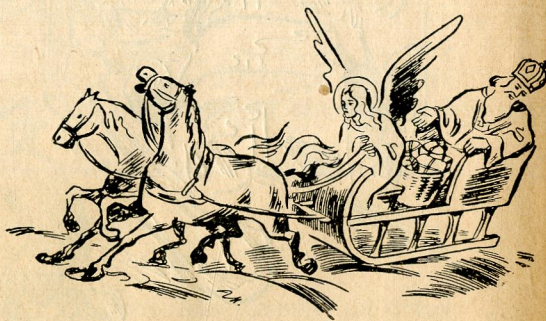

— Хапають, за дарунки бються,
Бере їх, хто не заслужив!
Ага! Зліз ангел, кошик вяже,
Дарунки щераз почислив.

— Хотять уже їх розносити,
Та в мене тут є спис дітей,
Що на дарунки заслужили, —
І що то зробить ангел цей?...

— Пішов! Поніс туди дарунок,
Де є нечемний той Тома!
І знов пішов у другу хату,
Хоч там дітей цілком нема!

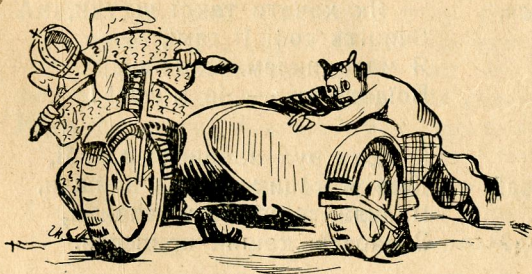
— Отак змарнується дар Божий
Через загонистість палку, —

Ні, вже не можу я дивитись
На їх роботоньку таку!

— Бо жаль мені дітей тих чемних,
Що даром на дарунки ждуть!
Так Миколай святий промовив
І вибрався в далеку путь.

А як зїжджав санками з неба,
То тих обох якраз зустрів,
Як пхали мотоцикл на хмари,
Один і другий аж упрів.

— Оце вам, діточки, покута,
Що не послухали мене!
Сказав до них святий Микола—
І далі сам на землю йде...

Зійшов до Львова, а потому
По селах і містах пішов, —
І хто був чемний, то на того
Зійшла з небес Його любов.

(За Е. К. — Ю. Ш.).

Лялька Усусуса Грицька Труха.

Грудень 1915 року. Вже більше як рік ведеться світова війна. Вже більше як рік кривавляться й ті, що взялися піднести похилену червону калину, Українські Січові Стрільці. Тепер їм веселіше, бо по проломі під Горлицями москалі спішно вступилися з Галичини. Ще тільки Тернопільщина в їх руках. Українські Січові Стрільці зійшли з гір Карпат, де на Маківці й на Ключі, під Ужоком, здобули собі безсмертну славу й чимало товаришів лишили на бойовищах. Тепер воїни спочивають там у могилах, а на них березові хрестики біліють. Червоної калини не було ще коли посадити.

Стоять січові стрільчики на позиціях, кріпко держать кріси в руках, а про них слава лунає скрізь, ген далеко, поза межі рідної землі.

І думають українські пані у Львові та у Відні:

— Іде Різдво, треба подбати про різдвяні дарунки для наших жовнів.

І завязали комітет, що мав займатися збіркою різдвяних дарунків. Зараз подав комітет заклик в українських часописах до всього громадянства. І стали скрізь у краю збирати чи готові дари, чи гроші, щоб потім за них закупити щось дожиточне на дарунки.

Дідусь Павло, емеритований урядник, що жив тепер у підгірським містечку, найняв підводу й поїхав у доколишні села збирати ці дарунки. Заїхав і до свого зятя, що був парохом у недалекому селі. Приїхав у навечеря св. Миколая вечором, а на св. Миколая рано о. парох проголосив у церкві, щоб люди давали різдвяні дарунки для наших стрільців, що стоять на фронті.

І стали люди зносити, хто що міг: кури, яйця, збіжжя. Все це дідусь Павло відбирав сам і записував, хто дав і що. Діти о. Сильвестра: девятилітній Володко, восьмилітній Юрчик і шостилітня Ірочка приглядалися цікаво, як люди передавали дарунки й як дідусь їх відбирав.

Аж нараз стали вони щось між собою шептати. Пошептали хвилину, а потім Володко підійшов до дідуся Павла та й каже:

— Дідусику, й ми хочемо теж дати щось на дарунки для наших вояків.

Дідусь зрадів:

— Гарно, діточки, гарно! А що хочете дати?

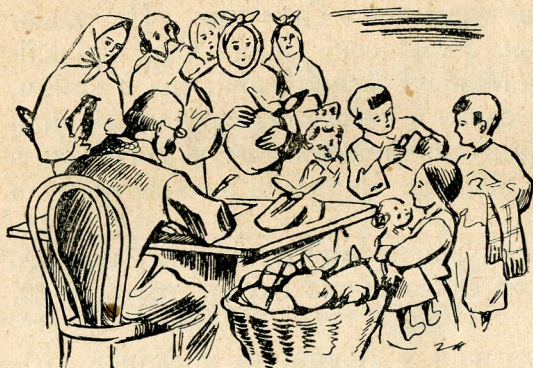
І вже перо взяв у руку, щоб записувати, що хто жертвує.

— Що ж ти даєш, Володку? — питається.

— Маю в скарбонці 4 корони та 50 сотиків, даю їх на закупно теплих рукавиць.

— Гарно! — похвалив дідусь і вписав у спис Володкову жертву. — А ти, Юрчику?

— Дістав від св. Миколая теплий шалик, а я маю старий, то новий даю для наших вояків.

Дідусь похвалив і вписав у спис та й до Ірочки:

— А що ти даєш, Ірочко?

— Я дістала від св. Миколая ляльку, гарну ляльку, таку велику. Вона рухає очима та говорить: мама! Я її даю на дарунок усусусикам. Вона називається Нуна. Я її найбільше люблю з усіх моїх ляльок і тому даю її Усусусикам.

Дідусь Павло всміхнувся:

— Це гарно, що ти даєш те, що найбільше любиш, алеж навіщо воякам ляльки?

— Дідусику, — відповіла на це Ірочка — татко казали, що вони лишили дома дітей. То такий Усусус дасть мою ляльку своїй донечці. Я й листа до нього написала! — й подала ляльку та листа дідусеві.

Дідусь Павло дався переконати й узяв ляльку враз з листом.

І дідусь Павло забрав усі дарунки на підводу та повіз їх у містечко. А з містечка, місцевий комітет пань, ви-

слав його до головного комітету у Львові. Поїхала до Львова й лялька „Нуна“, що рухала очима й говорила: „мама, мама!“

Здивувалися пані у Львові, як побачили ляльку, але як прочитали листа — долучили її до дарунків разом із Ірчим листом.

Боеві стрілецькі курені боронилися тоді над Стрипою, а Кіш УСС стояв у селі Свистільниках у Рогатинщині.

Команда Коша з булавною сотнею та сотнею новобранців стояли в селі „на Правобережжю“, а виздоровці й вибудники, все „стара війна“, за потоком „на Лівобережжю“.

До „виздоровців“ належав і старший десятник Гриць Трух. Він квартирував у молодиці, що мала троє дітей: двох синів 12- і 10-літнього та 8-літню донечку Ксеню. Чоловік її був на фронті. Разом із старшим десятником жило на цій квартирі ще трьох стрільців, усе „стара війна“. Добре було господині зі стрільцями, бо вони в осені й поле обробили й загату коло хати поставили і що треба в господарстві помогли.

Та ще більше раділи стрільцями її діти, бо стрільці вміли таку всячину оповідати, а хлопцям то й книжки позичають до читання. Маленьку Ксеню найбільше сподобав собі старший десятник Грицько Трух. І вона любила слухати, як стрільці співали своїх пісень.

Раз, а було це саме „на Миколая“ сказав десятник Трух до Ксені:

— Як поїду до Львова, або до Відня, то куплю тобі велику гарну ляльку.

Аж тут і Різдво, другий Святий Вечір на війні. Перший прийшлося святкувати хоч і на українській землі, на Закарпатській Україні, та все ж далше від своїх, що стогнали під москалем.

По святій вечері стали роздавати дарунки від українського жіночого комітету.

Дістав і Грицько Трух клуночок. Цікавий, розвиває його, аж глянь, а в ньому велика лялька, а біля ляльки лист.

Вся „стара війна“ в сміх:

— Глядіть, глядіть, Трух дістав ляльку!

— Саме — каже — мені треба було ляльки. Я хотів їхати за нею аж до Відня, а тут уже й не треба — бо є лялька.

— Та бо там ще й лист є, — завважив стрілець Перчинський. — Ану, читай, Грицю!

І Трух зачав читати:

„Найдорожчий Усусусику! Цю ляльку дав мені св. Миколай. Вона називається Нуна і рухає очима та говорить „мама“. Я люблю її найбільше з усіх моїх ляльок і тому дарую тобі її на пам'ятку. Як ти не маєш донечки, то передай мою ляльку такому усусусові, що має донечку.

Ірочка“.

Стрільці заплескали в долоні:

— Славна, славна Ірочка! — кликали з одушевленням.

А старший десятник Трух завинув ляльку назад, Ірочкиного листка сховав у кишеню та мерщій подався на свою квартиру.

— Ксеню, Ксеню! — закликав, а ходи сюди!

Ксеня прибігла, а Трух поставив ляльку на землі й держить її попід пахи. Лялька раз-у-раз кличе: „Мама, мама!“

Ксеня боялася близько приступити, думала: це якісь чари, щось несамовите.

Однак старший десятник сказав:

— Не бійся, Ксеню, це твоя лялька, що я обіцяв тобі зо Львова або з Відня привезти.

— А ви не їздили ніде, то відки взяли ляльку? — сказала вже сміливіше Ксеня.

— Не їздив, вона сама приїхала до тебе. Вона рухає очима й як тут натиснути, то кличе: „мама“, а називається Нуна! — пояснював старший десятник Трух.

Так Іроччина лялька зробила велику радість і Усусусові Трухові й малій Ксені.

— Моя гарненька Нуна! — вона інакше не кликала її й усюди носилася з нею.

* * *

Грицько Трух, старший десятник УСС був і поет. Він уложив кілька стрілецьких пісень. По війні вступив до оо.

Василіян і як чернець виголошував на місіях дуже гарні, палкі й патріотичні проповіді. Тому кілька літ виїхав до Канади на місії. І там наші люди дуже його люблять та цінять за його місійну працю. *Антін Лотоцький.*

На совги!

Сніг — мов пух лебедів,
Чимскорше на лід,
Закрутімся вкруг на совгах,
Згине смутку слід.

Всі за руки й вправо — вліво,
А лід так блестить...
О! вже Юрко гримнув перший,
— На поміч! — кричить..

Вмить піднісся, тай простенько
На совгах у даль...
Хочби навіть гуз набити,
То не буде жаль...

Іванка Трешневська.

Сипле сніг...

Сипле, сипле, сипле сніг...
Щедрі дари розсипає —
Жемчуги кладе до ніг,
Сріблом землю всю вкриває...

Сипле, сипле з неба сніг,
Рій метеликів чудових,
Чути вже веселий сміх
Діточок на лід готових...

Мерехтить хрустальний лід,
Від морозу аж палає...
Білим квітом вкриває світ,
Міліярдом тонів грає...

Іванка Трешневська.

ОКАЗОВИИ РІЧНИК-АЛЬМАНАХ „СВІТА ДИТИНИ“

в мистецькій трибарвній обгортці, опрацьований в півполотно — це підходящий дарунок для дітей від 7-12 літ на св. Миколая або Ялинку!
Ціна 3 золотих (з пересилкою 3:30 зол.).

23. Виїзд на Білу Гору.

Коли вернулися в Зелемянку, мріяв Славко про те, щоб піти до Тухлі, а відтам до Нагуевич, де родився славний наш письменник і вчений Іван Франко та до Славська, де був парохом славний наш поет о. Микола Устиянович і де зимою відбуваються лещетарські змаги. Що правда, тепер літом саме Славсько не таке дуже цікаве, але всеж таки зі Славська можна вийти на Тростян, високий на 1235 м., на Високий Верх, високий на 1245 м. і на Зелений Верх, високий на 1000 м. Та мріям Славка в цьому році не судилося сповнитись.

Раз почув він розмову двох панів:

— Їдете, пане товаришу, на Білу Гору? — питався один.

— Авжеж, що їду! Я щороку там є! Це в мене так мов у звичку ввійшло — відповів другий.

Як Славко це почув, то зараз побіг до батька й нечки.

— Мамо, тату, їдьмо до Підлися на Білу Гору, на свято!

— Добра думка! — сказав на це батько. — Ідемо!

— Авжеж, що їдемо! — відповіла мати.

І за два дні виїхали. Мати зраділа, що будуть у Львові, бо могли ще заглянути до мешкання. Дуже трівожилася, чи злодії не обікрали його. Вичитала в „Ділі“, що злодії в вакації на добре розгулялися у Львові. Та застала все в порядку. Сіли зараз на найближчий поїзд і поїхали до Красного.

В Красному сказав батько:

— Тут за селом є дві татарські могили, а шість кілометрів на північ славне наше старинне княже місто Буськ, що давніше звалось: Бужеськ.

— То в Буську вливається Полтва до Буга? — спитав Славко.

— Так! — відповів батько — й тому, що в Буську багато мостів, називають Буськ „галицькою Венецією“.

За княжих часів був „город Бужеськ“ сильно укріплений і нераз наші князі зводили під його стінами завзяті бої з татарами.

— А чи назва міста походить від ріки Буга? — перебив Славко батькові.

— Так, Славцю, від ріки Буга. Хоч дехто каже, що від бузьків, бо околиця Буська багниста й тому в тій околиці гніздиться багато бузьків.

Переїхали стацію Закомаре й на стації Ожидів-Одесько висіли з поїзду.

Батько сказав:

— Відсіля до Підлися є п'ять кілометрів.

— Можна й пішки зайти! — закликав Славко, — це найбільше година ходу!

— Коли б тільки ти та я, то ми пішли б пішки — сказав батько, — але що є мамця й Олюся, то поїдемо. Однак, тому, що до Підлися ще час виїхати завтра рано, поїдемо сьогодні до Олеська, відсіля чотири кілометри.

24. В Олеську.

На стації найняли фіякра й поїхали до Олеська.

По дорозі минули високу фігуру.

— Цю фігуру поставили на пам'ятку, що тут таборували Тадей Косцюшко, начальник польського повстання в 1794 р. — пояснював батько.

Дальше був старий двір у селі Яськовичах.

— Тут уродився — пояснював батько — Вацлав Залеський, що під іменем „Вацлава з Олеська“ видав велику збірку народніх пісень українського й польського народу в Галичині. Українських пісень у його збірнику є двічі тільки, як польських. Це була перша в Галичині збірка українських народніх пісень. Пізніше був цей Вацлав Залеський австрійським намісником Галичини (в 1849 р.).

— Місто Олесько — говорив дальше батько — належить до найстарших наших княжих городів. Пізніше належало воно до князя литовсько-українського Свидригайла,

відтак до: Олеських, Гербуртів, Жулкевських, Даниловичів, Собеских, а вкінці до родини Жевуських.

На ринку оглядали костел із XV ст. і біля нього муровану дзвінницю, що мала вигляд круглої, могутньої оборонної башти. Перед вівтарем бачили гробовець Івана Даниловича, воєводи руського, діда короля Івана Собеского, а на проти гробовець його дітей. Потім пішли оглядати олеський замок.

— Тут у цьому замку родилися два польські королі — Іван Собеский і Михайло Вишневецький — пояснював кустос замку.

— Обидва походили з українського роду! — додав батько.

Оглянувши олеський замок — поїхали фіякром до Підліся.

25. На Білій Горі.

Як підїздили до Білої Гори, бачили вже на горі велику масу людей, що посувалася все вгору та вгору.

— Ой, щоб ми не спізнилися! — трівожився Славко.

— Не бійся, не спізнимося! Ще сливе година до початку свята — заспокоював його батько.

Справді було ще часу доволі, тож Славко міг приглядатися народові, що збирався. Були там люди різних станів і сливе з усіх повітів Галичини. Були поважні подоляни, що йшли повільною ходою, були підгіряни, покутяни, були верховинці: лемки, бойки та гуцули; були й селяни з Волині, а навіть із Підляшша, Полісся та Холмщини; були й міщани й духовна та світська інтелігенція. Було теж багато молоді.

Небаром зявилося духовенство в фелонах. Між ними був єпископ у мітрі. Було й кілька інших старших священиків теж у мітрах. Почалася полева співана Служба Божа.

Погода була дуже гарна. Небо чисте, ні одної хмарки. Здавалося, що це не небо, а склепіння величезної церкви, а вся Біла Гора одна церква. Грімко й далеко нісся спів священства та хору. В деяких частинах Служби Божої грали оркестри. Повітрям неслося пахуче кадило. Нарід набожно схиляв голови мов спільне колосся на лані збіжжа від вітру. На приготувану проповідницю, біля залізного хреста, вийшов проповідник і грімким голосом став гово-

рити проповідь. Згадав сумні часи до виступу Маркіяна Шашкевича. Тоді сливе зовсім не було світської інтелігенції, а духовенство було малоосвічене й малосвідоме. Навіть проповіді в церквах до українського народу говорили не по українськи. Вони не знали своєї славної минувшини, а українську мову вважали простою, називали її мовою пастухів. Перший Маркіян Шашкевич видвигнув народню мову в Галичині на мову книжну, так як на Великій Україні це зробив Іван Котляревський. Рік 1837 для Галичини тесаме, що для всієї України рік 1798. Велике діло зробив Маркіян Шашкевич своєю невеличкою книжечкою: „Русалкою Дністровою“. За ним, за його приміром, пішли інші священники і що ми живемо тут, як свідомий нарід, то це завдячуємо о. Маркіянові й тим із священників, що пішли за Його приміром. Тепер ми від цих сумних часів відійшли стомилевими кроками наперед. Ми вже нарід свідомий, вже народня свідомість зайшла й у найбіднішу хатину. Ми кріпшаємо, могутніємо з кожним днем. А все те Твоя, Маркіяне, заслуга, що жайворонковим співом пробудив нас із вікового сну до нового, свідомого життя. Поклін Тобі й подяка від нових провідників Твого народу й від усього народу твого. Ти бачиш із неба, кілько зібралось народу, старих і молодих, ба навіть дрібних дітей, щоб тобі поклонитися, щоб подякувати тобі на цій Твоїй Підлисецькій Горі, що Ти її так любив, що про неї співав:

„Підлисецька горо біла,
Як тебе не бачу,
Так ми тяжко, так ми сумно,
Що трохи не плачу!“

Тепер Тобі певно вже не сумно, коли бачиш тільки свідомого, готового на жертви народу під високим залізним хрестом на Твоїй Білій Горі“.

У Славкових грудях билося серце на слова тієї проповіді так голосно, так палко. Щось дивне діялося в його душі. Він присягав собі, що поки житиме, так буде любити свій нарід і край, як любив його безсмертний Маркіян і таксамо посвятить для народу все своє життя.

І глядів Славко по всіх, що були на святі, й пізнав, що й із ними всіми мусить те саме діятися, що й з ним.

Скічилось свято й люди стали помалу сходити з гори. Славко з родиною поїхав назад на стацію в Ожидові.

— Поїдемо тепер до Бродів — сказав батько.

Коли доїздили до перестанку Кути, говорила мама:

— Відсіля яких п'ять кілометрів на північ є містечко Соколівка, а побіч село Туре, де, кажуть, ще до 1420 р. був поганський святий гай. Доперва у 1420 р. вирубили його.

Як минули стацію Заболотці — сказав батько:

— Відсіль на схід, за селом Висоцьким, є старе городище з часів наших князів.

26. У Бродах.

У Бродах висіли й пішли до міста.

Славкові не дуже подобалися Броди.

Батько казав:

— У Бродах найбільше жидів. Є їх дві третини всіх жителів міста. Українців найменше, всього одна восьма частина. До війни Броди та й увесь брідський повіт був запаморочений москвофільством і тому довго тут не розвивалося наше народне життя. Та вже до світової війни нарід Брідщини ставав щораз свідоміший, а тепер тим більше.

Бачили ще добре вдержаний замок із 1630 р.

— Будував цей замок француз Боплян, що видав по французьки цікавий опис тодішньої України з образками та мапами! — пояснював батько.

Оглядали церкву з XVII ст.

— Вона цілком подібна до церкви св. Миколая у Львові! — сказав Славко.

— Так, такий стиль називається „ренесанс“, або по нашому „відродження“! — сказав батько.

— В Бродах — говорив батько далше — була за Австрії гранична стація. За Бродами стація Радивилів належала вже до Росії.

Цього таки дня вернулися до Львова, бо вже кінчилися вакації, скінчилися теж і Славкові мандрівки. Та Славко обіцяв собі, що на найближчі вакації обіде ще ті місця в Галичині, де досі не був, а потім й інші землі, де живе український нарід. На дальші вакації порішив він поїхати на Закарпатську Україну, на Буковину, а як уже буде великий — то у широкий світ.

А. Лотоцький.

Свіжий слід на снігу.

(Воєнне оповідання).

— Сніг, мамо, спіг! — закликав ранком малий Степан, глянувши в вікно.

— Так, упав сніг уночі, сину! — сказала мати.

Степанко скоро вдягнувся й вибіг надвір. Снігу нападало по кістки. І на хаті сніг і на плоті. Коли в плоті мали малі, білі чубки на вершках, а дерева в саді вигиналися під великими білими шапками. І весь город білий, пушистий, аж манив, щоб побігати по ньому. І цій спокусі не міг Степанко опертися. Перескочив перелаз і побіг у город. Добіг аж до половини городу й став. Його щось задивувало. Побачив перед собою чийсь виразні сліди. Хтось ішов у напрямку їхньої хати, та чомусь не дійшов, тільки нагло завернув у бік наліво й перейшов у сусідів город та в сусідове подвір'я. Цікаве!

— Тату, тату! — закликав Степанко до батька, що якраз надійшов з села й спинився на подвір'ю.

— А що там, Степане?

— Подивіться, як дивно хтось ішов і скрутив на нашій городі! Хтоб то міг бути?

Батько вийшов у город і підійшов до хлопця. Глянув на сліди.

— Гм! Виглядає, що хтось ішов досвіта... в великих чоботях... Ага! Вже знаю. То йшов жид Мордко. Певно хотів щось з нами торгувати, хоча знає, що ми з ним не гандлюємо. Але як наш Брисько почав гавкати, — а я чув, що пес уїдав досвіта на когось — то Мордко побоївся пса й завернув у бік тай перейшов на нашу вулицю сусідським подвір'ям. Але що мені ці сліди нагадали, то справді диво! Цілком, як Василькові сліди!..

— Які Василькові? — запитав Степан. — Нашого тіточного Василька?

— Та ні, не тіточного! Васильків на світі багато, сину. То був один такий Василько, не більший від тебе, але він нині певно вже господар, якщо живе... Бо це діялось тому вісімнадцять літ, а що він мав тоді яких дев'ять літ, то мавби нині двадцять сім, так, як стрийко Іван.

— Ну, і що той Василько зробив? Кажіть, тату! — доповідався Степанко.

— То, бачиш, сину, було в часі війни, якраз тому вісімнадцять літ, у грудні. І я був тоді в українськiм війську, а наша сотня стояла далеко на захід від нашого села, біля Перемишля, в однім селі. Противник зібрав більше війська й раз-у-раз напастував нас. Ми зажадали помочі від команди нашого куріня, бо важко було село втримати. Та поки надійшла поміч, ми таки мусіли одного вечора відступити з села й заховатися в поблизькому лісі, бо побоювалися, що противник може нас у селі оточити. Ми відступили з села ще без снігу, по чорній ріллі, що широко й рівно ділила село від ліса, а тягнулася на пів милі. Ніхто в селі не знав, куди ми пішли, бо таких речей не говориться нікому. А наша думка була така: Якщо ворог увійде в село й здивується, що нас нема, стане на відпочинок, а тоді ми нападємо його в селі й оточимо.

— Добре, тату, а звідки ви знали б, що ворог уже в селі? — запитав Степанко.

— На це є способи. Висилається стежі, підглядається, перепитується випадкових прохожих... Але слухай далі. Ми заночували в тому лісі і якраз тієї ночі впав сніг. Отже стеж не могли ми розсилати, бо покищо не хотіли давати противникові знаків, де ми. Ну, а сліди на снігу, булиб такими знаками. Та що ворог уже в селі, ми догадалися, бо з села не виходила ні душа. Звичайно їздили люди по дрова в той ліс, а того дня ніхто не виїхав. Отже рішили ми ждати помочі й оточити село. Ми дали знати команді, де ми тепер, а команда відповіла, що поміч не скоро надійде й щоб ми самі пробували змірятися з ворогом. Не було іншої ради. Ще трохи виждавши, ми вислали кінну стежу. І я був у тій стежі.

Їдемо ми полем, уїхали з кілометр, аж гов — на снігу сліди! Та які дивні! Їхали з села три або чотири кіннот-

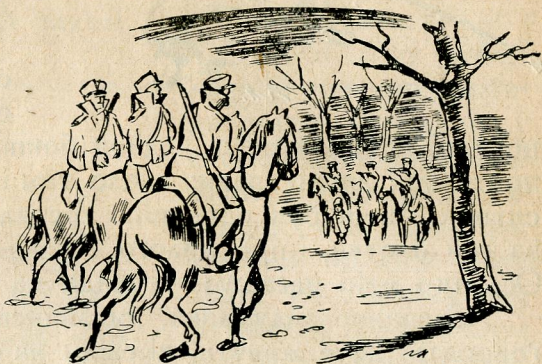
чки, їхали просто до ліса і то просто на нас. Та раптом на тому місці скрутили вбік наліво й, зачеркнувши великий лук, поїхали ген-ген далеко від нашого постою, але також до того самого ліса. Та ще що дивне! Між слідами кінських ніг побачили ми сліди маленьких чобіток! Виходило так, що начеб то їздців провадив якийсь хлопчина. Та ні. Він не провадив їх. Бо коли ми приглянулися слідам ближче, то пізнали, що до того місця маленькі ноги бігли, бо сніг довкола слідів був розсипаний, і коні бігли, а від того місця далі вже йшли поволі, коні по боках, а малі ноги посередині...

Наш десятник, що був таки з того села, щось прочував. І зараз з місця вислав одного в ліс, до нашої сотні, щоб друга стежа рушила лісом угору, а ми бігли за тими слідами.

За хвилину спинилися ми в лісі, на полянці, де здалеку побачили трьох ворожих кіннотчиків, а між ними тремтів малий переляканий хлопчина!

— Мій браток! Василько! — шепнув десятник, та не було часу говорити, бо кіннотчики вже доглянули й нас і спрямували до нас дула крісів. Але в тій хвилині ззаду них показалася друга наша стежа й кіннотчики піддалися. Василько був урятований і він розповів нам таке:

— Коли ви відмашерували, я викрався з дому й ще доглянув, що ви пішли в цей ліс. А вночі прийшло багато вояків у село і до нас прийшло кілька на квартиру. Я подумав собі, що мушу дати знати Антонові — а його брат Антін то був наш десятник — що сталося. І я побіг досвіта просто до вас. Але серед поля мене доглянули з села вороги й наздігнали мене та загрозили смертю, коли їх не заведу до вас. Я скрутив у бік, щоб їм не показати найкоротшої дороги, й повів їх сюди. Тут вони спинилися й стали знов допитувати та грозити, аж ви надіхали.

— То моторний хлопець! — сказав з признанням командант полоненої стежі. — Та має щастя, що ви надійшли, бо було б з ним круто... Ми таким не даруємо...

І ми знали тепер, що Василько моторний хлопець... І знали, що ми його врятували від смерти. Та найбільш радів Антін.

Ми довідалися від Василька й від полонених скільки їх у селі й по полудні обійшли село з двох боків. Одні піддалися, інші повтікали, деякі впали; впало там і наших сім люда, а десятник Антін був ранений. Дістала наша сотня похвалу за той наступ, і про малого Василька згадали в приказі... Ось, що мені нагадали ті сліди на снігу...

Степанко задумався, дивлячись на ті сліди. Вони наче говорять, наче живуть, ті сліди на снігу... І подумав собі:

— І я не побоявся б, лишити слідів на снігу, щоб тільки допомогти своїм!

А коли обидва з батьком пішли з города й опинилися на подвір'ю, побачили Мордка, як з вулиці перевисив через пліт свою бороду й кликав:

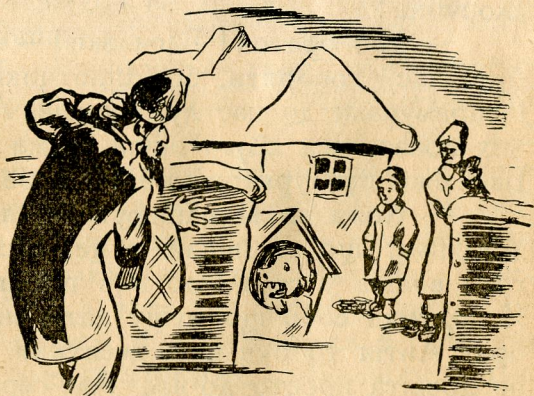
— Я хотів до вас іти, але пес не пустив!

— Добре, що не пустив! — сказав спокійно батько — бо з тобою, Мордку, ми й так жадного інтересу не хочемо мати.

— Так! так! так! —

обізвався з буди пес Брисько—і Мордко пішов далі вулицею.

Ця пригода з Мордкою трохи розсмішила Степанка, але потому він ще довго думав про ті Василькові сліди на свіжому снігу...

Юра Шкрумеляк.

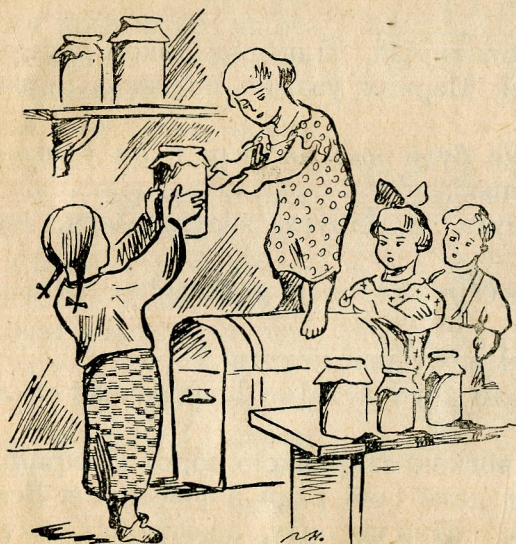
Марійка Кузьмович-Головінська.

ГОРБАТЕНЬКА МАРИНЯ.

(Продовження).

6. Як діти робили порядки.

Даруся була дуже жива дівчинка й дуже скоро їй наприкрлася яканебудь робота. Все хотіла щось свіже робити. А найбільше любила роботу, при якій треба багато бігати — щось складати, чи замітати. Притім вона замітала так, що всі мусіли тікати з дороги, бо Дарця завжди дуже спішилася. Любила також дуже приказувати.

Одного разу забаглося їй конечно зробити мамусі порядок у спіжарці. Намовила Мариню, Богданчика і Талю, щоби їй помагали. Мариня не дуже мала охоту на таку забаву, бо бачила, що в спіжарці є багато різних фляшок, слів та горців, а з таким крамом треба дуже обережно обходитися.

— Попроси вперід мамусю, як позвольть — тоді будемо робити — порадила Мариня.

Вона вірила, що мамуся не дозволить на те. Але тим разом Даруся мала щастя. Чи може тому, що вміла просити, чи може тому, що мамуся була зайнята то й забула, що там є багато скла — досить що дозволила.

Даруся дуже втішилася і забрала всіх до помічі. Взяла також мітлу та стирочку до порохів. Принесла крісло і зараз подалася до полички, де стояли слоїки.

— Мариню, я буду тобі подавати, а ти обтирай з порохів. Потім я поскладаю знову на поличку.

— Дарусю! Краще того не рухай, щоби що не стовклося.

— Не бійся, я уважно — зрештою щоб то були за порядки, якби я обпорошене лишила.

А притім тішилася — як її мамуся похвалить за порядок у спіжарці.

— Богданчику, повизбируй всі фляшки і посортуй: котрі більші на бік, а котрі менші окремо. Також окремо ті, що від оцту, окремо від соку.

— А ти, Талюсю, візьми щітку від порохів, стань на скриню і омети павутиння.

— Чому я не можу цього зробити? — сказала Мариня. Їй здавалося, що вона була б уважніша — а так Даруся дуже жива тай Мариня боялася, щоби що не стовкла. Боялася за Талюсю, щоби не впала, але була безсильна.

Слоїчки вже були повитирані. Зі шафок також постирала Даруся порохи тай Мариня уважно подавала їй по одному слоїчкови.

На щастя всі слоїчки були вже на місці й аж усміхалися — такі були чистенькі.

Тай Мариня відітхнула, а Даруся зарумянілася, як яблочко.

— Талюсю, ти вже скінчила свою роботу? — питала Даруся.

— Ще в однім куті не годна дістати!

— Е-е, де тобі ще до того кута! — І вискочила сама і скінчила там роботу.

Мариня ще стирала вогкою стирочкою порох зі скрині, а Богданчик щось не міг дати собі ради з фляшками. Все мішав, не міг відрізнити, котра від оцту, а котра від соку, а котра від вина.

Тай не дивниця, бо чи це його робота — порядки в спіжарці? Але згодився, бо хотів допомогти дівчаткам, а як ще до того Даруся заявила, що виручать мамусю — то він ще тим радніше згодився. Товариша до забави не мав, то й привик з дівчатками бавитися.

Завважила його безрадність Даруся тай почала сварити:

— Ах, ти, нездаро! Та понюхай кожную фляшку, як не вмієш читати — але не мішай!

І скоренько хотіла показати йому свій в тому напрямі хист. Скоро пересувала фляшками і грим! — збила

фляшку. Але не тратила довго притомности, зібрала дрібніше скло у більший черепок.

— На, Богданчику... скоренько винеси на смітник, щоб мамуся не побачила!

— Дарусю! Може я винесу? — просила Мариня.

— Е, ні! Він скорше побіжить! — відповіла Даруся.

— Ти за той час виполочи миточку, я позамітаю, а ти, Талюсю, принеси мені смітьярку!

І все було б якнайкраще, якби не ховзка підлога на коридорі. Богданчик поховзнувся і впав на підлогу, а скло розтяло йому долоню.

Він встав наляканий — зблід, сховав скалічену руку поза себе, а не-скаліченою почав ще вибирувати решту скла, бо почув кроки мамусі.

Кров закрясила підлогу й убранко, але Богданчик, хоч боліло, закусив губи, щоби тільки мамуся не гнівалася.

— Богданчику, ти скалічив руку? Покажи сину!...

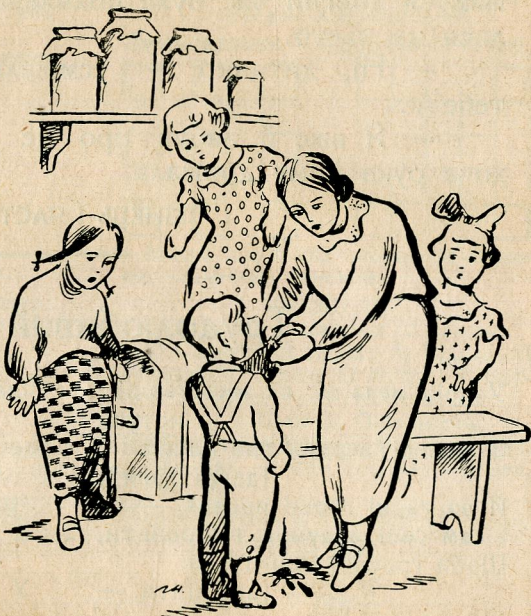
— То нічого, мамусю — тільки трошки...

Вже прибігла Даруся. Вона була перелякана. Талюся почала плакати, а Мариня також дрижала, бо, ніде правди діти, завинила тут Даруся, а відпокутував Богданчик.

— Видиш, Дарусю — шептала їй до вушка Мариня — не краще, щоб я була винесла це скло...

Богданчик мусів вимочити руку в воді, потім мамуся намастила рану йодиною і завязала чистим платком. Він цілий дрижав з болю, але закусив гиби й дивився мамусі в очі, щоб показати, що його не болить.

Він дуже боявся, щоб мамуся не гнівалася на нього — а до того він бачив, що мамуся сама не годна була дивитися на рану — то хотів переконати, що його не бо-

литель. А про те, що то Даруся казала йому це скло ви-
нести, він і словечком не згадав.

Він тільки не хотів вже того дня бавитися з дівчат-
ками і прийшов до мамусі, яка шила коло вікна і просив,
чи може сісти собі тут.

Він оправдував свою присутність коло мами тим, що:

— Коло мамусі гарно сонечко через шибку світить,
— то може він загірється.

Його проймало дрожню з болю.

— Мамуся не гніваються — мамусю? — питає, коли
мамуся довгий час була похилена над роботою і не диви-
лася на нього.

— Ні, дитинко — усміхалася мамуся — а болить
тебе?...

— Я вже й забув про це — усміхався Богданчик,
хоча рука йому дрижала.

КІНЕЦЬ І ЧАСТИНИ.

Трудолюбивий медвідь.

Узднів медвідь, як майстер без

[натуги]

З гиляк твердих гне коням

[добрі дуги*]

Й за гарні гроші продає, —

І сам собі задумав так робити,

Щоби гроший хоч трохи

[заробити, —

Пішов по лісі шум і тріск,

Медвідь рве дерево, як віск,

І ломить граба, вільху, дуба, —

Та ба — хоч деревам погуба,

Та лука медьо не зігне!

Що візьме, зломить тай уже!

Іде медвідь до майстра на

[пораду:

— Що то таке? Не можу я

[до ладу

Ніякої дуги зігнути!

А ломлю добре! Що то може

[бути?

У чім тут штука?

А майстер каже: — Ти не

[зігнеш бука,

Лише поломиш дерева —

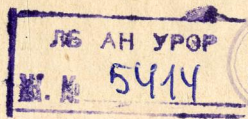
Є в тебе сила — та терпцю

[нема!

З байок І. Крилова.

*) »Дуги« — деревляний півобруч потрібний до сполуки хомутом двох
дишлів (оглоблів) при одному кінці.

ХТО не бажає дальше передплачувати „СВІТИКА“ —
то нехай повідомить про це письменно Адміні-
страцію. Але передтим нехай вирівнає всі залеглости.

Розвязки загадок

з чисел: 7—11 за час від 1 липня до 30 листопад 1936.

ЧИСЛО: 7.

Складова загадка (3 точки).

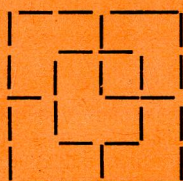
1) Вислів; 2) Естрада; 3) Серпанок;
4) Екзорта; 5) Ловець; 6) Ілліці; 7)
Хитрий. Цілість: Веселих вакацій!
Магічні квадрати (1 точка). 1) Кос,
оса, сак. 2) Акр, кра, раз. 3) Мяч,
Ява, чай

Загадки (1 точка): 1. Гарбуз. 2.
Годинник. 3. День і ніч. 4. Груша.
5. Серп.

Складанка з шаховим королем (1 т.).

»Не шукай щастя у світі — лиш
у своїй душі«.

Богдан Лепкий — »Полтава«.

Візитівка (2 точки): Школярник.

Писані ребуси (2 точки). 1) Боднар;
2) Підкова; 3) Надія; 4) Наука; 5)
Сорока.

Ломиголовка із сірників (3 точки).

ЧИСЛО 8.

Складова загадка (3 точки).

1) Гануся; 2) Свобода; 3) Коралі;
4) Олюся; 5) Недоук; 6) Юдея; 7)
Рабина; 8) Каїніт.

Цілість: Свою Україну любі!

Гра в доміно (3 точки).

Присилайте, любі діти,
»Світикови« передплати —
Бо він гроші мусить мати,
Щоб міг існувати.

Загадки (2 точки): 1) Ластівка;
2) Цибуля; 3) Курка; 4) Кава; 5)
Скритка.

Що це таке? (2 точки): Морква.

ЧИСЛО: 9.

Складова загадка (2 точки).

1) Шмарагд; 2) Кольомбо; 3) О-
лімп; 4) Лікер; 5) Яфина; 6) Рубец;
7) Індії.

Цілість: Школярі — до праці!

Магічні квадрати (1 точка).

1) Сок, око, кос. 2) Акт, кру, тур.
3) Інд, нів, два.

Ломиголовка (2 точки).

1) Ш л ю с а р

2) К о з а к

3) О д и н

4) Л е в

5) Я р

6) Р

Цілість:

ШКОЛЯР.

Загадка в квадраті (3 тьчки).

Ч е р к а с и
Б у р м и л о Букви на місці
П р и г о д а хрестиків дають
Т р а к т о р клич:
Л у ш п и н а До школи!
К о л о м и я
Д о с в і т а

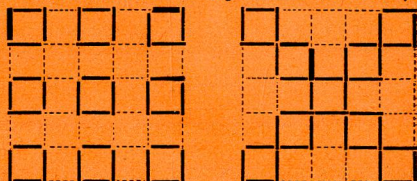
Загадки (1 точка).

1) Сірник — огонь; 2) Роса; 3) Го-
динник; 4) Мороз.

Складова ломиголовка (4 точки).

Богдан Хмельницький.

Ломиголовка з сірників (2 точки).

Місця, що з них забралось сірни-
ки, зазначено точками.

ЧИСЛО 10.

Загадка складова (2 точки).

1) Славко; 2) Борщ; 3) Школа; 4)
Гаразд; 5) Коран; 6) Муфті; 7) Екс-
пенс; 8) Клімат; 9) Припеть.

Цілість: Ощадність.

Магічні квадрати (1 точка). 1) Час,
Ара, сак. 2) Мід. Іра, дах. 3) Лев,
Ева, вал.

Ломиголовка з сірників (2 точки).

ЧИСЛО 11.

Загадка фігуральна (2 точки).

1) Колач; 2) Прися; 3) Луска; 4)
Літра; 5) Сколе; 6) Капрі; 7) Крати;
8) Лодка. Цілість: Листопад.

Складова ломиголовка (3 точки).

Пропануйте свою газетку!

Магічний квадрат (1 точка).

Коран, обози, Роман, Азана, Нинаг.

Загадочні візитівки (2 точки).

1) Станіславів. 2) Рава Руська.

Загадка зоологічна

»Голови і хвости«.

1—В = Пантера або леопард — Fel-
lis pardus. 2—J Муравляр — Myrme-
cophaga jubata. 3—G = Слон — Ele-
phas africanus. 4—С = Лев—Felis leo.
5—G = Бізон — Bison americanus.

(Докінчення на 4-й стор.).

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць вобемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1937: В краю річно 4 зл.
піврічно 2 зл., квартално 1зл. Для Америки й Канади 1 доляр;
для Чехословаччини 25 кор.; для Румунії 200 левів річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: **Львів, ул. Зіморовича 2.**
Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330. Телефон 257-87.

6—A = Вивірка — *Sciurus vulgaris*.
7—D = Носоріг — *Rhinoceros bicornis*.
8—K — Гіпопотам — *Hipopotamus amphibius*.
9—H = Тигр — *Felis tigris*.
10—E = Бібр — *Castor canadensis*.

Влучні розвязки надіслали:

Бучко Микола, Васілевська Катря і
Любця, Гайда Ромко, Збудовські Ірця

і Мирон, Курило Юрчик із Сувалок,
Ковальська Таля, Мельникович М.,
Нарушевич Геньо, Петрівський Еве-
ген, Садовський Івась і Терлецький
Нестор.

Премія — книжечка »Дикі Звірі« А.
Гайльборна, припала в льосуванню:
Бучкови Миколі і Ковальській Талі.

ВІД ВИДАВНИЦТВА.

Отсим числом кінчимо XVII річник нашого журналика. До цього числа залучаємо чеки до всіх тих осіб, що досі ще залягають з передплатою за цей рік в цілости або частинно. Тому прохаємо всіх, що найдуть перекази розрахункові, виповнені на якусь квоту — надіслати нам цю виказану квоту, яка означає належитість по кінець 1936 року.

Всіх інших наших абонентів, яким залучаємо чисті блянкети переказів розрахункових — прохаємо надсилати передплату, на рік 1937, яку знижуємо на 4 золоті річно, 2 золоті піврічно, а 1 зл. квартално. Ціна поодинокого числа 40 сотиків.

Передплата для закордому остає незмінена — 1 доляр, або його рівно-
вартість. Для Чехословаччини 25 кч. Для Румунії 200 левів

Хто не бажає дальше передплачувати газетку — нехай відмовить дальшу висилку поштовою карточкою, але рівночасно нехай вирівняє евентуальну за-
леглисть за неї. Повідомлення окремі про евентуальне здержання дальшої
висилки потрібне нашій адміністрації для устійнення висоти накладу та до
правильного зладження нового адресаря на рік 1937.

Тому прохаємо з тим не отягатися, щоб ми відтак з початком року (по
висилці 1-го числа на всі дотеперішні адреси) не одержували зворотів з вся-
кого рода дописками, як прим.: »не приймаю« »не передплачую« — »адресат
виїхав без подання адресу« тощо — бо це наражує нас на зайві страти і за-
вдає багато клопотів адміністрації й експедиції.

Дуже прохаємо всіх наших дотеперішних Добродіїв і Прихильників,
щоби приєднували нам нових передплатників з кругів своїх знайомих, бо ба-
жаємо найти шлях до всеї української дітвори, якій служимо непохитно вже
вісімнадцятий рік. Тому надіємося, що наше Громадянство піддержить наші
змагання і не залишить нас без матеріальної помочі на тому так важкому
відтинку суспільної праці.

Вакаційний Конкурс загадок.

На цей Конкурс надіслали збірки загадок: Богдан Кипріян з Винник;
Любомир Рихтицький з Дрогобича і Збудовська Ірина.

З надісланого матеріалу лиш деякі надаються до друку; деякі треба
справити ало зовсім переробити. Тому редакційне жріє, що розглядало ті за-
гадки—висловилося, щоб не преміювати надісланих праць—лиш розписати новий
Конкурс, у якому взялоб участь більше число молодих авторів загадок.

Тому на тому місці оголошуємо новий КОНКУРС на загадки і ребуси,
з остаточним речинцем надсилання нових праць найдальше до 31 січня 1937.

Редакція.

2-00

ЛНБ им. В. Стефаника
ПРОВЕРЕНО-1987 г.

5.414

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.

III
П-12596
~~1936-1-12~~